

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018

Prognos för arbetsmarknaden 2018–2019

ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

Text

Annelie Almérus
Håkan Gustavsson
Torbjörn Israelsson
Andreas Mångs
Petra Nyberg

Skribent av fördjupningsruta

Ida Karlsson

**Avstämningsdag för valuta- och räntenoteringar
samt andra underlag var 2018-06-05**

Eftertryck tillåten med angivande av källa.

Arbetsförmedlingen 2018-06-13

Arbetsmarknadsutsikterna våren 2018

Innehåll	Sid
Sammanfattning	2
Internationell översikt	7
Svensk ekonomi	14
Efterfrågan på arbetskraft	22
Näringsgrenar	31
Jord- och skogsbruk.....	33
Industri.....	36
Byggverksamhet	38
Privata tjänster	41
Offentliga tjänster	46
Utbudet av arbetskraft.....	52
Arbetslösa	55
Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen	59
Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden.....	63
Regional utveckling	65
Utmaningarna på arbetsmarknaden	67
Bilagor	71

Fördjupningsrutor

Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?	28
Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen	49

Sammanfattning

Fortsatt bred tillväxt i världsekonomin

Aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög och utvecklingen är tydligt synkroniserad såväl geografiskt som sektormässigt. Samtidigt har stämningssläget kylts av något jämfört med fjolåret vilket indikerar att den globala tillväxten befinner sig nära toppen. Detta innebär att utvecklingen i den globala ekonomin går in i en mer mogen fas och att tillväxten normaliseras under vår prognosperiod. Att den globala tillväxten fortsätter att vara bredbaserad gynnar samtidigt utvecklingen både i Sverige och i våra nordiska grannländer. Sammantaget räknar vi med att den globala ekonomin växer med 3,9 procent både i år och under 2019.

Fortsatt högkonjunktur i den svenska ekonomin

Aktiviteten i den svenska ekonomin fortsätter att vara hög och Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar på ett fortsatt starkt stämningssläge bland företagen. Förväntningarna har dock fallit tillbaka något jämfört med hösten 2017. Även om förväntningarna fortsätter att vara starkare än normalt inom samtliga delar av näringslivet har stämningssläget försvagats något såväl inom industrin, byggverksamheten som inom området privata tjänster.

Samtidigt visar våra intervjuer tydligt att de privata arbetsgivarna fortsätter att planera för fler medarbetare. Vårens resultat är helt i linje med våra två senaste undersökningar och ligger därmed fortsatt på de högsta nivåer vi uppmätt. Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar således på en fortsatt hög aktivitet och tydlig optimism inom näringslivet.

Allt som allt är förutsättningarna för en fortsatt god utveckling av såväl tillväxten i ekonomin som av sysselsättningen således goda. Detta innebär även att högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsätter att mogna. Enligt vår bedömning stiger BNP med 2,9 procent i år och med 2,0 procent 2019. Tillväxten förblir därmed god under vår prognosperiod även om takten dämpas successivt.

145 000 fler sysselsatta under 2018 och 2019

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning pekar mot en fortsatt god efterfrågan på arbetskraft under prognosåren. Antalet sysselsatta kommer att fortsätta öka från en redan hög nivå, styrkan i ökningen avtar dock under loppet av prognosperioden. Det är dels en följd av att konjunkturen går in i en mer mogen fas, dels av att bristen på utbildad arbetskraft fortsätter att utgöra ett hinder för jobbtillväxten inom ett stort antal yrken.

För helåret 2018 beräknas antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 år öka med 78 000 eller 1,6 procent. Nästa år, 2019, väntas antalet sysselsatta stiga med 67 000 personer vilket motsvarar en ökning på 1,4 procent. Detta ger en sysselsättningsgrad på strax över 79 procent år 2019. Sysselsättningsökningarna kommer även fortsättningsvis till största del att ske bland utrikes födda, till vilka omkring sju av tio nya jobb väntas gå. De regionala skillnaderna förblir samtidigt stora. Jobben blir fler i hela landet men det är främst i storstads-länen och i storstadsnära regioner som jobben växer fram.

Fortsatt stora rekryteringsproblem i alla näringsgrenar

Den privata tjänstesektorn fortsätter att utvecklas starkt och arbetsgivarna har fortsatt optimistiska förväntningar på utvecklingen under 2018 och 2019. Bristen på nyckelkompetenser är fortsatt hög och begränsar sysselsättningstillväxten i vissa delbranscher. Antalet sysselsatta inom sektorn bedöms dock kunna fortsätta öka i god takt, med 43 000 personer under 2018 och med 40 000 personer under 2019.

Den demografiska utvecklingen leder till fortsatt ökade behov av offentliga tjänster. Vår intervjuundersökning visar nu att fyra av tio arbetsgivare inom offentlig verksamhet planerar för fler anställda det närmaste året. Sysselsättningsökningarna under 2018 och 2019 blir dock påtagligt lägre än under 2017. En bidragande orsak bakom detta är den fortsatt mycket utbredda bristen på utbildad arbetskraft. Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta ökar med 20 000 personer år 2018 och med 17 000 personer år 2019.

Byggekongjunkturen är fortsatt stark och trots avkylningen på bostadsmarknaden ligger bostadsbyggandet på fortsatt höga nivåer. Behovet av bostäder, lokaler och anläggningar är fortsatt stort i de flesta kommuner och arbetsgivarna har expansiva anställningsplaner. Samtidigt fortsätter bristen på utbildad arbetskraft att utgöra ett stort problem för arbetsgivarna. Under 2018 väntas antalet sysselsatta öka med 10 000 personer, året därefter med 6 000 personer.

Efter flera år av svagare utveckling vände sysselsättningen inom industrin uppåt under 2017 och flera faktorer talar för en fortsatt positiv utveckling under prognosåren. Alla framåtblickande indikatorer pekar på en tydligt ökad aktivitet. Under 2018 och 2019 väntas antalet sysselsatta inom industrin öka med 9 000 respektive 7 000 personer. I likhet med övriga näringsgrenar fortsätter rekryteringsproblemen även inom industrin att vara på höga nivåer.

Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen

Under fjolåret stod utrikes födda för 79 procent av jobbtillväxten i Sverige. Annorlunda uttryckt gick 75 000 av de 94 000 tillkomna jobben till utrikes födda. Inom delar av arbetsmarknaden var dock utvecklingen särskilt tydlig. Utrikes födda svarade för omkring 90 procent av jobbtillväxten inom området utbildning, inom vården och omsorgen samt inom området privata tjänster som helhet. Inom industrin svarade utrikes födda för hela fjolårets jobbtillväxt. Därmed framgår det tydligt att utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen inom ett stort antal områden på arbetsmarknaden.

Små förändringar av arbetslösheten under prognosåren

Arbetslösheten fortsätter att minska bland både inrikes och utrikes födda. Nedgången är dock fortsatt tydligt starkare bland inrikes födda än bland utrikes födda. Under första kvartalet 2018 föll arbetslösheten bland inrikes födda med 0,8 procentenheter till 4,1 procent jämfört med året innan. Hos utrikes födda var nedgången 0,2 procentenheter. Det gav en arbetslöshetsnivå på 15,7 procent. Det är därmed alltså mycket stora skillnader i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda, då nivån är nästan fyra gånger högre bland utrikes födda.

För helåret 2018 beräknar Arbetsförmedlingen arbetslösheten till 6,4 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med året innan. Under 2019 väntas bara mindre förändringar av arbetslösheten, då nivån bedöms till 6,5 procent. Utvecklingen hänger samman med en kombination av ett starkare arbetskraftstillskott i grupper som initialt står längre ifrån arbetsmarknaden samtidigt som jobbtillväxten försvagas något i takt med att konjunkturen går in i en mognare fas. Därtill fortsätter bristen på utbildad arbetskraft vara ett hinder för jobbtillväxten inom många yrken. Totalt väntas 343 000 personer vara arbetslösa under 2019.

Antalet inskrivna arbetslösa minskar 2018 och 2019

Under 2018 minskar antalet inskrivna arbetslösa med 14 000 till 349 000. Det är 8 000 färre än vad som bedömdes i föregående prognos. Bakom bedömningen ligger ett lägre inflöde av nya arbetssökande till Arbetsförmedlingen än vad som tidigare prognosticerats, inte minst till etableringsprogrammet. Dessutom har andelen personer som övergått till arbete efter avslutad etableringsplan stigit påtagligt under inledningen av 2018. Här kan extratjänsterna framhållas som en bidragande faktor. Nästa år väntas antalet inskrivna arbetslösa att minska med ytterligare 9 000 personer till 340 000.

Utmaningarna på arbetsmarknaden

Trots en uthålligt stark efterfrågan på arbetskraft är utmaningarna på arbetsmarknaden alltjämt stora. Fortsatt många arbetslösa har en svag position på arbetsmarknaden och obalansen mellan vad arbetsgivarna efterfrågar och de arbetssökandes kompetenser fortsätter att vara stor. Det försvårar matchningen på arbetsmarknaden och ökar risken för långtidsarbetslöshet. Nedan beskrivs tre tydliga utmaningar på arbetsmarknaden under 2018 och 2019.

Kompetensbristen gör matchningen svårare

Efterfrågan på arbetskraft fortsätter att vara stark under prognosåren och såväl offentliga som privata arbetsgivare planerar för fortsatt stora ökningar av personalstyrkorna. Samtidigt blir det allt svårare för arbetsgivarna att hitta den arbetskraft de söker. Annorlunda uttryckt blir matchningen på arbetsmarknaden allt svårare.

Bristen på arbetskraft hämmar redan i dagsläget sysselsättningsutvecklingen inom flera områden på arbetsmarknaden. Tillgången till utbildad arbetskraft med efterfrågade kompetenser är en angelägen fråga på både kort och lång sikt. Den avgör inte bara möjligheten att förbättra matchningen på arbetsmarknaden utan påverkar även förutsättningarna för den ekonomiska tillväxten.

För att mildra bristproblematiken är det avgörande att matcha arbetslösa till utbildning som leder till jobb. Här spelar både arbetsmarknadsutbildningen och det reguljära utbildningsväsendet en central roll.

Fortsatt begränsad arbetsmarknad för personer med kort utbildning

Utvecklingen är stark för många grupper på arbetsmarknaden. Bland inrikes födda är andelen sysselsatta mycket hög och arbetslösheten mycket låg. De lediga arbetskraftsresurserna finns därmed i huvudsak bland utrikes födda. Detta visas bland annat genom att huvuddelen av den ökade sysselsättningen faller på utrikes födda. Utan de senaste årens

tillskott av utrikes födda till arbetskraften skulle tillväxten av nya jobb varit lägre och bristen på utbildad arbetskraft högre.

Den ökade sysselsättningen kommer dock inte alla utrikes födda till del. Personer med gymnasieutbildning eller högre står för så gott som hela ökningen av sysselsättningen. För de med kort utbildning är sysselsättningen bestående låg och arbetslösheten är avsevärt högre än för övriga utbildningsnivåer. Detta gäller i synnerhet utrikes födda kvinnor. Arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har dock, oavsett födelseland, stora svårigheter i konkurrensen på arbetsmarknaden.

Risk för fler långtidsarbetslösa

Parallellt med den fortsatta starka efterfrågan på arbetskraft tilltar risken för en stigande långtidsarbetslöshet bland de inskrivna arbetslösa. Situationen är särskilt bekymmersam för personer med kort utbildning. Av de i dagsläget omkring 125 000 arbetssökande som saknar gymnasieutbildning har nära hälften varit utan arbete i mer än ett år. Vidare är en stor andel av de långtidsarbetslösa födda utanför Europa och många befinner sig i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag, vilket vanligtvis pågår 24 månader.

För att långtidsarbetslösheten ska falla krävs en kombination av olika insatser. Det handlar både om utbildning men också om subventionerade anställningar. Arbetsförmedlingen behöver också i högre grad samverka med andra aktörer, såväl olika typer av organisationer som offentliga och privata verksamheter.

Försörjningsbalans och valda indikatorer, prognos för 2018-2019

	Procentuell förändring		
	Utfall	Prognos	
	2017	2018	2019
BNP, till marknadspris	2,3	2,9	2,0
BNP, kalenderkorrigerat	2,6	3,0	2,0
- Hushållens konsumtion	2,2	2,6	2,2
- Offentlig konsumtion	0,4	0,8	0,8
- Fasta bruttoinvesteringar	5,9	5,2	2,2
- Lagerinvesteringar ¹	0,1	0,0	0,0
- Export	3,6	4,9	4,4
- Import	4,8	4,7	4,2
KPI, inflation	1,8	1,9	2,0
KPIF, inflation	2,0	2,0	1,9

¹⁾ Förändring i procent av BNP föregående år

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

Nyckeltal, prognos för 2018-2019

	Tusental/procent			Förändring, tusental/procentenheter		
	Utfall	Prognos		Utfall	Prognos	
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Befolkning (16-64 år)	6 178	6 228	6 269	70	50	41
Arbetskraft (16-64 år)	5 169	5 237	5 310	86	68	73
Sysselsatta (16-64 år)	4 822	4 900	4 967	94	78	67
Arbetslösa (16-64 år)	347	337	343	-9	-10	6
Arbetslöshet (16-64 år)	6,7	6,4	6,5	-0,3	-0,3	0,1
Relativa arbetskraftstal (16-64 år)	83,7	84,1	84,7	0,5	0,4	0,6
Sysselsättningsgrad (16-64 år)	78,1	78,7	79,2	0,7	0,6	0,6
Befolkningen (15-74 år)	7 403	7 461	7 498	80	58	37
Arbetskraft (15-74 år)	5 380	5 456	5 538	104	76	82
Sysselsatta (15-74 år)	5 022	5 104	5 175	112	82	71
Arbetslösa (15-74 år)	359	352	363	-8	-7	11
Arbetslöshet (15-74 år)	6,7	6,5	6,6	-0,3	-0,2	0,1
Relativa arbetskraftstal (15-74 år)	72,7	73,1	73,9	0,6	0,5	0,7
Sysselsättningsgrad (15-74 år)	67,8	68,4	69,0	0,8	0,6	0,6
Inskrivna arbetslösa (16-64 år) ²	364	349	340	1	-15	-9

²⁾ Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

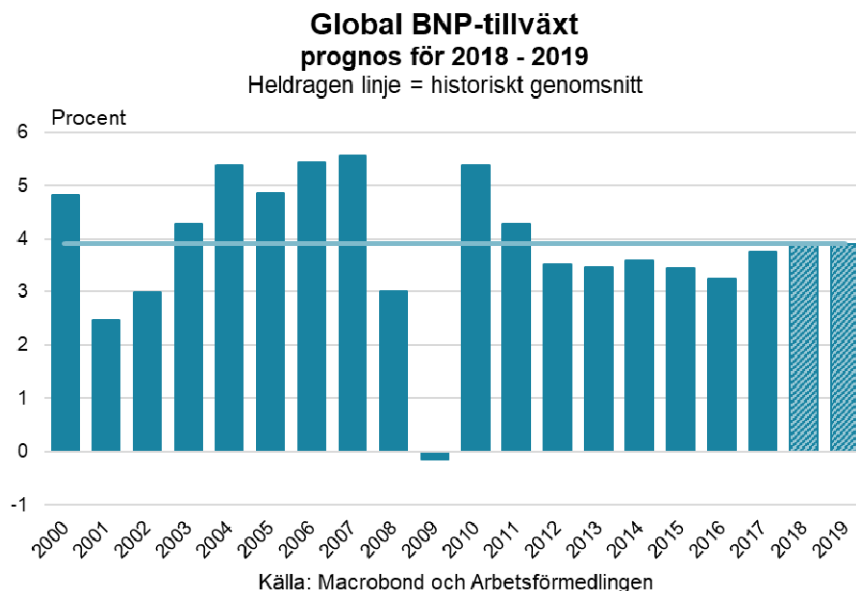
Internationell översikt

Aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög och utvecklingen är tydligt synkroniserad såväl geografiskt som sektormässigt. Samtidigt har stämningsläget kylts av något jämfört med fjolåret vilket indikerar att den globala tillväxten befinner sig nära toppen. Detta innebär att utvecklingen i den globala ekonomin går in i en mer mogen fas och att tillväxten normaliseras under vår prognosperiod. Att den globala tillväxten fortsätter att vara bredbaserad gynnar samtidigt utvecklingen både i Sverige och i våra nordiska grannländer.

Fortsatt bred tillväxt i världsekonomin

Aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög. Tillväxttakten för såväl världshandeln som för den globala industriproduktionen steg under fjolåret och innebar att den globala ekonomin ifjol växte med 3,8 procent – den högsta takten sedan 2011. Basen för den globala tillväxten är bred och utvecklingen fortsätter således att vara tydligt synkroniserad såväl geografiskt som sektormässigt. Att den ekonomiska aktiviteten åter är stigande även i flera tillväxtekonomier är således viktiga pusselbitar i utvecklingen.

Under våren har dock flera framåtblickande internationella enkätbaserade förtroendeindikatorer fallit tillbaka något samtidigt som tillväxttakten för både global handel och produktion stabiliserats efter fjolårets ökning. Indikatorerna pekar fortfarande på en bred positiv utveckling för världsekonomin, men sammantaget signalerar detta ändå att tillväxttakten befinner sig nära toppen. För både 2018 och 2019 är således utsikterna för den globala tillväxten fortsatt ljusa.

Samtidigt som den globala tillväxten stabiliseras kommer även draghjälpen från penningpolitiken successivt att minska – en utveckling som redan inletts i bland annat USA. Ännu syns dock inga tecken på att vare sig den senaste tidens internationella diskussion om frihandels förutsättningar eller att den även i övrigt något ökade politiska oron i världen har påverkat utvecklingen i den globala ekonomin. Enligt vår bedömning kommer detta inte heller att hålla tillbaka den globala tillväxten under vår prognosperiod. Efter att ha ökat

med 3,8 procent 2017 bedömer vi att den globala ekonomin växer med 3,9 procent både i år och under 2019. Vi bedömer således att den globala tillväxttakten normaliseras under prognosåren.

Stimulanser lyfter den amerikanska ekonomin

Den amerikanska ekonomin fortsätter att växa i god takt och basen för tillväxten fortsätter att vara bred. Även om stämningsläget inom såväl industrin som bland tjänsteföretagen fallit tillbaka något sedan vinterns toppnoteringar ser företagen fortsatt ljus på framtiden. Detta gäller även de mindre företagen. Samtidigt fortsätter optimismen bland hushållen att vara den tydligaste sedan millennieskiftet. Den amerikanska ekonomin får just nu tydlig skjuts av den mycket expansiva finanspolitik som nu bedrivs. Såväl sänkta skatter som ökade investeringar driver på ekonomin under vår prognosperiod. Sammantaget innebär detta att förutsättningarna för en fortsatt god utveckling av den amerikanska ekonomin är goda. Vi räknar med att tillväxten växlar upp från 2,3 procent i fjol till 2,9 procent i år. Under 2019 mognar konjunkturen ytterligare och tillväxttakten dämpas något till 2,7 procent.

Allt stramare arbetsmarknad i USA

Även den amerikanska arbetsmarknaden fortsätter att visa styrka. Under våren har arbetslösheten åter börjat falla och noterades till låga 3,8 procent i maj. Detta är den lägsta arbetslösheten sedan år 2000 och en nivå betydligt under den jämviktsnivå som beräknas av OECD. Bland personer äldre än 25 år har arbetslösheten nu fallit till mycket låga 3,0 procent. Att också de bredare mått på arbetslösheten som även inkluderar personer med en lösare anknytning till arbetsmarknaden har fortsatt att falla understryker bilden av en stark arbetsmarknad.¹

Tillväxten av nya jobb i den amerikanska ekonomin fortsätter också att vara god. Under våren har jobben inom näringslivet fortsatt att öka på bred front medan den tidigare tillväxten av jobb i offentliga verksamheter har avstannat. Sammantaget har detta inneburit

¹ Alla jämförelser av arbetslöshet och sysselsättning avser säsongrensade värden.

att sysselsättningsgraden för personer i de mest yrkesaktiva åldersgrupperna fortsatt att stiga och nu är mycket nära 80 procent, vilket endast är något under de nivåer som noterades åren innan finanskrisen 2008-2009.

Samtidigt har den starka efterfrågan på arbetskraft inneburit ökade rekryteringsproblem bland arbetsgivarna inom ett brett spektrum av yrken. Detta gäller inte minst de mindre företagen. Sammantaget innebär detta att den amerikanska arbetsmarknaden blir allt stramare. Arbetsgivarna fortsätter dock att planera för fler anställda, även om deras förväntningar skruvats ned något sedan i vintras. Mot bakgrund av den fortsatt starka aktiviteten i den amerikanska ekonomin räknar vi trots allt med såväl en något ökad sysselsättningsgrad som att arbetslösheten faller ytterligare något under vår prognosperiod.

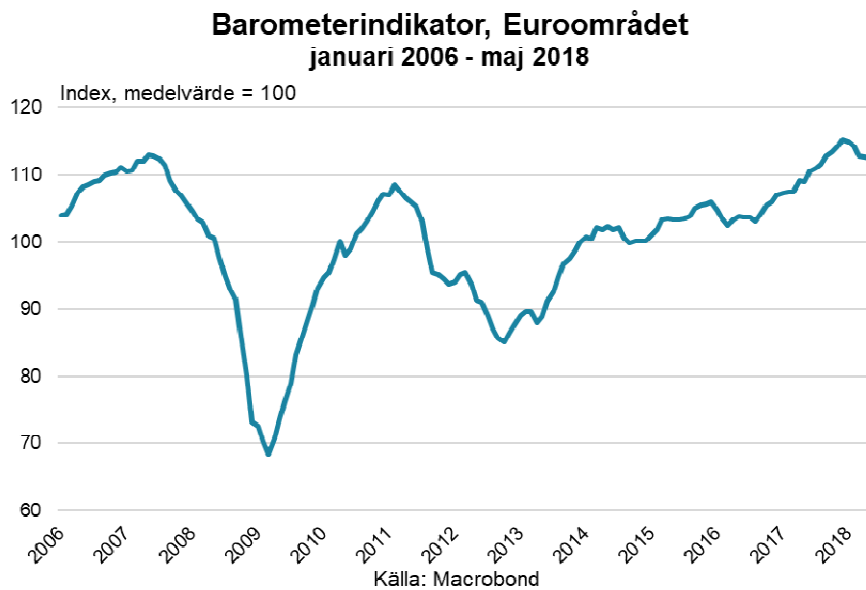
Den amerikanska centralbanken fortsätter att strama åt penningpolitiken

Sedan i vintras har såväl bredare mått på prisökningstakten som olika mått på kärninflationen i den amerikanska ekonomin fortsatt att stiga. Den starka aktiviteten i den amerikanska ekonomin har medfört att ökningstakten nu överstiger den amerikanska centralbankens mål om en inflation på två procent. Samtidigt har banken fortsatt att strama åt penningpolitiken. Under fjolåret höjde banken styrräntan vid tre tillfällen. Detta efter att ha höjt räntan vid endast ett tillfälle vardera under 2015 respektive 2016. Efter att räntan redan höjts vid ett tillfälle i år räknar vi med ytterligare tre höjningar under 2018. Även under 2019 väntas banken höja styrräntan, dock i lugnare tempo än under innevarande år.

Fortsatt god utveckling i euroområdet – trots något dämpad optimism

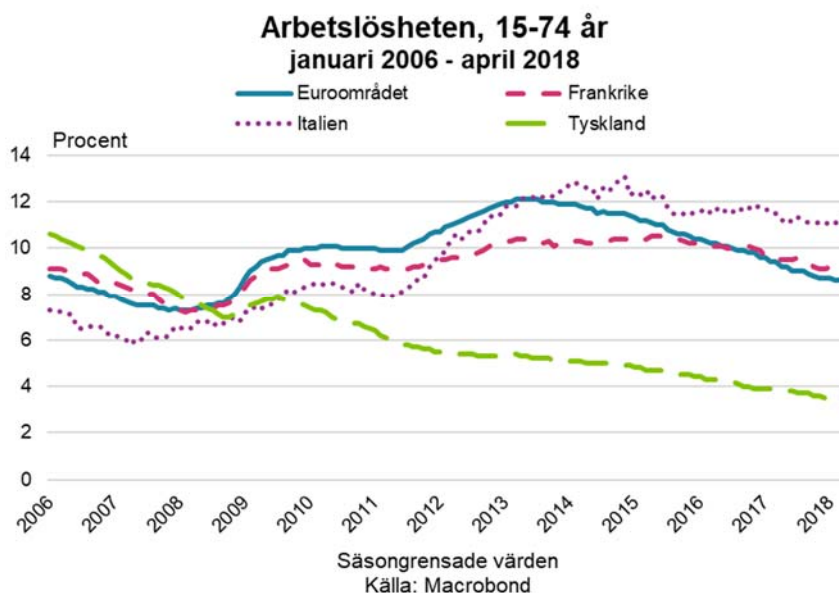
Konjunkturen i euroområdet fortsätter att förstärkas, även om 2018 inleddes med en något svagare tillväxt än väntat. Enligt vår bedömning var detta dock ett tillfälligt bakslag. Stämningssläget bland arbetsgivarna har fallit tillbaka något också i euroområdet efter de mycket höga nivåer som noterades i vintras. Vår bedömning är dock att tillväxten i ekonomin kommer att ta förnyad fart under kommande kvartal. För detta talar inte minst att företagen fortsatt ändå är påtagligt mer optimistiska än normalt samt att tillförsikten bland hushållen fortsatt är den högsta sedan år 2000. Efter att BNP ökade med 2,4 procent under 2017 väntar vi oss att tillväxten i euroområdet uppgår till 2,4 procent i år följt av 2,2 procent 2019.

De framåtblickande förtroendeindikatorerna är fortsatt starka på mycket bred front bland euroområdets medlemmar. Utvecklingen av den ekonomiska aktiviteten skiljer sig dock allttjämt åt inom området. Bland de större ekonomierna i regionen fortsätter Spanien att uppvisa en både jämn och god tillväxttakt. Samtidigt bromsade aktiviteten tillfälligt in något i både den tyska och den franska ekonomin under inledningen av innevarande år. Även i den italienska ekonomin har tillväxten bromsat in något under de senaste kvartalen.

Fortsatt stark utveckling på arbetsmarknaden i euroområdet

Även arbetsmarknaden i euroområdet fortsätter att förstärkas. Tillväxten av nya jobb är fortsatt god och sysselsättningsgraden överstiger nu tydligt de tidigare högsta nivåer som noterades innan finanskrisen 2008-2009. Bara under det senaste året har antalet sysselsatta ökat med mer än 2 miljoner personer. Jobbtillväxten fortsätter även att gynna såväl män som kvinnor i likvärdig grad, även om männen alltjämt har 10 procentenheter högre sysselsättningsgrad än kvinnorna inom området.

Samtidigt fortsätter arbetslösheten att falla för att i april noteras till 8,5 procent, vilket är den lägsta nivån sedan år 2008. Återhämtningen på arbetsmarknaden i euroområdet har inneburit att arbetslösheten minskat med 3,6 procentenheter eller med hela 5,5 miljoner personer sedan den noterades som högst under 2013. Bara under det senaste året har arbetslösheten minskat med 1,1 miljoner personer. Även under 2018 har arbetslösheten fallit

i likvärdig takt för både män och kvinnor. Detta innebär samtidigt att kvinnornas arbetslöshet alltså är närmare en procentenhet högre än männens. Även bland ungdomar fortsätter arbetslösheten att falla. Efter att som mest ha noterats till närmare 25 procent under 2013 har arbetslösheten för gruppen yngre än 25 år gradvis minskat till 17,2 procent i april i år. Trots en fortsatt stadig förbättring av arbetsmarknadsläget i euroområdet fortsätter således arbetslösheten att vara hög. Detta gäller inte minst för unga arbetssökande.

Mot bakgrund av den fortsatt goda utvecklingen för euroområdets ekonomi samt att arbetsgivarnas anställningsplaner fortsätter att vara starka bedömer vi att arbetsmarknaden kommer att fortsätta att förstärkas. Den redan historiskt höga sysselsättningsgraden väntas således stiga ytterligare samtidigt som arbetslösheten fortsätter att minska ytterligare något. Efter att ha noterats till 9,1 procent under 2017 räknar vi med att arbetslösheten minskar till 8,4 procent i år följt av 8,1 procent under 2019.

Fortsatt fallande arbetslöshet bland merparten av euroområdets länder

Arbetslösheten fortsätter att röra sig nedåt på relativt bred front bland euroområdets länder. Samtidigt kvarstår de tidigare mycket stora skillnaderna mellan regionens medlemmar. Bland de större ekonomierna faller för närvarande arbetslösheten i Tyskland och Spanien samtidigt som den fortsätter att endast förändras mycket lite i Frankrike och Italien. Detta innebär att den tyska arbetslösheten noterades till den nya rekordlåga nivån 3,4 procent i april i år. Trots en fortsatt mycket tydlig förbättring i Spanien noterades där samtidigt en arbetslöshet på hela 15,9 procent. Allra högst arbetslöshet i euroområdet återfinns alltså i Grekland där nivån fortsätter att överstiga 20 procent. Lågst arbetslöshet i EU-området har dock fortsatt Tjeckien där nivån var mycket låga 2,2 procent i april i år.

Fortsatt mycket stor andel långtidsarbetslösa i euroområdet

Trots den breda nedgången av arbetslösheten fortsätter läget på arbetsmarknaden i euroområdet att vara mycket utmanande. Detta understryks bland annat av att andelen långtidsarbetslösa (arbetslösa mer än ett år) av samtliga arbetslösa fortsätter att vara mycket hög. Under mycket lång tid har omkring varannan arbetslös i euroområdet varit utan arbete mer än ett år – att jämföra med knappt var femte i Sverige. Detta innebär även en fortsatt hög jämviktsarbetslöshet i euroområdet, vilken enligt OECD:s bedömning i år uppgår till 8,5 procent. Därtill kommer att en fortsatt mycket stor grupp unga inom euroområdet befinner sig utanför arbetsmarknaden. Det alternativa måttet NEET² visar att 11,2 procent av samtliga ungdomar i åldersgruppen 15-24 år i regionen varken arbetade eller studerade år 2017 – att jämföra med 6,2 procent i Sverige. Sammantaget håller den mycket stora andelen långtidsarbetslösa samt den stora andelen unga utanför arbetsmarknaden tillbaka såväl jobbtillväxten som nedgången av arbetslösheten framöver. Till detta kommer även att allt fler arbetsgivare i euroområdet nu beskriver att brist på arbetskraft begränsar deras verksamheter.

ECB fortsätter sina stimulanser

Trots god ekonomisk aktivitet i euroområdet fortsätter prisökningstakten att ligga långt under den europeiska centralbankens mål. Detta gäller inte minst den underliggande inflationen. Banken annonserar därför att man fortsätter sina kraftfulla stimulanser av

² NEET: Not in Education, Employment or Training. Måttet redovisas som andel av befolkningen.

aktiviteten i regionens ekonomi. Förutom att låta styrräntorna vara oförändrat låga fortsätter även ECB sina omfattande obligationsköp på den nuvarande nivån 30 miljarder euro per månad. Banken är även tydlig med att styrräntorna kommer att förbli på nuvarande låga nivå under lång tid. Enligt vår bedömning innebär detta att penningpolitiken i euroområdet kommer att vara tydligt stimulerande under hela vår prognosperiod.

Inga tecken på avmattning på den brittiska arbetsmarknaden

Även i Storbritannien har optimismen falnat något. Såväl företag som hushåll ser förvisso fortfarande relativt ljus på framtiden, men jämfört med slutet på fjolåret så har stämningsläget dämpats generellt. En bidragande orsak är att de exporterande företagen inte längre får samma draghjälp av det tidigare svaga pundet som stärkts i och med att den brittiska centralbanken börjat strama åt sina stimulanser. Även om osäkerheten kring britternas utträde från EU nu minskat något talar dock allt fortfarande för att tillväxten i den brittiska ekonomin kommer att påverkas negativt av Brexit under vår prognosperiod.

På den brittiska arbetsmarknaden syns dock fortfarande inga tecken på avmattning. Arbetslösheten har fortsatt att sjunka och noterades i februari till låga 4,1 procent, vilket är drygt en procentenhet under OECD:s bedömning av jämviktsarbetslösheten. Även sysselsättningen har fortsatt att stiga i god fart. När tillväxten i den brittiska ekonomin dämpas bör dock detta leda till att arbetsmarknaden kyls av. Vi räknar därför med att nedgången för arbetslösheten avstannar under innevarande år för att därefter stiga något.

Stark arbetsmarknad i de nordiska grannländerna

Svårtolkad statistik för Danmark men ändå en ljus bild bland våra grannar

Under de senaste kvartalen har den ekonomiska aktiviteten utvecklats relativt väl hos våra nordiska grannar. Trots svårtolkad statistik för Danmark, tydligt påverkad av tillfälliga faktorer under fjolåret, är tillväxten således god i de nordiska grannländerna. Stämningsläget hos både danska företag och hushåll är fortsatt gott. Detta talar för en relativt god utveckling av den danska ekonomin framöver. Också i Finland är förväntningarna tydligt positiva. Detta gäller inte minst bland hushållen där stämningsläget fortsätter att vara på rekordnivå. Den norska ekonomin har fortsatt att växa i jämn takt och även i Norge är såväl företagens som hushållens förväntningar ljusa. Det breda positiva stämningsläget borgar således för en fortsatt god utveckling av den ekonomiska aktiviteten i våra grannländer. Den fortsatt goda globala efterfrågan bör även bidra till att tillväxten hos våra grannar kommer att vara mer synkroniserad än tidigare.

God arbetsmarknad i våra grannländer

Även arbetsmarknadsläget fortsätter att utvecklas positivt hos våra nordiska grannar. På den danska arbetsmarknaden fortsätter jobben att växa i mycket god takt. Som andel av befolkningen är dock ökningstakten inte lika stark. Den danska arbetslösheten noterades i april till 5,2 procent vilket är något lägre än vid samma tidpunkt i fjol. Detta är även en nivå klart under OECD:s skattning av jämviktsarbetslösheten. Också ungdomsarbetslösheten har förbättrats för att vid samma tidpunkt uppgå till 10,1 procent. Även antalet långtidsarbetslösa (arbetslösa mer än ett år) fortsätter att falla. Under fjolåret hade dock knappt var fjärde arbetslös varit utan arbete mer än ett år – att jämföra med knappt var femte i Sverige.

Också den norska arbetsmarknaden fortsätter att stärkas och under de senaste månaderna har jobbtillväxten tilltagit. Efter att ha fallit i princip obrutet sedan finanskrisen stiger nu även sysselsättningsgraden. Arbetslösheten har minskat något jämfört med fjolåret men under de senaste månaderna är förändringarna små. I mars var arbetslösheten 3,9 procent vilket samtidigt är omkring en halv procentenhet över OECD:s beräkning av jämviktsarbetslösheten. Efter att endast ha förändrats mycket lite under fjolåret har den norska ungdomsarbetslösheten fallit tillbaka relativt tydligt under inledningen av 2018 för att i mars noteras till 8,9 procent. Samtidigt utgör andelen arbetslösa som varit utan arbete mer än ett år fortsatt omkring en tredjedel av samtliga arbetslösa.

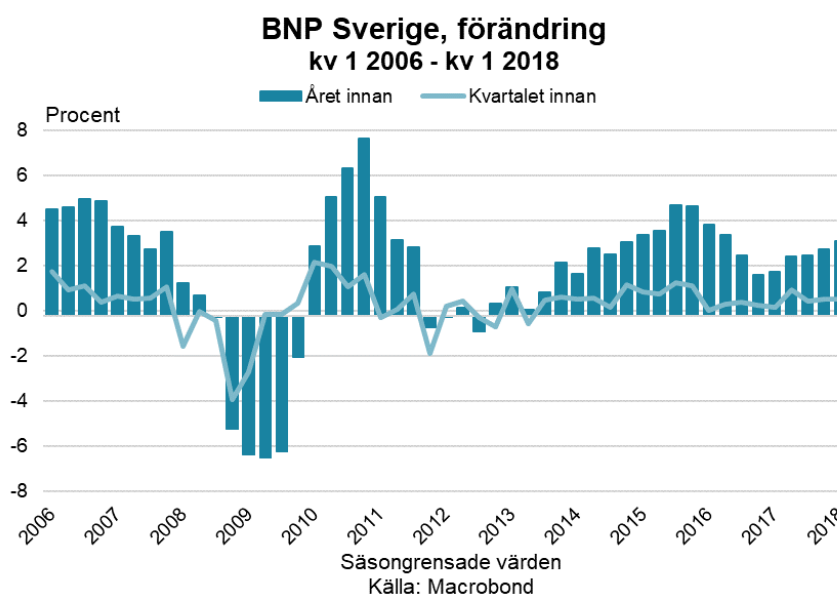
Även den finska arbetsmarknaden utvecklas i god takt. Antalet sysselsatta fortsätter att stiga och har medfört en mycket tydlig förbättring av sysselsättningsgraden. Parallellt fortsätter arbetslösheten att minska för att i april noteras till 8,1 procent, vilket är helt i nivå med OECD:s skattning av jämviktsarbetslösheten. Utvecklingen är positiv även för ungdomarna och i april i år uppgick arbetslösheten för dem till 18,9 procent. Även antalet långtidsarbetslösa fortsätter att minska. Precis som i Danmark hade dock i fjol närmare var fjärde arbetslös varit utan arbete mer än ett år.

Svensk ekonomi

Aktiviteten i den svenska ekonomin fortsätter att vara hög. Stämningssläget bland företagen fortsätter att vara gott, även om förväntningarna skruvats ned något jämfört med slutet på förra året. Företagen fortsätter även att planera för fler anställda och en fortsatt stor andel arbetsgivare kan endast öka sin verksamhet i begränsad omfattning med befintlig personalstyrka. Vi räknar med att BNP stiger med 2,9 procent i år följt av 2,0 procent under 2019. Detta innebär att högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsätter att mogna.

Fortsatt högkonjunktur i den svenska ekonomin

Aktiviteten i den svenska ekonomin fortsätter att vara hög. Tillväxten har varit god under lång tid och resursutnyttjandet i ekonomin är fortsatt högt. Under årets första kvartal nådde BNP-tillväxten goda 0,7 procent jämfört med kvartalet närmast innan. Detta var även helt i nivå med tillväxttakten under de två kvartalen närmast innan och skall jämföras med att den genomsnittliga tillväxttakten mellan kvartalen varit 0,4 procent under de senaste tio åren. Jämfört med första kvartalet i fjol steg BNP med hela 3,3 procent (kalenderkorrigerat) under det första kvartalet i år. Den goda aktiviteten i den svenska ekonomin innebär sammantaget att högkonjunkturen fortsatt att mogna.

Under inledningen på året steg hushållens konsumtion i god takt. Detta jämfört med kvartalet närmast innan. Hushållens konsumtion gav därmed ett positivt bidrag till BNP-tillväxten under årets första kvartal. Samtidigt utvecklades de fasta bruttoinvesteringarna mycket starkt och lyfte därmed tillväxten mycket tydligt. Däremot fortsatte den offentliga konsumtionen att utvecklas svagt. Påverkan på tillväxten var därmed endast marginell. Utrikeshandeln bidrog negativt till tillväxten då exporten föll tillbaka medan importen fortsatte att växa i högre takt än det historiska genomsnittet. Sammantaget innebär detta att det var den inhemska efterfrågan som svarade för tillväxten i ekonomin under årets inledande kvartal. Även om drivkrafterna för tillväxten förändrades något jämfört med

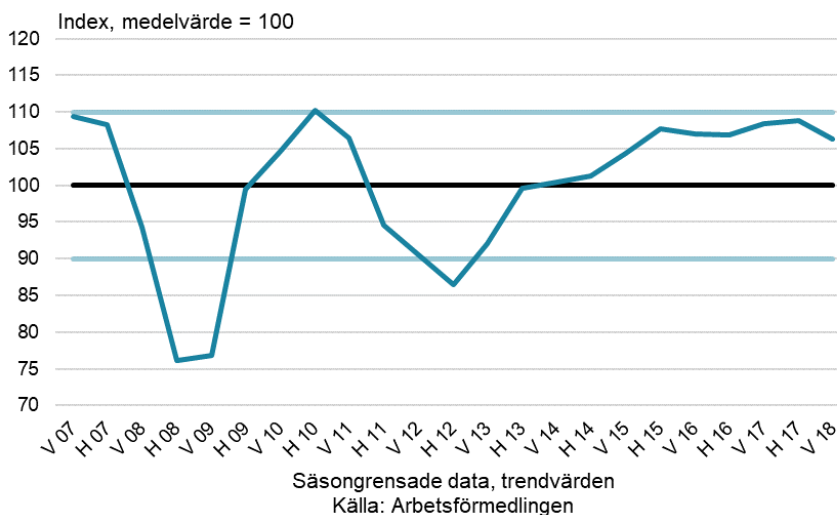
sista kvartalet i fjol innebar detta även att aktiviteten i den svenska ekonomin fortsatte att utvecklas väl under årets första kvartal.

Stämningsläget fortsatt starkt men något svagare än i höstas

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar på ett fortsatt starkt stämningsläge bland företagen. De privata arbetsgivarna beskriver att efterfrågan på varor och tjänster utvecklades väl även under det senaste halvåret – till och med något starkare än vad de förväntade sig i höstas. Aktiviteten var även fortsatt hög inom alla delar av näringslivet. Mest nöjda med efterfrågan fortsatte dock byggarbetsgivarna att vara där läget alltså var mycket starkare än normalt. Detta framkommer i Arbetsförmedlingens intervjuer med närmare 11 000 privata arbetsgivare i hela landet våren 2018.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator – som redovisar de privata arbetsgivarnas bedömningar avseende efterfrågan på varor och tjänster inför kommande sex månader – visar att förväntningarna är fortsatt tydligt positiva. Indikatorn har dock fallit tillbaka något jämfört med föregående notering. Även om förväntningarna fortsätter att vara starkare än normalt inom samtliga delar av näringslivet har efterfrågeindikatorn försvagats såväl inom industrin, byggverksamheten som inom området privata tjänster. (Läs mer om detta i avsnittet *Näringsgrenar*). Denna bild av stämningsläget är samstämmig med andra framåtblickande enkätbaserade indikatorer såsom Konjunkturinstitutets konfidensindikator för näringslivet samt inköpschefsindex för såväl industrin som för tjänstesektorn.

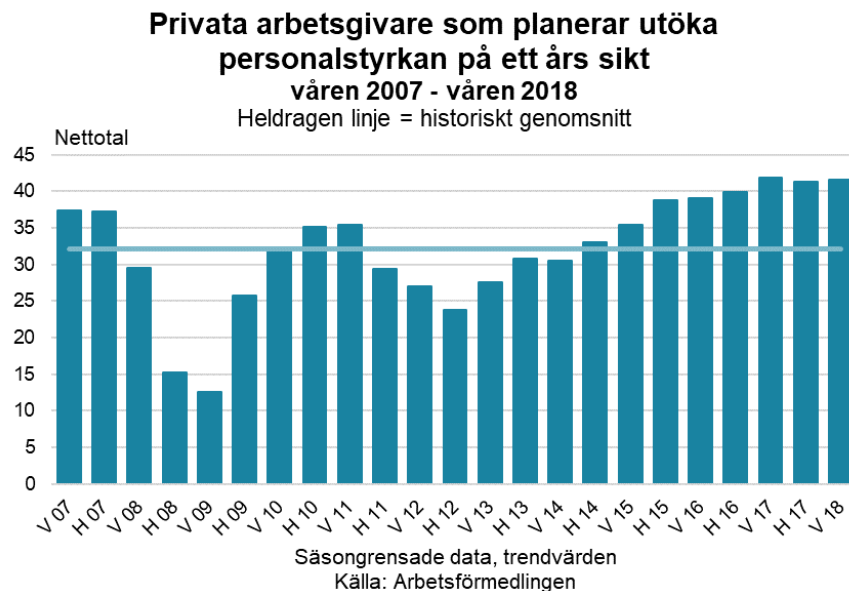
Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator
våren 2007 - våren 2018

Även om stämningsläget dämpats något även på sex till tolv månaders sikt fortsätter förväntningarna bland de privata arbetsgivarna att vara starkare än normalt också i detta längre tidsperspektiv. Detta gäller samtliga näringsgrenar. Allra tydligast inbromsning återfinns bland byggarbetsgivarna som tidigare gett uttryck för mycket starkare förväntningar än normalt.

Samtidigt visar Arbetsförmedlingens intervjuer tydligt att de privata arbetsgivarna fortsätter att planera för fler medarbetare. Vårens resultat är helt i linje med våra två senaste undersökningar och ligger därmed fortsatt på de högsta nivåer vi uppmätt, tydligt över det

historiska genomsnittet. Också andra framåtblickande indikatorer pekar på en fortsatt stark efterfrågan på arbetskraft inom näringslivet. Såväl Konjunkturinstitutets barometerundersökning som inköpschefsindex visar på fortsatt högt ställda förväntningar avseende kommande anställningar. Sammantaget pekar därmed flera indikatorer på ett fortsatt starkt läge såväl i ekonomin som på arbetsmarknaden.

Något mer ledig kapacitet i näringslivet

Den alltför höga aktiviteten i näringslivet innebär att en fortsatt stor andel arbetsgivare endast kan öka sin verksamhet i begränsad omfattning med befintlig personalstyrka. I vårens undersökning framgår att närmare hälften av arbetsgivarna kan utöka produktionen med som högst 5 procent innan nyrekryteringar – en andel över det historiska genomsnittet. Jämfört med våra senaste undersökningar har dock andelen arbetsgivare med begränsade möjligheter att producera mera minskat något. Detta innebär att den lediga kapaciteten ökat något. Resultaten av Arbetsförmedlingens kartläggning är helt i samklang med utvecklingen för Riksbankens indikator för resursutnyttjandet i ekonomin.

Helt i linje med tidigare har byggföretagen samt de privata arbetsgivarna inom områdena vård och omsorg respektive utbildning svårast att öka sin produktion med befintlig personalstyrka, men även transportföretagen redovisar fortsatt tydligt begränsad ledig kapacitet. Byggbranschen fortsätter även att vara den näringsgren där störst andel arbetsgivare inte kan expandera alls utan ytterligare rekryteringar, men även bland de privata arbetsgivarna inom områdena vård och omsorg respektive utbildning befinner sig många företag i samma situation. Precis som tidigare återfinns något större inslag av lediga personalresurser inom handeln respektive hotell och restaurang samt inom området personliga och kulturella tjänster. Sammantaget innebär detta att inslaget av ledig kapacitet fortsätter att vara större bland tjänsteproducerande än bland varuproducerande företag.

Samtidigt skiljer sig utvecklingen åt mellan olika näringsgrenar. Jämfört med höstens undersökning har kapacitetsutnyttjandet ökat inom industrin, transportbranschen samt bland utbildningsföretagen. Bland övriga branscher är andelen företag med begränsade möjligheter att expandera sin produktion oförändrad eller lägre jämfört med i höstas. Sammantaget innebär detta även att industrin och transportbranschen är de områden där kapacitetsutnyttjandet just nu allra tydligast överstiger det historiska genomsnittet för respektive näringsgren samt att inslaget av ledig kapacitet med avseende på tillgänglig personal ökat något bland såväl tjänsteproducerande som varuproducerande företag.

Mogen konjunktur och en gradvis dämpad tillväxttakt

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar således på en fortsatt tydlig optimism bland de privata arbetsgivarna. Trots en viss minskning jämfört med i höstas gäller detta både företag som är mer beroende av den inhemska efterfrågan som arbetsgivare verk samma inom branscher som påverkas mer av efterfrågan från utlandet. Därtill kommer att andelen företag som endast kan öka sin produktion i begränsad omfattning med befintlig personal fortsätter att vara hög samt att företagen planerar för fler anställda. Den fortsatt starka arbetsmarknaden ingjuter mod hos hushållen, men oron på bostadsmarknaden och osäkerheten angående valutgången i höst bidrar till ett dämpat humör.

Allt som allt är ändå förutsättningarna för en fortsatt god utveckling av såväl tillväxten i ekonomin som av sysselsättningen således goda. Detta innebär även att högkonjunkturen i den svenska ekonomin fortsätter att mogna. Samtidigt kommer drivkrafterna bakom tillväxten fortsätta att förändras. Exportföretagen gynnas av att aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara hög och av att utvecklingen är tydligt synkroniserad såväl geografiskt som sektormässigt – något som även avspeglas i det fortsatt goda stämningsläget bland industriföretagen. Parallellt dämpas dock tillväxten av investeringarna. Enligt vår bedömning stiger BNP med 2,9 procent i år och med 2,0 procent 2019. Tillväxten förblir därmed god under vår prognosperiod även om takten dämpas successivt.

Falnande optimism hos hushållen

Fjolåret avslutades med ett starkt stämningsläge bland hushållen. Sedan i vintras har dock optimismen successivt falnat. Trots en fortsatt stark arbetsmarknad och tillväxt är hushållen något mindre nöjda än normalt med både den egna men framför allt med den svenska ekonomin. En bidragande faktor bakom detta är sannolikt prisfallet på bostadsmarknaden samt de diskussioner som följt på denna utveckling – inklusive de förändrade reglerna för amortering av nya bostadslån. Därtill kan läggas den svaga utvecklingen på börsen samt en osäkerhet angående valutgången i höst. Hushållen fortsätter dock att bedöma risken för egen arbetslöshet som historiskt låg. Samtidigt fortsätter hushållen att vara sparsamma. Även om sparandet som andel av de disponibla inkomsterna sjönk tillbaka något under fjolåret fortsätter hushållen att rusta för framtiden genom ett högt sparande. Detta gäller även hushållens eget sparande, det vill säga exklusive avsättningar till tjänste- och premiepensioner.

Hushållens konsumtion har ändå utvecklats väl under de två senaste kvartalen – tydligt över den genomsnittliga tillväxten för konsumtionen under de senaste 10 åren. Utsikterna för en fortsatt relativt god utveckling av hushållskonsumtionen är också goda. Vi räknar dock med att tillväxten för konsumtionen dämpas något under kommande kvartal för att i år öka med 2,6 procent följt av 2,2 procent 2019.

Stafettväxling för investeringarna

Efter ett svagt avslut på fjolåret fick investeringarna ny fart under årets första kvartal då ökningstakten var mycket goda 2,8 procent jämfört med kvartalet innan. Detta är även en mycket starkare utveckling än genomsnittet under de tio senaste åren. Under inledningen av året ökade såväl investeringarna i byggnader och anläggningar som i immateriella tillgångar medan maskininvesteringarna var svagare. Sammantaget innebär detta att såväl näringslivets som offentliga myndigheters investeringar utvecklades väl. Den starka utvecklingen för investeringarna innebär även att de bidrog kraftigt till tillväxten under årets första kvartal.

Investeringarna väntas fortsätta att utvecklas väl under vår prognosperiod. Bostadsinvesteringarna har dock passerat tillväxttoppen medan investeringarna i maskiner och anläggningar kommer att växla upp. Den breda aktiviteten i den globala ekonomin och det fortsatt höga kapacitetsutnyttjandet inom de varuproducerande branscherna kommer således att öka investeringsviljan inom dessa delar av näringslivet. Parallellt fortsätter den demografiska utvecklingen att öka behoven av investeringar inom de offentliga huvudmännens verksamheter. Sammantaget innebär detta en fortsatt god utveckling för investeringarna som i år väntas öka med 5,2 procent och med 2,2 procent under 2019.

Fortsatt dämpad offentlig konsumtion

Den offentliga konsumtionen fortsätter att utvecklas svagt. Såväl kommunsektorn som statliga myndigheter ökade således sin konsumtion endast i begränsad omfattning även under årets första kvartal. Detta innebär även att migrationens tidigare mycket tydliga påverkan på den offentliga konsumtionen fortsätter att klinga av. Samtidigt fortsätter förskjutningen av de offentliga verksamheternas konsumtion kopplad till migrationen från statliga myndigheter till kommunerna.

Vi fortsätter att räkna med att den offentliga konsumtionen utvecklas i jämn takt också fortsättningsvis. Tillväxten väntas därmed bli något svagare än den historiska utvecklingen även framgent. Samtidigt innebär utvecklingen av behoven av tjänster från kommuner och landsting att kommunsektorns konsumtion kommer att öka i något snabbare takt än den statliga konsumtionen. Allt som allt innebär detta att vi räknar med att den offentliga konsumtionen ökar med 0,8 procent både i år nästa år.

Tillfälligt bakslag för utrikeshandeln

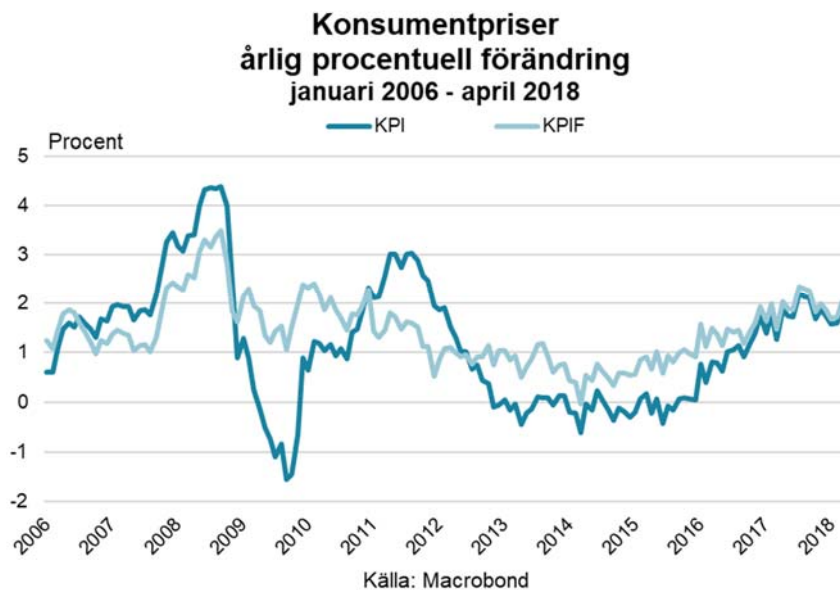
Handeln med utlandet drabbades av ett tydligt men tillfälligt bakslag under inledningen av året. Medan importen fortsatte att växa i god fart föll exporten tillbaka något. Detta efter en stark avslutning på fjolåret för exporten. Tydligast inbromsning noterades för exporten av tjänster som föll svagt jämfört med föregående kvartal, men även exporten av varor utvecklades svagt under årets första kvartal. Samtidigt fortsatte importen av varor att utvecklas starkt medan tjänsteimporten minskade något jämfört med föregående kvartal. Sammantaget innebar detta att utrikeshandeln höll tillbaka tillväxten under inledningen av året.

Att aktiviteten i den globala ekonomin fortsätter att vara såväl hög som synkroniserad innebär goda förutsättningar för tillväxten av världshandeln. Detta driver på såväl den svenska exporten som importen under vår prognosperiod. Trots att de tillverkande företagen nu inte är lika nöjda med efterfrågan från deras exportmarknader som de var i vintras räknar vi således med att bakslaget för exporten under inledningen av året var tillfälligt. Parallellt innebär den väntade ökningen av industrins investeringar ett ökat importbehov. Enligt vår bedömning kommer exporten att växa med 4,9 procent i år och med ytterligare 4,4 procent under nästa år. Samtidigt räknar vi med att importen stiger med 4,7 procent i år och med 4,2 procent 2019.

Inflationen nära Riksbankens mål

Under stora delar av fjolåret noterades inflationen nära Riksbankens mål om en prisökningstakt på 2 procent.³ Detta gäller såväl konsumentprisindex KPI som den underliggande inflationen KPIF. Även om inflationen sammantaget fallit tillbaka något sedan i vintras fortsätter prisökningstakten att noteras relativt nära Riksbankens mål. Mycket talar för att inflationen stabiliseras runt 2 procent såväl i år som under 2019. Inte minst kommer den svaga svenska kronan spåda på inflationen genom att importerade varor blir dyrare.

³ Riksbankens mål är att hålla inflationen mätt med KPIF (KPI med fast ränta) kring 2 procent per år.

Hittills har de rådande löneavtalen på arbetsmarknaden medfört att drivkrafterna för ökad inflation via arbetsmarknaden varit svaga. Inte heller vår egen undersökning har pekat på att arbetsmarknaden gett några tydliga impulser till ökad inflation. Också vårens intervjuer visar på stabila och mycket små skillnader i löneökningstakt hos företag som upplevt brist på arbetskraft jämfört med hos företag som inte upplevt motsvarande brist.⁴ Att tillgången på utbildad arbetskraft fortsätter att vara knapp har således inte inneburit någon löneglidning.

Framöver bör dock utvecklingen på arbetsmarknaden innebära en viss press uppåt på löneökningstakten och därmed bidra till något ökad inflation. Samtidigt kommer en något starkare svensk krona att verka i motsatt riktning. Sammantaget innebär detta att vi räknar med att KPI-inflationen ökar med 1,9 procent i år och med 2,0 procent 2019. Den underliggande inflationstakten KPIF bedöms till 2,0 procent i år och till 1,9 procent nästa år.

Riksbanken avvaktar med att höja till nästa år

Trots en fortsatt stark utveckling av såväl ekonomin som på arbetsmarknaden, en inflation relativt nära Riksbankens mål samt att marknadens inflationsförväntningar nu ligger mycket nära samma mål har banken fortsatt att bedriva en mycket expansiv penningpolitik. Styrräntan ligger således kvar på -0,50 procent och Riksbankens innehav av obligationer uppgick i slutet av mars till drygt 320 miljarder kronor. Även om banken inte längre genomför några nya inköp utan endast återinvesterar förfallna obligationer samt utbetalningar av räntor (kupongbetalningar) väntas det samlade värdet av bankens innehav uppgå till närmare 360 miljarder kronor i början av 2019.

De fortsatt mycket omfattande stimulanserna skall dock ses mot bakgrund av den alltför tydligt expansiva penningpolitiken i delar av vår omvärld. Inte minst innebär ECB:s fortsatt aktiva politik en tydlig ram för Riksbankens handlingsutrymme. Nästa steg för Riksbanken blir dock att påbörja en normalisering av penningpolitiken. Enligt vår bedömning kommer

⁴ Läs mer om detta i fördjupningsrutan "Har den stigande bristen på arbetskraft påverkat löneökningarna?", Arbetsmarknadsutsikterna våren 2017, sidan 26, Arbetsförmedlingen 2017.

banken att ta ett första försiktigt steg under början av nästa år och sammantaget kommer Riksbanken att höja styrräntan vid två tillfällen under 2019. Detta innebär att styrräntan ligger på 0,0 procent vid slutet av nästa år. Sammantaget innebär detta att Riksbanken fortsätter att bedriva en tydligt expansiv penningpolitik under hela vår prognosperiod.

Efterfrågan på arbetskraft

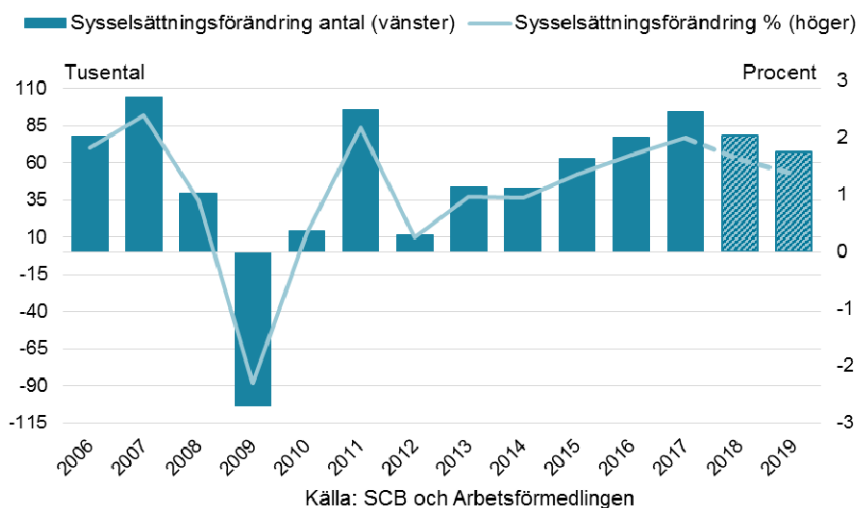
Arbetsmarknaden fortsätter att utvecklas starkt under prognosperioden. Takten i sysselsättningstillväxten avtar dock något, vilket är en följd av att konjunktoren går in i en mer mogen fas. Parallellt fortsätter bristen på utbildad arbetskraft att utgöra ett hinder för jobbtillväxten inom ett stort antal yrken. För helåret 2018 beräknas antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 år öka med 78 000. Nästa år, 2019, väntas antalet sysselsatta stiga med 67 000 personer.

145 000 fler sysselsatta under 2018 och 2019

Under 2017 steg antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 år med starka 94 000 personer, motsvarande 2,0 procent. Sysselsättningsgraden nådde i och med det 78,1 procent, att jämföra 77,4 procent året innan. Efterfrågan på arbetskraft har varit fortsatt stark under inledningen på 2018 och såväl antalet sysselsatta som sysselsättningsgraden fortsätter att stiga. Första kvartalet 2018 steg antalet sysselsatta 16-64 år med 1,7 procent (82 000 personer) jämfört med samma period året innan, enligt AKU. Även i ett internationellt perspektiv fortsätter den svenska arbetsmarknaden att visa styrka. Enligt Eurostat uppvisade Sverige högst sysselsättningsgrad i EU sista kvartalet 2017.

Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta fortsätter att öka starkt under 2018 och 2019. Som en följd av att konjunktoren går in i en mer mogen fas kommer dock styrkan i jobbtillväxten att växla ned något. Dessutom väntas bristen på arbetskraft fortsätta ligga på höga nivåer och omfatta ett stort antal yrken, vilket bidrar till att jobbtillväxten hålls tillbaka något under prognosperioden.

**Förändring av sysselsatta, 16-64 år
prognos för 2018 - 2019**

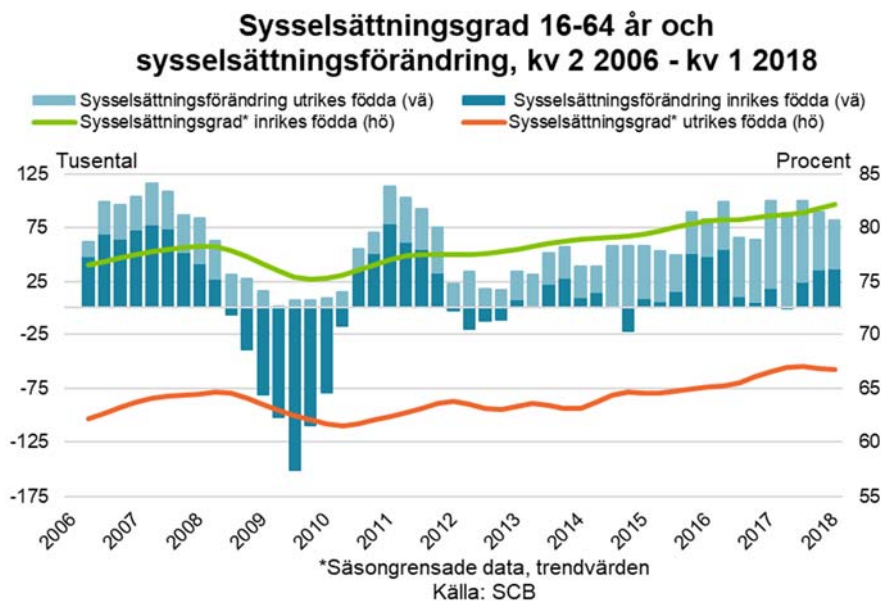
För helåret 2018 beräknas sysselsättningen öka med 78 000 personer i åldrarna 16-64 år, vilket innebär en ökning på 1,6 procent. Nästa år, 2019, bedöms antalet sysselsatta att öka med 67 000 personer, motsvarande 1,4 procent. Sammantaget väntas därmed antalet sysselsatta öka med 145 000 personer 2018 och 2019. Parallellt stiger sysselsättningsgraden med en procentenhet till strax över 79 procent 2019.

I åldersgruppen 15-74 år beräknas antalet sysselsatta öka med 82 000 personer under 2018. Nästa år blir ökningen 71 000 personer.

Fortsatt god sysselsättningstillväxt bland utrikes födda

Som beskrevs inledningsvis ökade sysselsättningen mycket starkt under 2017 och både arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden ökade tydligt. Detta gäller särskilt för utrikes födda bland vilka sysselsättningsgraden steg med 1,3 procentenheter, till 66,8 procent. Bland inrikes födda, där sysselsättningsgraden redan i utgångsläget var mycket hög, ökade samtidigt andelen sysselsatta med 0,7 procentenheter till 81,4 procent. Detta är de högsta sysselsättningsgraderna som uppmäts både bland inrikes födda och utrikes födda sedan 2005.⁵

Bland utrikes födda var sysselsättningstillväxten särskilt stark första halvåret 2017, då antalet steg med 85 000 personer, eller mycket tydliga 10,1 procent. Detta innebar att utrikes födda då stod för 90 procent av jobbtillväxten. Därefter har sysselsättningstillväxten bland utrikes födda gradvis avtagit, samtidigt som takten växlat upp något bland inrikes födda. Första kvartalet 2018 ökade antalet sysselsatta utrikes födda med 45 000 personer, eller 5,0 procent. Bland inrikes födda ökade samtidigt antalet med 37 000 vilket motsvarar en ökning på 1,0 procent.

Inbromsning av sysselsättningstillväxten bland utrikes födda har skett både bland kvinnor och män. Nedväxlingen är dock tydligare bland utrikes födda kvinnor än utrikes födda män. Första kvartalet 2018 steg antalet sysselsatta utrikes födda kvinnor med 3,2 procent, motsvarande 14 000 personer. Hos utrikes födda män steg antalet samtidigt med 6,3 procent, eller 31 000 personer. Bland inrikes födda kvinnor och män ökade antalet sysselsatta samtidigt med 1,3 procent, eller 26 000 personer. Tillväxten av jobb bland inrikes födda var

⁵ I AKU finns data avseende inrikes och utrikes födda först från och med 2005. För sysselsättningen som helhet är sysselsättningsgraden nu den högsta sedan början på 1990-talet.

alltså oväntat stark och sker dessutom i ett läge med en redan mycket hög sysselsättningsgrad. En stor del av ökningen ligger i åldersgruppen 25-34 år, alltså när många med längre utbildningar kliver in på arbetsmarknaden.

Trots den inbromsning som skett bland utrikes födda gör Arbetsförmedlingen bedömningen fortsatt att huvuddelen, omkring 70 procent, av de nya jobben kommer gå till utrikes födda under prognosåren. Det betyder att sysselsättningsgraden bland utrikes födda kommer att stiga till 68,9 procent 2019, från 66,8 procent år 2017. Bland inrikes födda ökar samtidigt andelen sysselsatta från 81,4 år 2017 till 82,5 procent år 2019.

Sysselsättningsgraden fortsätter att stiga både bland kvinnor och män

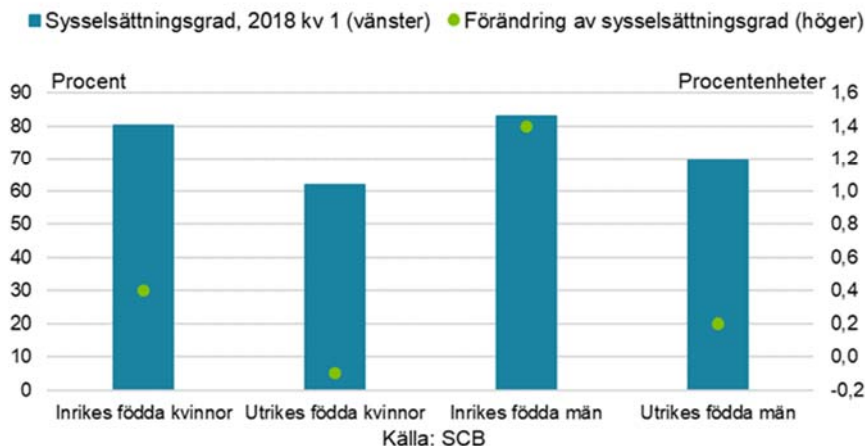
Under fjolåret steg sysselsättningsgraden i god takt både bland kvinnor och bland män (sammantaget för inrikes och utrikes födda). Bland kvinnor ökade andelen sysselsatta 0,6 procentenheter till 76,6 procent. För män var motsvarande ökning 0,7 procentenheter, bland vilka sysselsättningsgraden landade på 79,5 procent.

Den relativt största ökningen skedde dock bland utrikes födda män. I fjol steg sysselsättningsgraden i denna grupp med 1,6 procentenheter till 70,9 procent. Även andelen sysselsatta utrikes födda kvinnor steg påtagligt, med 1,1 procentenhet till 63,0. Trots den starka ökningen visar utrikes födda kvinnor alltjämt ett betydande sysselsättningsgap gentemot inrikes födda kvinnor, där andelen sysselsatta var 80,8 procent 2017 (en ökning med 0,7 procentenheter jämfört med 2016). Bland inrikes födda män var sysselsättningsgraden samtidigt 81,9 procent, vilket är 0,6 procentenheter högre än 2016.

Som beskrivits tidigare växlade takten i sysselsättningstillväxten bland utrikes födda gradvis ner under 2017 samtidigt som takten växlade upp något bland inrikes födda – en utveckling som alltså delvis förstärktes under första kvartalet 2018. Detta återspeglas bland annat i att sysselsättningsgraden bland utrikes födda sammantaget bara steg marginellt under inledningen på året. Första kvartalet 2018 steg andelen sysselsatta utrikes födda med marginella 0,1 procentenhet till 65,7 procent. Här finns dock en skillnad mellan könen då andelen sysselsatta utrikes födda kvinnor minskade svagt (med 0,1 procentenhet) till 62,0 procent medan andelen sysselsatta utrikes födda män samtidigt ökade något (med 0,2 procentenheter) till 69,6 procent.

Bland inrikes födda steg sysselsättningsgraden tydligare, sammantaget med 1,0 procentenhet till 81,0 procent. För inrikes födda kvinnor noteras en ökning med 0,4 procentenheter till 80,3 procent första kvartalet 2018 jämfört med samma kvartal året innan. Hos inrikes födda män ökade samtidigt andelen sysselsatta med hela 1,4 procentenheter till 81,7 procent.

Sysselsättningsgrad och förändring av sysselsättningsgrad, 16-64 år kv 1 2018 jämfört med kv 1 2017

Tydlig ökning av sysselsättningsgraderna bland yngre och äldre

Den demografiska utvecklingen innebär att antalet sysselsatta fortsätter att öka starkast bland personer i åldrarna 25-34 år. Första kvartalet 2018 ökade antalet sysselsatta i dessa åldrar med 31 000 personer. Detta är dock ett mindre antal än befolkningsökningen på 42 000. Sysselsättningsgraden sjönk i och med detta något, från 81,3 till 81,1 procent.

Bland personer i åldrarna 16-24 år ökade samtidigt antalet sysselsatta med 4 000 personer. Parallellt minskade befolkningen i dessa åldrar med 13 000 personer. Andelen sysselsatta ökade därmed med 1,0 procentenhet, till 45,4 procent. Den tydligt lägre sysselsättningsgraden i dessa åldrar förklaras i hög grad av att många fortfarande studerar, antingen inom gymnasieskolan eller är i någon form av eftergymnasial utbildning. Även bland personer i åldrarna 55-64 år steg såväl antalet sysselsatta som sysselsättningsgraden. Antalet sysselsatta steg med 23 000 medan befolkningen ökade med 7 000, vilket gav en ökning av sysselsättningsgraden med hela 1,5 procentenheter till 77,5 procent.

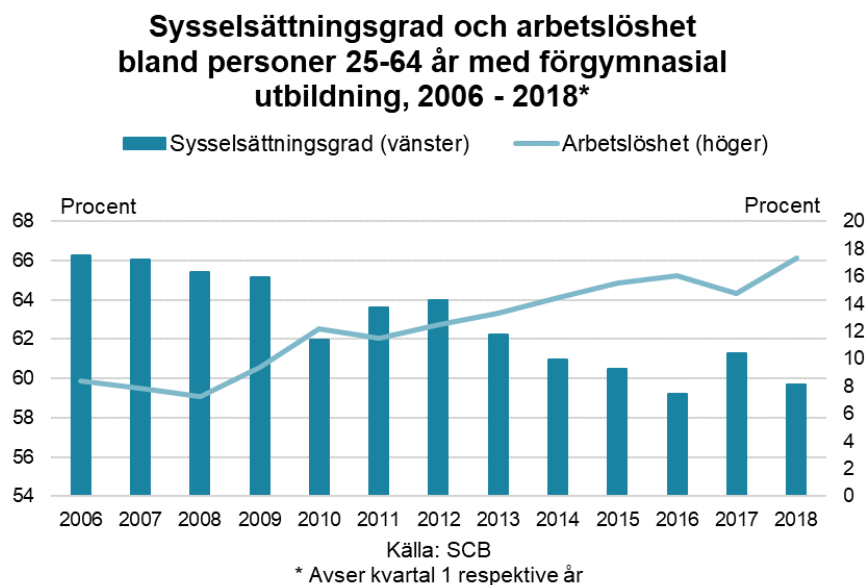
Högst är sysselsättningsgraden alltså bland personer i åldrarna 35-54 år. Första kvartalet 2018 var den höga 88,5 procent, en ökning med 0,3 procentenheter sedan fjolåret. Anslutande uttryckt ökade antalet sysselsatta i dessa åldrar med 24 000 personer medan befolkningen ökade med 18 000 personer. Även bland personer i åldrarna 55-64 år steg såväl antalet sysselsatta som sysselsättningsgraden. Antalet sysselsatta steg med 23 000 medan befolkningen ökade med 7 000, vilket gav en ökning av sysselsättningsgraden med hela 1,5 procentenheter till 77,5 procent.

Sysselsättningsgraderna fortsätter alltså att öka mest i åldersgrupperna 16-24 år respektive 55-64 år, en utveckling som väntas bestå under prognosåren. I övriga åldrar är sysselsättningsgraden som beskrivits ovan redan i dagsläget mycket hög.

Fortsatt låg sysselsättningsgrad bland personer utan gymnasieutbildning

Trots den fortsatt höga efterfrågan på arbetskraft har personer med en kort utbildning alltjämt ett betydligt svårare läge på arbetsmarknaden än personer med en längre utbildning. Detta återspeglas bland annat genom att sysselsättningsgraden är bestående låg och arbetslösheten är avsevärt högre än bland personer som har en längre utbildning. Under de senaste åren har så gott som hela sysselsättningsökningen skett bland personer som har minst en gymnasieutbildning. Chanserna till arbete för personer med en lägre utbildningsnivå tenderar också att försämrats över tid. Detta illustreras exempelvis genom att sysselsättningsgraden gradvis har sjunkit för dem med kort utbildning.

Vid inledningen av 2006 var sysselsättningsgraden bland personer med 25-64 år med förgymnasial utbildning 66,3 procent, hos dem med eftergymnasial utbildning (två år eller mer) var den 86,8 procent. Idag (första kvartalet 2018) visar förgymnasialt utbildade en sysselsättningsgrad på 59,7 procent medan den stigit till höga 89,5 procent bland personer med eftergymnasial utbildning (två år eller mer).

Samtidigt har arbetslösheten successivt stigit bland personer (25-64 år) som saknar en gymnasieutbildning. Första kvartalet 2018 var den 17,4 procent, att jämföra med 8,4 procent vid inledningen av 2006. Bland personer med längre utbildning är utvecklingen omvänd. Det bör dessutom noteras att antalet personer i befolkningen som saknar en gymnasieutbildning minskat med drygt en tredjedel sedan 2006.

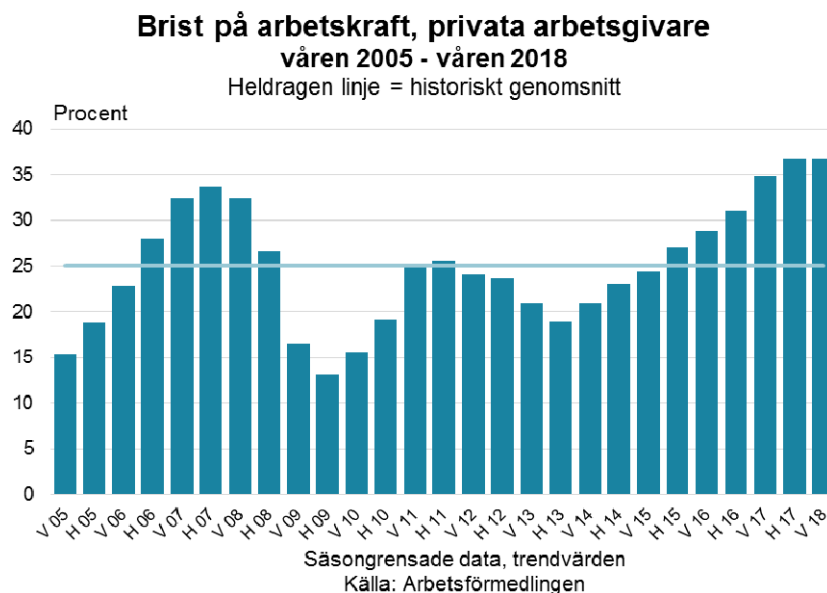
Utvecklingen pekar sammantaget på en tydlig obalans på arbetsmarknaden. Den generellt svaga utvecklingen för personer som saknar en gymnasieutbildning kan delvis kopplas till att det råder en strukturell obalans på svensk arbetsmarknad – en obalans mellan arbetsgivarnas krav och de arbetssökandes utbildningsnivå och utbildningsinriktning. Detta betyder att det finns få jobb som dessa personer är matchningsbara mot och att många personer med kort utbildning därför stängs ute från arbetsmarknaden.

På dagens arbetsmarknad kräver arbetsgivarna dessutom nästan alltid gymnasieutbildning, även inom yrken där utbildningskraven traditionellt sett varit låga. I takt med att

arbetskraften blivit allt mer välutbildad hårdnar konkurrensen om jobben för dem kortare utbildning. Att utbildningsnivån stiger i befolkningen är positivt, men det finns samtidigt en felmatchning på arbetsmarknaden där många anställda har längre utbildning än vad jobbet faktiskt kräver.

Fortsatt stora rekryteringsproblem

Parallellt med de senaste årens goda konjunkturutveckling och starka efterfrågan på arbetskraft har även bristen på kompetenser på arbetsmarknaden ökat markant. Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar att rekryteringsproblemen inom näringslivet fortsätter att ligga på rekordnivåer. I vårens undersökning uppgick andelen privata arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft i samband med rekryteringar till 37 procent – vilket är oförändrat jämfört med höstens undersökning och därmed de högsta nivåer som Arbetsförmedlingen uppmätt sedan 2005.

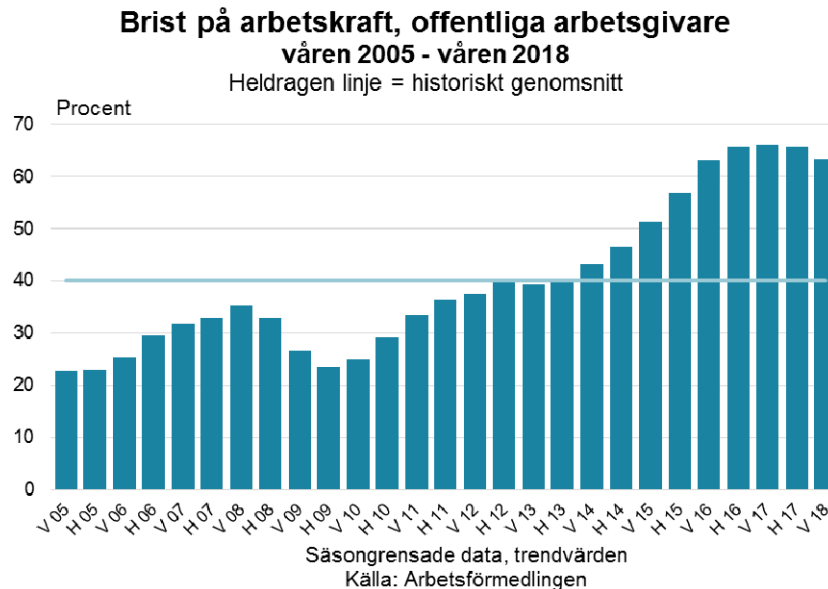

Bland de privata arbetsgivarna är det dock fortsatt stora skillnader i rekryteringsläget mellan olika yrken och mellan olika branscher. Läs mer om detta i avsnittet *Näringsgrenar*.

Den fortsatt höga kompetensbristen förklaras delvis av att efterfrågan på arbetskraft fortsätter att vara stark, vilket innebär att antalet arbetssökande blir färre, delvis av att en allt högre andel av de arbetslösa står längre ifrån arbetsmarknaden och inte har den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar. Därmed blir det svårare för arbetsgivare att hitta den arbetskraft som söks, något som bland annat återspeglas i att rekryteringstiderna gradvis ökat under de senaste åren enligt statistik från SCB. Under prognosperioden väntas bristen på arbetskraft uppvisa fortsatt höga nivåer.

Bland de offentliga verksamheterna är bristen på arbetskraft sedan tidigare mycket utbredd och bristen på personal utgör redan idag ett hinder för jobbtillväxten inom ett antal yrken. I vårens undersökning har andelen offentliga arbetsgivare som anger att de har haft problem med att rekrytera personal emellertid minskat svagt från den tidigare rekordnivån,

från 66 till 63 procent. Nedgången förklaras emellertid helt av att en lägre andel av de statliga verksamheterna nu uppger brist på arbetskraft. Läs mer om detta i avsnittet *Offentliga tjänster*.

Bristen på arbetskraft inom offentliga verksamheter är alltså alltjämt mycket utbredd och kan fortsatt kopplas till en bred palett av yrken inom ett antal olika yrkesområden. Rekryteringsproblemen fortsätter dock att vara mest utbredda inom ett flertal pedagogiska yrken samt inom flera vårdyrken.

Fördjupning

Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?

Det finns en arbetsmarknad för personer som saknar gymnasieutbildning, men den är begränsad. Enligt den registerbaserade statistiken var förvärvsgraden bland personer i åldern 25-64 år utan gymnasieutbildning knappt 61 procent år 2016. Arbetsmarknaden för de som saknar gymnasieutbildning är dock inte avgränsad till yrken med låga eller inga formella kvalifikationskrav. En majoritet, omkring sex av tio, arbetar inom yrken vilka normalt ställer krav på en gymnasieutbildning. Det enskilt vanligaste yrket för personer som saknar gymnasieutbildning är dock städare, ett yrke inom den lägsta kvalifikationsnivån.

Många korttidsutbildade jobbar inom yrken med högre kvalifikationskrav...

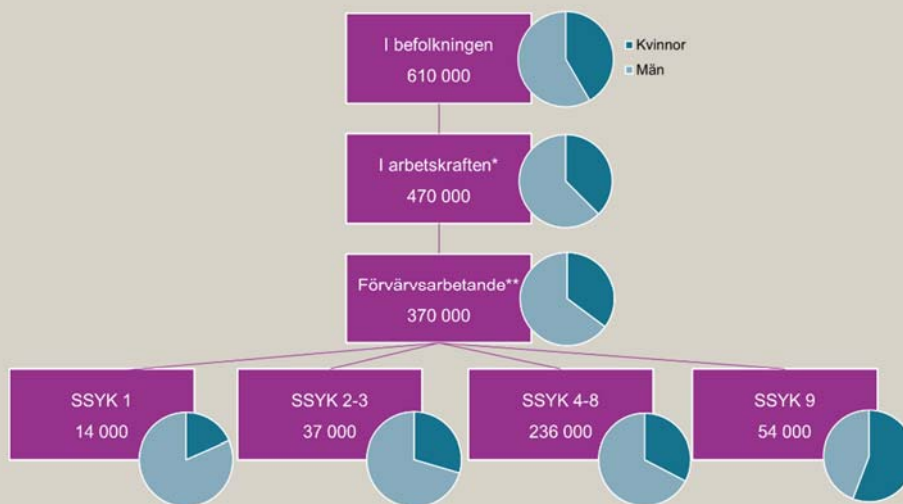
Närmare 610 000 personer i åldrarna 25-64 år saknade en gymnasieutbildning år 2016. Av dessa ingick drygt 470 000, motsvarande 77 procent, i arbetskraften medan omkring 370 000, eller 61 procent, var förvärvsarbetande. Av dessa var omkring en fjärdedel, motsvarande närmare 110 000 personer, utrikes födda.

En genomgång av hur personer som saknar en gymnasieutbildning fördelar sig över olika yrken visar att arbetsmarknaden inte är begränsad till yrken med kortare krav på utbildning eller introduktion (det vill säga till yrken inom yrkesområdet SSYK 9) – vilka bara

utgör en mindre del av jobben på svensk arbetsmarknad. Inom sådana yrken arbetade år 2016 totalt 200 000 personer i åldrarna 25-64 år. Av dessa saknade 54 000, eller 27 procent, en gymnasieutbildning.

Parallellt återfanns 236 000 personer utan gymnasieutbildning inom yrken vilka normalt kräver en gymnasieutbildning (yrken inom yrkesområde SSYK 4 – SSYK 8). Dessa 236 000 motsvarade emellertid bara knappa 13 procent av alla förvärvsarbetande inom dessa yrken.

Förgymnasialt utbildade (25-64 år) 2016

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

Vidare var 37 000 personer utan gymnasieutbildning verksamma inom yrken med krav på högskolekompetens eller motsvarande (yrkesområde SSYK 2 – SSYK 3), medan 14 000 innehade de en chefsposition (yrkesområdet SSYK 1). Sammantaget utgör dessa personer dock bara en mycket liten del, under 3 procent, av det totala antalet förvärvsarbetande inom yrken med högre utbildningskrav.

... men städare är det vanligaste yrket

Kvinnor som saknar gymnasieutbildning deltar i lägre utsträckning än män med motsvarande utbildning på arbetsmarknaden. Det visar sig bland annat genom att förvärvsgraden bland kvinnor som saknar en gymnasieutbildning är tydligt lägre än bland män med motsvarande utbildning, 51 procent respektive 67 procent år 2016. Det är därför värt att uppmärksamma att kvinnor utgör en majoritet, 56 procent, av dem som saknar gymnasieutbildning och arbetar inom yrken utan eller med låga krav på utbildning. En bidragande orsak är att yrket städare återfinns här.

Städare är det vanligaste yrket för de som saknar en gymnasieutbildning och innehas dessutom till största del av kvinnor. Sammantaget arbetade närmare 22 000 personer som saknade gymnasieutbildning år 2016 som städare. Av dessa var närmare 80 procent kvinnor.

Till de fem största yrkena bland personer med kort utbildning räknas också lager- och terminalpersonal, lastbilsförare, restaurang- och köksbiträden samt vårdbiträden. Undantaget restaurang- och köksbiträden är detta yrken som antingen är tydligt mans- eller

kvinnodominerade. Exempelvis är i princip alla lastbilsförare män medan det omvända gäller för vårdbiträden.

De fem största yrkena för förvärvsarbetande 25-64 år som saknar gymnasieutbildning			
	Antal	Andel (%) kvinnor	Andel (%) män
Städare	21800	78	22
Lager och terminalpersonal	12700	17	83
Lastbilsförare m.fl.	11400	2	98
Restaurang- och köksbiträden	10800	61	39
Vårdbiträden	10400	85	15

Källa: SCB

Vidare utgör utrikes födda en stor andel av de förvärvsarbetade utan gymnasieutbildning i många av dessa yrken. Exempelvis är sex av tio städare samt restaurang- och köksbiträden utrikes födda medan fyra av tio vårdbiträden är det.⁶ Att andelen utrikes födda är så hög inom dessa yrken kan delvis kopplas till att detta är vad som ofta kallas "ingångsjobb". Det vill säga yrken där kraven på utbildning och erfarenhet är låga.

I sammanhanget är det värt att notera att sysselsättningstillväxten under senare år till största del har skett bland utrikes födda. Ökningen av antalet utrikes födda är särskilt påtaglig inom skolan, vården och omsorgen samt inom hotell och restaurang. Utan tillskottet av utrikes födda hade dessa områden haft mycket liten, eller en i vissa fall negativ utveckling av sysselsättningen. Läs mer i fördjupningsrutan *Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen*.

Osäker sits på arbetsmarknaden utan gymnasieutbildning

Det finns en arbetsmarknad för personer som saknar gymnasieutbildning, men den är begränsad. Det framträder tydligt genom en bestående låg sysselsättningsgrad och hög arbetslöshet. Jobben för personer utan gymnasieutbildning är dock inte avgränsade till de yrken som har lägst formella krav. Men för att kunna konkurrera om jobben på en högre kvalifikationsnivå, jämfört med den egna utbildningsnivån, krävs i regel istället lång och bred erfarenhet.

I takt med den tekniska och digitala utvecklingen kommer även kompetenskraven fortsätta öka. Personer utan gymnasieutbildning som blir arbetslösa löper dessutom en betydligt högre risk att hamna i långa perioder av arbetslöshet än andra. En gymnasie- eller högskoleutbildning är därför det bästa sättet att öka chansen för en säkrare och stadigare etablering på arbetsmarknaden.

⁶ Avser förvärvsarbetande 25-64 år inom dessa yrken som saknar gymnasieutbildning.

Näringsgrenar

Under 2017 ökade antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 år med 94 000 personer, en öknings-takt motsvarande 2,0 procent. Ökningarna var tydliga inom alla näringsgrenar förutom jord- och skogsbruk, där sysselsättningen minskade något. Sysselsättningen ökade relativt mest inom byggverksamheten, med 4,1 procent, men även industrin visade en tillväxt av nya jobb under 2017 efter flera år av svag sysselsättningsutveckling.

Under prognosperioden väntas antalet sysselsatta fortsätta att öka inom alla näringsgrenar, förutom jord- och skogsbruk. Som beskrivits tidigare kommer emellertid sysselsättningstillväxten gradvis att vara lägre under de kommande två åren jämfört med 2017. Under prognosperioden beräknas antalet sysselsatta inom privata tjänster att öka med 43 000 respektive 40 000 personer. Antalet sysselsatta inom offentliga verksamheter väntas samtidigt öka med 20 000 personer respektive 17 000 personer. Inom byggverksamhet väntas sysselsättningen öka med 10 000 personer respektive 6 000. Industrisysselsättningen väntas öka med 9 000 personer 2018 och 7 000 personer 2019. Antalet sysselsatta inom jord och skogsbruk bedöms fortsätta minska, med 1 000 personer respektive år.

Bakom den successivt något svagare tillväxten av nya jobb ligger, som beskrivits tidigare, att konjunkturen går in i en mer mogen fas. Styrkan i jobbtillväxten växlar också ned till följd av att bristen på arbetskraft fortsätter att ligga på höga nivåer och omfatta ett stort antal yrken. Detta hämmar sysselsättningstillväxten framför allt inom stora delar av de offentliga verksamheterna.

Sysselsatta (tusental) 16-64 år per näringsgren, årlig procentuell förändring 2018-2019

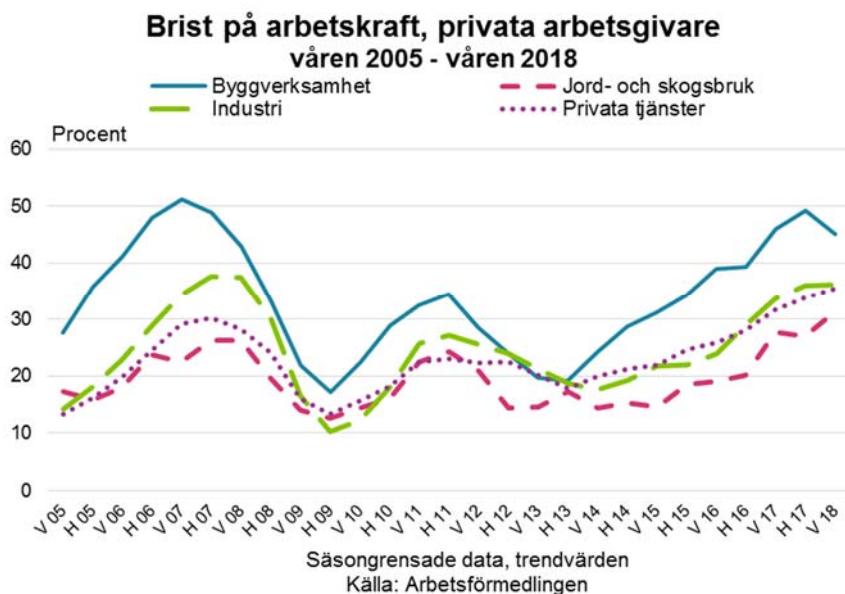
	Utfall	Prognos	
	2017	2018	2019
Jord- och skogsbruk	74	-1,3	-1,4
Industri	549	1,6	1,3
Byggverksamhet	326	3,1	1,8
Privata tjänster	2 207	1,9	1,8
Offentliga tjänster	1 624	1,2	1,0
Totalt	4 784	1,6	1,4

I totalen ingår även sysselsatta där uppgift om näringsgren saknas, dock ej sysselsatta utomlands.

Källa: SCB och Arbetsförmedlingen

Utbredd brist på arbetskraft

Bristen på arbetskraft har ökat tydligt inom alla näringsgrenar under de senaste åren. Särskilt framträdande är de förändringar som har skett inom byggverksamheten där andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på arbetskraft har stigit från 20 procent våren 2013 till 45 procent våren 2018. Bristen har dock dämpats något jämfört med höstens mycket höga nivå. En bidragande orsak är ett lägre efterfrågetryck till följd av avmattningen på bostadsmarknaden.

Parallellt fortsätter bristen på utbildad arbetskraft inom övriga näringsgrenar att stiga. Inom den privata tjänstesektorn och inom industrin har andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på utbildad arbetskraft stigit kontinuerligt sedan 2013 och ligger nu tydligt över de historiska genomsnitten för respektive näringsgren. Rekryteringsproblemen har stigit också inom jord- och skogsbruk, där andelen arbetsgivare som signalerar om brist har fördubblats under de senaste fem åren. Mer detaljerade beskrivningar av utvecklingen inom såväl näringslivets olika delar som inom området offentliga tjänster finns i respektive näringsgrensavsnitt.

Jord- och skogsbruk

Konjunkturen inom jordbruket var relativt stark under 2017 men mattas av något under prognosperioden. Inom skogsbruket är konjunkturen starkare och utsikterna ljusare. Detta räcker dock inte för att antalet sysselsatta sammantaget inom området ska kunna öka under 2018-2019.

Antalet sysselsatta i branschen fortsätter minska

Jord- och skogsbruket sysselsatte 74 000 personer under 2017 vilket är 1,5 procent av alla sysselsatta i landet i åldrarna 16-64 år. Andelen kvinnor är knappt 30 procent och har haft en svagt ökande trend de senaste tio åren. Antalet sysselsatta inom jord- och skogsbruk har haft en sjunkande trend under lång tid och den utvecklingen väntas fortgå. Antalet sysselsatta i branschen bedöms sammantaget minska med 2 000 personer under 2018 och 2019. Bakom minskningen ligger bland annat svårigheter att attrahera arbetskraft, fortsatta rationaliseringar samt fördyrande regelverk. Dessutom finns en risk för sänkta mjölkpriser vilket påverkar utvecklingen negativt. Investeringsstakten har varit låg vilket talar för att utvecklingen med allt färre lantbruksföretag kommer att fortgå.

Den globala marknaden styr

Stora delar av jordbrukssektorn styrs av utbudet och efterfrågan på den globala marknaden. Spannmålspriserna styrs således i hög grad av skördarna i de stora producentnationerna exempelvis Ryssland, USA och Australien. Priserna på förnyelsebar energi och oljevaxter påverkas av råoljepriset, vilket också påverkar efterfrågan på skogsbrukets flis.

Mjölkpriserna ökade och lönsamheten i mjölkföretagen förbättrades under 2017. Priserna sätts globalt och med ett högre mjölkpris ökar produktionen där möjligheterna finns. Det medför att mjölkpriserna åter kommer att sjunka framöver och Sveriges mjölkproducenter stå inför ytterligare en period med svagare lönsamhet. Mjölkproduktion är personalintensiv och med allt färre mjölkgårdar minskar antalet sysselsatta i hela branschen. Svårigheterna att rekrytera personal medför en ökad automatisering i branschen, vilket leder till färre sysselsatta men samtidigt högre krav på arbetskraftens kvalifikationer.

Antalet mjölkkor har minskat i Sverige, medan antalet kor inom nötköttsproduktionen istället har ökat de senare åren. Efterfrågan på svenskt nötkött är stor, men betalningsviljan motsvarar inte kostnaderna så konkurrensen från importerat kött som har ökat under lång tid ligger kvar på en hög nivå. En effekt av Brexit kan också bli att fler riktar sin exportmarknad mot de nordiska länderna och ökar konkurrensen än mer med risk för fallande lönsamhet hos de svenska nötköttsproducenterna.

Grisproducenterna har genomgått flera stålbad de senaste tio åren och många producenter har avvecklat sin verksamhet. De som är kvar är starkt rationaliserade men investeringsviljan är låg. Utsikterna för 2018 och 2019 är dock positiva, inte minst med tanke på att efterfrågan på svenskt griskött tenderar att öka, och att den inhemska marknaden är relativt stabil.

God aktivitet inom skogsbruket

Efterfrågan på skogsråvara är stor och priserna har gått upp. Bristen på kvalificerad arbetskraft och ogynnsamt väder, som stora snötäcken i norr och mild vinter i söder, har medfört att aktiviteten i skogen inte har kunnat motsvara efterfrågan. Antalet sysselsatta har därför inte kunnat öka. Under prognosåren kan dock aktiviteten öka om det ges gynnsamma förutsättningar eftersom den höga efterfrågan kommer att kvarstå. Ett orosmoment är dock Brexit eftersom Storbritannien utgör en viktig handelspartner för svensk skogsindustri.

Fjäderfä samt frukt- och grönsaksodling är framgångsbranscher

En av de delbranscher som har gått bäst de senaste åren är kyckling- och äggproduktion. Kycklingkött är tillsammans med lammkött två av de produkter där andelen svenskproducerat kött ökar i handeln och optimismen är alltså stor. Frukt- och grönsaksodlingen har gått framåt i Sverige, särskilt den ekologiska. Det beror framför allt på den höga inhemska efterfrågan på svenska produkter. Frukt- och grönsaksodling är personalkrävande och en hämmande faktor är svårigheterna att hitta arbetskraft.

Diversifierad verksamhet

För att klara svängningar i priser eller skördebortfall har många lantbrukare sidoinkomster. Här syns dock starka lokala skillnader. Lantbrukare intill större städer har ofta en stark sidoinkomst från entreprenadverksamhet som exempelvis snöröjning. Allt fler arbetar även med mer administrativa uppgifter, såsom bokföring eller olika typer av rådgivning, vid lågsäsong. I norr och i det så kallade mjölkbältet från Halland till Öland är dock inte denna typ av sidoverksamhet lika utbredd, varför lantbrukarna istället satsat på att utveckla den egna gården. I norr är lantbrukarna främst hänvisade till mjölk- och köttproduktion eftersom markerna och klimatet inte lämpar sig lika väl för spannmål, frukt och grönt.

En viktig sidoinkomst för svenska lantbrukare är skogen. En aspekt som utmärker Sverige i EU är symbiosen mellan jord- och skogsbruk. I Sverige är många lantbrukare även skogsägare. Skogen har således fått kompensera för svängningarna i lantbruksdelens lönsamhet. Denna symbios mellan jord- och skogsbruk gör Sverige, tillsammans med Finland, unika i EU.

Branschen har svårt att attrahera arbetskraft

Omkring en tredjedel av arbetsgivarna inom jord- och skogsbruk har svårigheter med att hitta rätt kompetens. Efterfrågan på arbetskraft är utbredd och arbetsgivarna söker såväl personer med längre utbildning, exempelvis agronomer och lantmästare, som personer med gymnasieutbildning samt arbetskraft med kortare utbildning.

Ett stort problem för kompetensförsörjningen inom jord- och skogsbrukssektorn är att för få väljer att utbilda sig till yrken inom näringen. De lant- och skogsbruksinriktade gymnasier har svårt att fylla sina platser och djurskötare och maskinförare med relevant utbildning och intresse för näringen framstår som bristyrken. Detta har lett till att lantbruksskolor har lagts ned vilket har lett till stora regionala skillnader för möjligheterna att hitta utbildad personal.

I takt med att allt färre har egna erfarenheter av lantbruk samtidigt som maskinerna blir allt mer avancerade växer behoven av praktik. I en bransch som består av småföretagare är systemet med praktik bekymmersamt där allt färre ska bära allt fler praktikanter. Teknikutvecklingen är snabb i branschen och lantbruksskolorna har svårt att erbjuda sådan verksamhet att eleverna svarar upp till arbetsgivarnas krav. Ett alternativ skulle vara att låta den praktiska undervisningen ske på olika moderna gårdar och att detta ersätter både delar av lantbruksskolornas praktiska verksamhet och praktikperioderna.

Industri

Efter flera år av svagare utveckling vände sysselsättningen inom industrin uppåt under 2017 och det finns nu mycket som talar för en fortsatt positiv utveckling under prognosåren. Samtliga framåtblickande indikatorer pekar på en tydligt ökad aktivitet. Under 2018 och 2019 väntas antalet sysselsatta inom industrin öka med 9 000 respektive 7 000 personer.

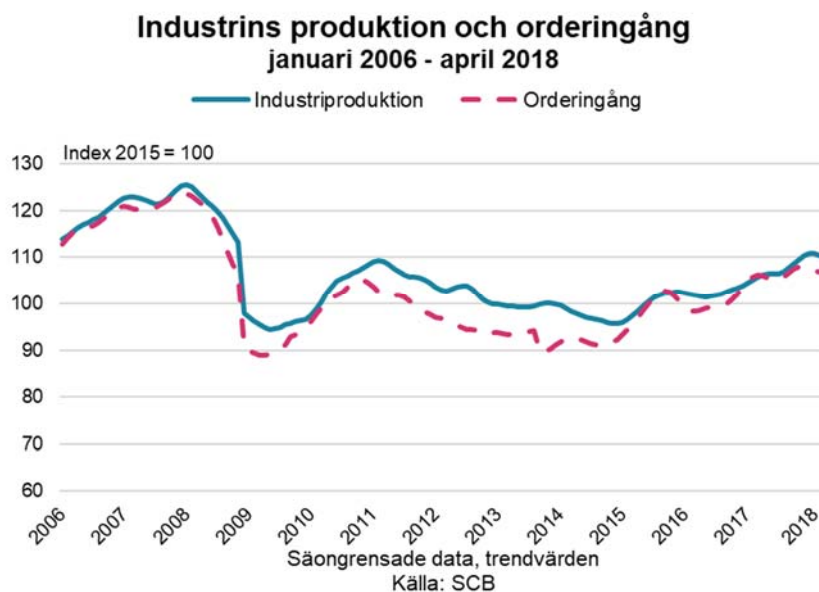
Antalet sysselsatta inom industrin ökar under prognosåren

Sedan finanskrisen har antalet sysselsatta inom industrin minskat påtagligt – med över 100 000 personer mellan 2008 och 2016. Under 2017 ökade sysselsättningen dock något. I nuläget sysselsätter industrin närmare 550 000 personer enligt AKU, varav 24 procent är kvinnor och 76 procent är män. Ett flertal indikatorer pekar nu på en fortsatt stark utveckling under prognosåren, inte minst bidrar den fortsatt höga efterfrågan från omvärlden positivt till den svenska industrins utveckling.

Arbetsförmedlingen bedömer därför att antalet sysselsatta inom industrin kommer att öka i relativt god takt under prognosåren. Antalet sysselsatta beräknas öka med 9 000 personer under 2018, motsvarande 1,6 procent. Under 2019 väntas en något lägre ökningstakt av antalet sysselsatta inom området, en ökning med 1,3 procent eller 7 000 personer.

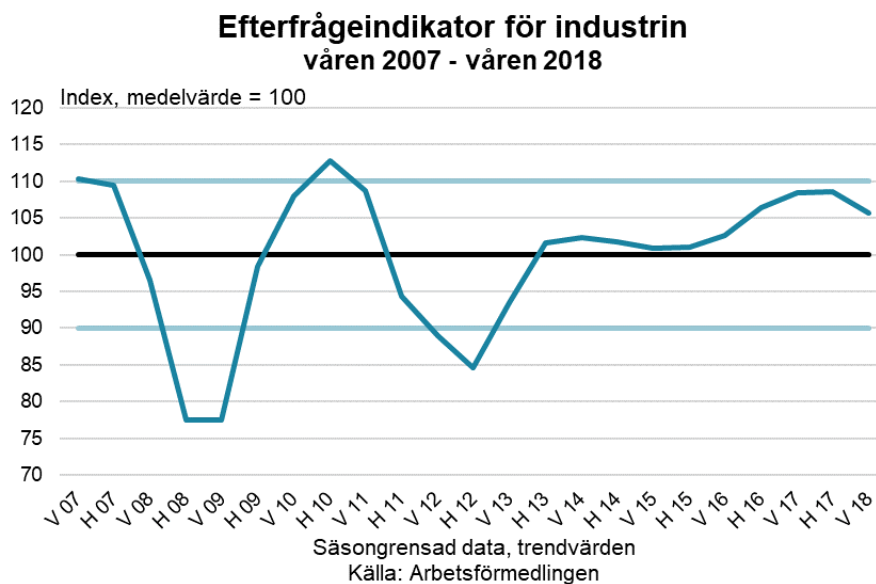
Positiv utveckling för både orderingång och industriproduktion

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar att sista halvåret var en bra period för industrin. Såväl efterfrågan som produktion förstärktes påtagligt, exempelvis visade SCB:s industriproduktionsindex under våren 2018 sina högsta nivåer sedan hösten 2008. Den goda utvecklingen inom motorfordonsindustrin har bidragit starkt till produktionsuppgången. Även orderingången har under våren stigit till värden i nivå med hösten 2008. Förstärkningen är bred och gäller såväl hemma- som exportmarknaden.

Framåtblickande indikatorer fortsatt optimistiska

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för industrin har dämpats något sedan i höstas men visar fortfarande att företagens efterfrågeförväntningar ligger på en hög nivå, tydligt över det historiska genomsnittet. Även i det något längre tidsperspektivet, på sex till tolv månaders sikt, räknar industriföretagen med en efterfrågenivå som är över det normala enligt Arbetsförmedlingens intervjuundersökning.

I likhet med Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar Konjunkturinstitutets konfiansindikator för industrin en fortsatt mycket utbredd tillförsikt bland landets industriföretag. Samtidigt visar även inköpschefsindex för industrin en fortsatt expansiv utveckling. Därmed pekar de framåtblickande indikatorerna samstämmigt på en fortsatt god utveckling inom industrin.

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar också att en fortsatt stor andel av industriföretagen planerar att utöka personalstyrkan det kommande året. Våren 2018 uppger hälften av arbetsgivarna att antalet anställda väntas öka. Vår undersökning visar även att kapacitetsutnyttjandet, tvärt emot övriga näringslivet, ökar bland industriföretagen och ligger på en nivå tydligt över det historiska genomsnittet. Ökningen är särskilt tydlig bland verkstadsföretagen. Detta framkommer även i Konjunkturinstitutets barometerundersökning, vilket indikerar att det finns ett fortsatt behov av att rekrytera personal för att kunna öka produktionen ytterligare. Läs mer i avsnittet *Svensk ekonomi*.

Tilltagande brist på utbildad arbetskraft inom industrin

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar att andelen arbetsgivare inom industrin som rapporterar om brist på arbetskraft har stigit successivt sedan 2014. I vårens undersökning anger 36 procent av industriarbetsgivarna att de upplevt brist på arbetskraft de senaste sex månaderna. Detta är i nivå med höstens mätning och således den högsta nivån sedan våren 2008. Bilden av en tilltagande brist på arbetskraft framträder även i Konjunkturinstitutets barometerundersökningar. Bristen på arbetskraft gäller både tekniska tjänstemän och kvalificerade yrkesarbetare.

Byggverksamhet

Byggekongjunkturen är fortsatt stark och trots avkylningen på bostadsmarknaden ligger bostadsbyggandet på fortsatt höga nivåer. Behovet av bostäder, lokaler och anläggningar är fortsatt stort i de flesta kommuner och arbetsgivarna har expansiva anställningsplaner. Samtidigt är bristen på utbildad arbetskraft utbredd inom byggverksamheten och utgör alltså ett stort problem för arbetsgivarna. Under 2018 väntas antalet sysselsatta öka med 10 000 personer, året därefter med 6 000 personer.

Mycket stark jobbtillväxt

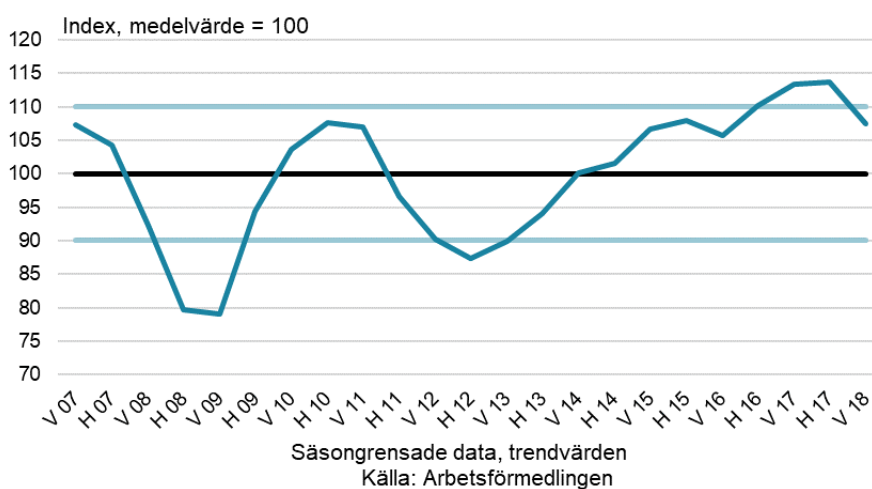
Under 2017 var 325 000 personer sysselsatta inom byggverksamhet, varav 10 procent var kvinnor och 90 procent var män. Sysselsättningen ökade med omkring 13 000 personer, motsvarande 4,1 procent, jämfört med året innan. Den starka sysselsättningstillväxten inom byggverksamheten har stärkts ytterligare under inledningen av 2018 – trots den stora bristen på arbetskraft. Samtidigt är byggverksamheten en internationellt präglad bransch med ett stort inslag av utländsk arbetskraft som jobbar i Sverige.⁷

I år bedöms antalet sysselsatta inom byggverksamheten sammantaget att stiga med 3,1 procent eller 10 000 personer. Under 2019 blir avmattningen på bostadsmarknaden något tydligare vilket, tillsammans med den fortsatt utbredda bristen på arbetskraft inom området, håller tillbaka sysselsättningsökningen. För nästa år bedöms antalet sysselsatta öka med 6 000 personer, motsvarande 1,8 procent.

Fortsatt hög efterfrågan

I Arbetsförmedlingens undersökning våren 2018 är stämningläget fortsatt positivt även om förväntningarna på efterfrågan har fallit tillbaka efter den senaste tidens högt uppskruvade nivåer.

Efterfrågeindikator för byggverksamheten
våren 2007 - våren 2018

⁷ Se "Arbetsmarknadsutsikterna våren 2016", sidan 48, Arbetsförmedlingen 2016, för mer information.

Oro på bostadsmarknaden med fallande bostadspriser till följd av skärpta finansieringskrav och ett ökat utbud av nyproduktion under förra hösten har bidragit till avmattningen. Parallellt har hushållen blivit mindre benägna att renovera sina bostäder. Även i Konjunkturinstitutets barometerundersökningar har förväntningarna dämpats tydligt sedan hösten 2017.

Svalare tillväxttakt men fortsatt högt bostadsbyggande

Bostadsinvesteringarna har stigit i god takt i flera år. Under prognosperioden väntas dock tillväxttakten mattas av jämfört med den mycket höga nivån under 2016 och 2017. Ombyggnadsinvesteringarna bedöms till viss del hålla uppe de totala bostadsinvesteringarna till följd av ett fortsatt stort behov av upprustning av allmännyttans bostäder.

Under 2017 påbörjades byggandet av 64 000 bostäder, vilket är en historiskt sett mycket hög nivå. Första kvartalet i år påbörjades närmare 15 000 lägenheter, vilket är en minskning med 13 procent jämfört med samma period 2017 enligt preliminär statistik från SCB. Trots minskningen av antalet påbörjade lägenheter kommer antalet pågående projekt vara fortsatt stort. Samtidigt rapporterar 85 procent av landets kommuner att det råder fortsatt underskott på bostäder, enligt Boverkets senaste bostadsmarknadsenkät.⁸

Ett för lågt utbud av bostäder försvårar den geografiska rörligheten på arbetsmarknaden. Detta i synnerhet när det råder brist på differentierade bostäder i regioner med särskilt stark jobbtillväxt.

Behoven av investeringar i offentliga lokaler och anläggningar kvarstår

Både landsting och kommuner har fortsatt stora investeringsbehov de närmaste åren, exempelvis i nya skolor, förskolor och sjukhus till följd av befolkningstillväxten. Därtill har också många befintliga verksamhetslokaler stora renoveringsbehov. Dessutom finns fortsatt stora behov av investeringar i kollektivtrafik, vägar och järnvägar.

Brist på arbetskraft får konsekvenser

Arbetsförmedlingens intervjuundersökning visar att det fortsatt är en mycket hög andel av byggarbetsgivare som planerar för personalförstärkningar det kommande året. Andelen har ökat jämfört med i höstas. Samtidigt är kapacitetsutnyttjandet inom området mycket högt. Vår undersökning visar nu att nästan fyra av tio arbetsgivare, 38 procent, inte kan öka produktionen alls utan att anställa mer personal. Detta är en minskning jämfört med höstens rekordnivå, men i linje med mätningen våren 2017. Parallellt fortsätter bristen på utbildad byggarbetskraft att vara mycket hög. I vårens undersökning rapporterar 42 procent av arbetsgivarna att de upplevt brist på utbildad arbetskraft det senaste halvåret.

Samtidigt har den dolda bristen, det vill säga att arbetsgivarna inte ens försökt att rekrytera, ökat. I vårens undersökning uppger drygt var fjärde, 27 procent, av arbetsgivarna att de avstått från att rekrytera till följd av rekryteringssvårigheterna. Den utbredda bristen på utbildad arbetskraft bekräftas också i Konjunkturinstitutets mätningar där en betydligt

⁸ Se "Boverkets bostadsmarknadsenkät 2018", Boverket 2018, för mer information.

högre andel företag än normalt anser att brist på arbetskraft är det främsta hindret för ökat byggande – trots den senaste tidens starka sysselsättningsutveckling.

Bristen på arbetskraft inom byggverksamheten får en rad konsekvenser. Mer än fyra av tio arbetsgivare lyckades inte rekrytera överhuvudtaget enligt Arbetsförmedlingens undersökning våren 2018. Detta leder framför allt till att befintlig personal får arbeta mer, samtidigt är det också en ökande andel företag som tvingas tacka nej till nya uppdrag liksom skjuter planerad expansion på framtiden.

Privata tjänster

Den privata tjänstesektorn fortsatte att utvecklas starkt under 2017 och arbetsgivarna har fortsatt optimistiska förväntningar på utvecklingen. Bristen på nyckelkompetenser är fortsatt hög och begränsar sysselsättningstillväxten i vissa delbranscher. Antalet sysselsatta inom sektorn bedöms öka i god takt under prognosåren, med 43 000 personer 2018 och 40 000 personer 2019.

Varannan sysselsatt finns inom privata tjänster

Drygt 2,2 miljoner personer är sysselsatta inom privata tjänster, vilket innebär att det är den näringsgren som sysselsätter flest människor på den svenska arbetsmarknaden. Sammantaget var 43 procent kvinnor och 57 procent män av de sysselsatta inom näringsgrenen, men det är stora skillnader mellan olika delbranscher. Näringsgrenen innehåller ett flertal branscher som verksamhetsmässigt skiljer sig mycket åt.

Den största branschen är finansiell verksamhet och företagstjänster, där 36 procent av de sysselsatta i sektorn återfanns 2017. Handeln sysselsatte 25 procent medan personliga och kulturella tjänster sysselsatte 11 procent. Inom transport liksom information och kommunikation återfanns 10 procent av de sysselsatta inom näringsgrenen och 8 procent var sysselsatta inom hotell- och restaurangnäringen. Sysselsättningen inom den privata tjänstesektorn har ökat i god takt under flera år. Under 2017 ökade antalet sysselsatta med 45 000 personer jämfört med året innan, vilket motsvarar en ökning på 2,1 procent. Under inledningen av 2018 har sysselsättningen fortsatt att öka i samma takt.

83 000 nya jobb inom privata tjänstesektorn under 2018 och 2019

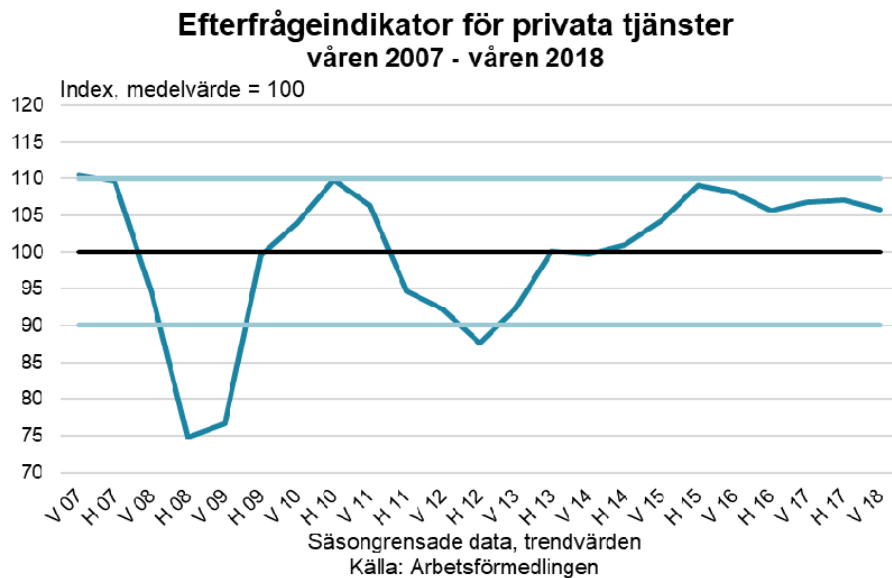
Arbetsförmedlingen bedömer att antalet sysselsatta inom privata tjänstesektorn fortsätter att öka i god takt under prognosperioden. Hushållens ekonomi bedöms bli fortsatt stark, samtidigt fortsätter befolkningen att växa i god takt. Detta fortsätter att gynna de delbranscher som är knutna till den privata konsumtionen, exempelvis handeln, hotell och restaurang samt personliga och kulturella tjänster. Därtill kommer de mer företags- och exportinriktade delbranscherna att successivt ge ett allt tydligare bidrag till sysselsättnings-tillväxten under prognosperioden.

Enligt Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018 har arbetsgivarna inom privata tjänster fortsatt optimistiska anställningsplaner. Mer än 40 procent uppger att de planerar för en ökning av antalet anställda under det närmaste året, detta är tydligt över det historiska genomsnittet. Antalet sysselsatta bedöms öka med 43 000 respektive 40 000 personer under 2018 och 2019. Detta motsvarar ökning på 1,9 respektive 1,8 procent.

Dämpad men fortsatt stark efterfrågan

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator för den privata tjänstesektorn våren 2018 visar att arbetsgivarnas förväntningar på utvecklingen de kommande sex månaderna har dämpats något sedan i höstas. Indikatorn ligger dock på en nivå över det normala, arbetsgivarna är därmed fortsatt optimistiska angående efterfrågan.

Den bilden bekräftas även i Konjunkturinstitutets barometerundersökning. Även inköpschefsindex för den privata tjänstesektorn visar nivåer som tydligt indikerar tillväxt.

Bristen på arbetskraft fortsätter att stiga

Bristen på arbetskraft inom den privata tjänstesektorn har successivt ökat sedan hösten 2013. I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018 har andelen arbetsgivare som rapporterar om brist stigit ytterligare och ligger nu på 35 procent, vilket är det högsta värdet som uppmätts sedan 2005. Det är dock mycket stora skillnader mellan de olika delbranscherna och bristen kan fortfarande inte beskrivas som ett generellt problem inom näringsgrenen. Detta beror delvis på att kompetenskraven skiljer sig mellan olika branscher, det är generellt svårare för arbetsgivarna att justera kompetenskraven vid rekrytering till yrken och branscher som är beroende av arbetskraft med högre utbildning.

Rekryteringsproblemen är fortsatt störst inom delbranschen information och kommunikation, där hälften av arbetsgivarna rapporterar om brist. Liksom i tidigare mätningar är bristen betydligt lägre inom handeln. Även i Konjunkturinstitutets barometerundersökningar rapporterar en mycket stor andel företag om brist på arbetskraft som främsta hinder för företagets verksamhet. I avsnitten som följer ges en mer utförlig beskrivning av Arbetsförmedlingens bedömning av utvecklingen för respektive bransch inom den privata tjänstesektorn.

Finansiell verksamhet och företagstjänster

Finansiell verksamhet och företagstjänster är den största, men också mest heterogena delbranschen inom den privata tjänstesektorn. Här ingår förutom finans- och försäkringsverksamhet och företagstjänster även fastighetsbolag och fastighetsservice, forskning och utveckling samt verksamhet vid huvudkontor. Sysselsättningen har ökat i god takt under flera år. Under 2017 var närmare 800 000 personer sysselsatta inom området, en ökning med nästan 2 procent jämfört med året innan. Av det totala antalet sysselsatta var 44 procent kvinnor och 56 procent män. Under inledningen av 2018 har sysselsättningen fortsatt att öka i god takt.

Stämningssläget bland de intervjuade företagen i Arbetsförmedlingens undersökning våren 2018 är fortsatt positivt. Efterfrågeläget de senaste sex månaderna har stärkts jämfört med höstens undersökning och ligger på en nivå tydligt över det historiska genomsnittet. Förväntningarna på efterfrågeutvecklingen är också optimistiska för de kommande sex månaderna liksom på tolv månaders sikt.

Företagens anställningsplaner för det kommande året ligger tydligt över det historiska genomsnittet. Samtidigt har andelen arbetsgivare som uppger att de har upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret ökat tydligt, både jämfört med undersökningen i höstas och för ett år sedan, och ligger nu på 40 procent. Liksom tidigare är andelen arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft störst inom arkitekt- och teknisk konsultverksamhet.

Handel

Handeln sysselsatte omkring 560 000 personer under 2017, varav 45 procent kvinnor och 55 procent män. Antalet sysselsatta inom handeln har ökat med omkring 1 procent om året sedan 2013. Detaljhandelns försäljningsvolym fortsätter att utvecklas positivt, även om utvecklingen var något dämpad under inledningen av 2018 enligt statistik från SCB. Det är framför allt sällanköpsvaruhandeln som bidragit till den positiva utvecklingen. Den fortsatt låga räntenivån och köpvilliga hushåll talar för att den privata konsumtionen kommer att fortsätta att utvecklas i god takt under prognosperioden.

Arbetsgivarna i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018 har optimistiska förväntningar på utvecklingen av efterfrågan de kommande sex månaderna, med nivåer över det historiska genomsnittet. Även i Konjunkturinstitutets mätningar är handlarnas förväntningar mer optimistiska än normalt, även om bilden varierar något mellan olika delar inom handeln. I Arbetsförmedlingens undersökning är andelen arbetsgivare som tror på ökade anställningsplaner det kommande året något lägre än i de senaste två mätningarna men fortsatt på en nivå över genomsnittet. Parallellt har andelen arbetsgivare som uppger brist på arbetskraft ökat och ligger tydligt över det historiska genomsnittet.

Samtidigt fortsätter branschen att präglas av strukturförändringar till följd av digitalisering och ökad e-handel. Strukturuomvandlingen avspeglas inte bara i antalet butiker och anställda, utan även i en förflyttning av kompetens. E-handelns utveckling skapar behov av nya roller och en efterfrågan på teknisk kompetens som ofta saknar motsvarighet inom den fysiska handeln.

Transport

Närmare 230 000 personer var sysselsatta inom transportnäringen under 2017, varav 23 procent kvinnor respektive 77 procent män. Sysselsättningsutvecklingen i branschen har varit relativt stabil under flera år, under inledningen av 2018 har dock antalet sysselsatta ökat något.

Stämningssläget inom transportnäringen har varierat i de senaste mätningarna och efterfrågeutvecklingen det senaste halvåret var något lägre än förväntat. Arbetsgivarna i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018 är dock optimistiska avseende utvecklingen av efterfrågan de kommande sex månaderna. Detsamma gäller på sex till tolv månaders sikt.

Transportbranschen är till stor del beroende av utvecklingen inom andra branscher såsom handel, industri samt bygg och anläggning. Det starka läget, framför allt inom industrin men även inom bygg och anläggning, bidrar till en positiv utveckling inom transportbranschen under prognosperioden. Även utvecklingen av e-handeln leder till en större efterfrågan på gods- och varutransporter.

Andelen företag som planerar att utöka personalstyrkan det kommande året ligger på en nivå klart över det historiska genomsnittet för branschen. Detsamma gäller andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på arbetskraft, en andel som även ökat tydligt jämfört med de senaste mätningarna.

Personliga och kulturella tjänster

Personliga och kulturella tjänster är ett heterogent område som innefattar flera olika typer av service- och tjänsteverksamhet inom bland annat kultur, nöje, skönhetsvård och sport. Av det totala antalet sysselsatta var 59 procent kvinnor och 41 procent män, många är egenföretagare. Antalet sysselsatta har ökat under flera års tid och under 2017 var drygt 240 000 personer sysselsatta inom området, en ökning med över 3 procent jämfört med året innan. Under inledningen av 2018 har sysselsättningen fortsatt att stiga i god takt.

Utvecklingen är positiv och tjänsteproduktionen inom området fortsätter att visa på en trendmässig ökning, enligt SCB:s produktionsvärdeindex.

Information och kommunikation

Information och kommunikation sysselsatte närmare 220 000 personer under 2017, varav 29 procent kvinnor och 71 procent män. Näringsgrenen innefattar både IT-branschen samt förlags- och medieverksamhet. Sysselsättningen har ökat i mycket god takt de senaste två åren och efterfrågeläget i branschen fortsätter att ligga på höga nivåer, både på sex och tolv månaders sikt. Antalet sysselsatta ökade med hela 8 procent under 2017 och sysselsättningen har fortsatt att öka mycket starkt under inledningen av 2018.

Anställningsplanerna för det kommande året ligger på fortsatt mycket höga nivåer. Samtidigt är bristen på personal med rätt kompetens mycket stor och hälften av företagen i branschen upplever brist på utbildad arbetskraft i vårens intervjuundersökning. Mer än 60 procent av de arbetsgivare som upplevt brist uppger att rekryteringarna tar längre tid än normalt och nästan hälften lyckas inte rekrytera alls. Allt fler arbetsgivare rekryterar istället utomlands, en andel som stigit från en tiondel för tre år sedan till nästan en fjärdedel våren 2018. I likhet med tidigare mätningar är rekryteringsproblemen störst för företagen inom datakonsultverksamhet och programvaruproduktion där mer än sex av tio arbetsgivare upplevt brist på arbetskraft det senaste halvåret. Bristen på utbildad arbetskraft inom området är numera så utbredd att den begränsar sysselsättningstillväxten i branschen.

Hotell och restaurang

Hotell- och restaurangnäringen sysselsatte närmare 170 000 personer 2017, varav 52 procent var kvinnor och 48 procent män. Inledningen av 2018 visar på fortsatt små förändringar av sysselsatta inom näringen. Hotell- och restaurangnäringen är i hög grad beroende av den ekonomiska utvecklingen för såväl företag som hushåll. Den har dessutom

en tydlig säsongsvariation då efterfrågan är högre under sommarhalvåret än under vinterhalvåret.

Arbetsförmedlingens undersökning våren 2018 visar att arbetsgivarna inom hotell- och restaurangnäringen har fortsatt optimistiska efterfrågeförväntningar på de kommande sex månaderna, en nivå tydligt över det historiska genomsnittet. En liknande bild framträder i Konjunkturinstitutets barometerundersökningar för besöksnäringen.

Samtidigt visar vår undersökning att andelen företag som planerar att utöka antalet anställda under det närmaste året har ökat både jämfört med höstens undersökning såväl som förra vårens. Andelen arbetsgivare som rapporterar om brist på arbetskraft de senaste sex månaderna ligger något högre än förra våren, fortsatt på en nivå tydligt över det historiska genomsnittet.

Offentliga tjänster

Den demografiska utvecklingen, med framför allt fler äldre och yngre i befolkningen, leder till fortsatt ökade behov av offentliga tjänster. Samtidigt är bristen på arbetskraft inom området mycket hög, vilket hämmar jobbtillväxten inom vissa områden. Arbetsförmedlingens bedömning är att antalet sysselsatta inom offentlig tjänstesektor ökar med 20 000 personer under 2018 och med 17 000 under 2019.

Stark jobbtillväxt inom offentliga verksamheter

Den offentliga tjänstesektorn omfattade sammanlagt en tredjedel av alla sysselsatta i ålderna 16-64 år, motsvarande drygt 1,6 miljoner personer under 2017, varav 72 procent kvinnor och 28 procent män. Sektorn består av verksamhetsområdena utbildning, vård och omsorg samt offentlig förvaltning. Sysselsättningen inom offentliga verksamheter har ökat i god takt de senaste åren. Under 2017 ökade sysselsättningen med 37 000 personer, en ökning motsvarande 2,3 procent.

Arbetskraftsundersökningarna pekar på att sysselsättningstillväxten har fortsatt under inledningen av 2018, om än i en tydligt lägre takt jämfört med 2017. Arbetsförmedlingens intervjuundersökning våren 2018 visar att fyra av tio arbetsgivare inom offentlig verksamhet, både i offentlig såväl som i privat regi, planerar för fler anställda det närmaste året.

Sysselsättningsökningen blir dock påtagligt lägre under 2018 och 2019 än under 2017. En bidragande orsak bakom detta är den fortsatt mycket utbredda bristen på arbetskraft. Arbetsförmedlingen bedömer att sysselsättningen ökar med 20 000 personer 2018 respektive 17 000 personer 2019, vilket motsvarar en ökningstakt på 1,2 procent respektive 1,0 procent.

Befolkningsutvecklingen driver behovet av offentliga tjänster

Befolkningstillväxten i Sverige har varit hög under flera år och under 2017 ökade befolkningen med närmare 1,4 procent enligt statistik från SCB. Ökningstakten väntas fortsätta att ligga på en relativt hög nivå, över 1 procent årligen under de närmaste åren.⁹ Den generella befolkningsökningen i kombination med den demografiska förändringen, med fler yngre och äldre i befolkningen, ökar tydligt behovet av offentligt finansierade tjänster, exempelvis skola, sjukvård och omsorg. Dessutom finns fortsatt stora investeringsbehov inom de offentliga verksamheterna. Enligt SKL finns ett exempelvis behov av bygga mer än 1 000 nya förskolor och skolor fram till 2021 – en ökning som motsvarar 10 procent av det befintliga beståndet.¹⁰

Kompetensbristen får allt tydligare konsekvenser för offentliga arbetsgivare

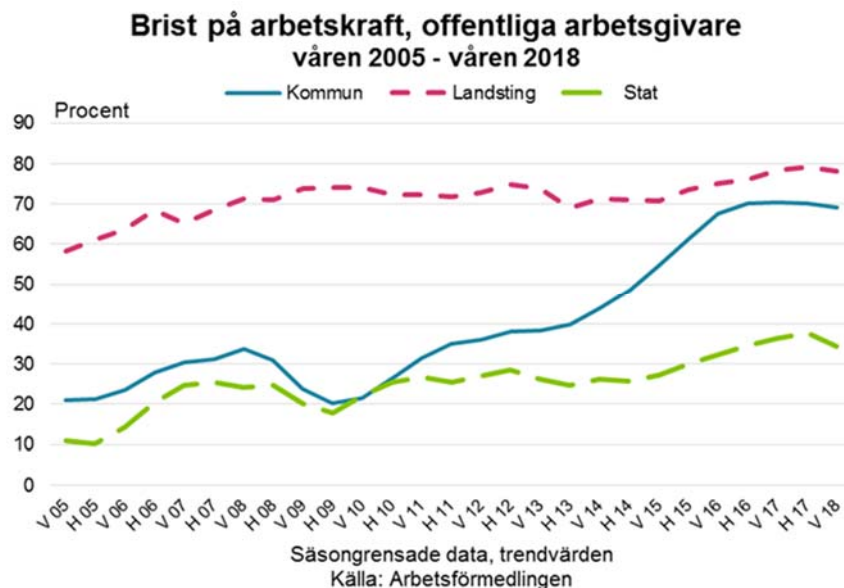
Bristen på arbetskraft är fortsatt betydligt högre inom offentliga verksamheter än inom det privata näringslivet. I vårens undersökning uppger mer än sex av tio, 63 procent, av arbetsgivarna inom den offentliga tjänstesektorn att de upplevt brist på arbetskraft de senaste sex månaderna. Det är en viss nedgång sedan höstens rekordnivå. Nedgången förklaras dock helt av att bristen inom de statliga verksamheterna fallit tillbaka, vilket i sin tur kan för-

⁹ Se "Sveriges framtida befolkning 2018-2120", Statistiska centralbyrån (SCB) 2018.

¹⁰ Se "Ekonomirapporten – maj 2018", Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2018.

klaras av ett lägre tryck på yrken kopplade till migrationssystemet. Samtidigt är bristen oförändrat mycket hög inom landsting och kommuner.

Den mycket utbredda bristen på utbildad arbetskraft inom offentliga verksamheter utgör redan idag ett hinder för jobbtillväxten inom många yrken. Samtidigt fortsätter behovet av personal inom utbildning, vård och omsorg att öka till följd av demografins utveckling. Stora pensionsavgångar inom flera yrkesgrupper bidrar ytterligare till stora rekryteringsbehov inom de offentliga verksamheterna.

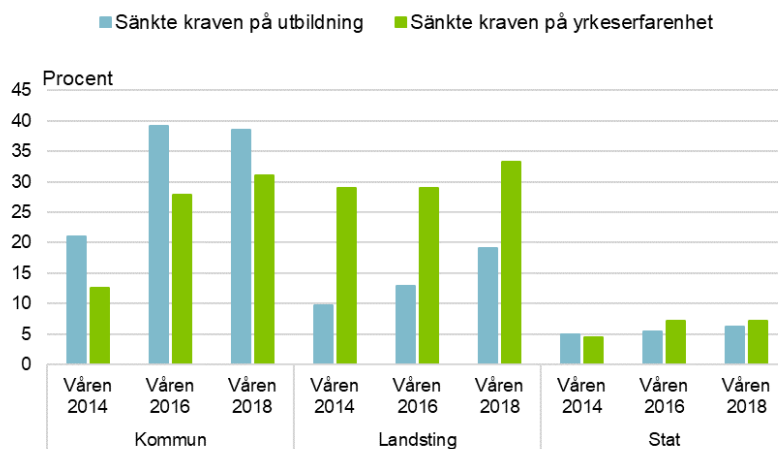

Bristen på arbetskraft påverkar både verksamheterna och personalen på flera sätt, inte minst genom att rekryteringarna tar allt längre tid. Detta medför bland annat att befintlig personal får arbeta mer, vilket i sin tur påverkar arbetsmiljön negativt. Samtidigt visar vår intervjuundersökning att en fortsatt stor andel arbetsgivare inte lyckas rekrytera efterfrågad kompetens överhuvudtaget, detta gäller i synnerhet inom landstingen där närmare sju av tio arbetsgivare misslyckats med rekryteringar. Bristen på arbetskraft leder därmed till att kvaliteten i servicen till allmänheten riskerar att försämrars.

En följd av rekryteringsproblemen är att de offentliga verksamheterna ser över sin organisation och hur olika kompetenser och yrkesroller kan användas mer effektivt.¹¹ I Arbetsförmedlingens intervjuundersökning framgår att allt fler offentliga arbetsgivare sänker kraven på utbildning och yrkeserfarenhet i samband med rekryteringar. I vårens undersökning uppgav närmare fyra av tio arbetsgivare inom de kommunala verksamheterna att de sänkt kraven på utbildning vid rekrytering till följd av bristen på arbetskraft. Parallellt uppgav en tredjedel av arbetsgivarna inom landstingen att de sänkt kraven på yrkeserfarenhet. Bristen på framför allt legitimationsyrken, såsom sjuksköterskor och lärare har bidragit till att nya och kompletterande yrkesroller växer fram. Exempel på detta är lärarassistenter och vårdbiträden.

¹¹ Se "Sveriges viktigaste jobb finns i välfärden – Rekryteringsrapport 2018", Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) 2018.

Konsekvenser av brist på arbetskraft inom offentliga verksamheter

Källa: Arbetsförmedlingen

Rekryteringen av dessa yrkesgrupper har ökat tydligt och har möjliggjort stora delar av den senaste tidens sysselsättningsökningar inom de offentliga kärnverksamheterna.¹² Parallellt ger den tekniska utvecklingen möjlighet att effektivisera delar av den offentliga verksamheten, exempelvis inom skolan och vården. Detta kan bidra till ett minskat rekryteringsbehov och därmed mildra bristen inom vissa yrkesgrupper.

Utbildning

Under 2017 ökade antalet sysselsatta inom utbildningsområdet med 2,2 procent enligt AKU, till drygt 560 000 personer. Av det totala antalet sysselsatta var 72 procent kvinnor och 18 procent män. Under inledningen av 2018 har sysselsättningen fortsatt att öka i god takt.

Befolkningens utveckling mot allt fler unga bidrar till en fortsatt stor efterfrågan på framför allt pedagogisk personal. Enligt SCB kommer befolkningen i åldrarna 1-19 år att öka med sammanlagt mer än 65 000 personer under 2018 och 2019, vilket innebär en ökningstakt på 1,4 procent per år. Satsningar på yrkesvux, folkhögskola samt universitet och högskola bidrar ytterligare till det växande behovet av arbetskraft inom utbildningsområdet. Bristen på utbildad arbetskraft är redan i nuläget stor på de flesta håll i landet och kommer att fortsätta att vara mycket utbredd under prognosperioden.

Vård och omsorg

Antalet sysselsatta inom vård och omsorg var närmare 740 000 personer i genomsnitt under 2017 enligt AKU, varav 79 procent kvinnor och 21 procent män. Detta kan jämföras med drygt 720 000 året innan, det vill säga en ökning på 1,9 procent. Under inledningen av 2018 har utvecklingen varit svagare.

Efterfrågan på personal inom vård och omsorg påverkas, liksom inom utbildningssektorn, av den demografiska utvecklingen. Parallellt med den stora ökningen av antalet yngre i befolkning kommer antalet i befolkningen som är 80 år eller äldre öka med drygt 21 000

¹² Se "Personalen i siffror och diagram", Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), 2018.

personer under de kommande två åren. Det motsvarar en årlig ökningstakt på omkring 2,0 procent. Sammantaget innebär de demografiska förändringarna ett ökat behov av personal inom vård- och omsorgsområdet. Bristen på utbildad arbetskraft, som redan idag är påtaglig inom flera yrkeskategorier inom området, kommer i och med det att fortsätta att vara mycket hög under prognosperioden.

Offentlig förvaltning

Antalet sysselsatta inom offentlig förvaltning ökade med 3,5 procent till drygt 325 000 personer under 2017 enligt AKU. Av det totala antalet sysselsatta var 56 procent kvinnor och 44 procent män. Under inledningen av 2018 har ökningen av antalet sysselsatta fortsatt att öka starkt.

Den offentliga förvaltningen omfattar verksamhetsområden med myndighetskaraktär, exempelvis administration av statliga, landstings- och kommunala förvaltningar samt sysselsatta inom Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Polisen och Försvarsmakten. Anställningsbehoven inom den offentliga förvaltningen följer inte befolkningsutvecklingen lika nära som utbildningsväsendet eller vård- och omsorgsverksamheten gör. Fler personer som omfattas av de offentliga trygghetssystemen innebär ett större personalbehov i den offentliga förvaltningen, men digitalisering och andra typer av effektivisering kan verka i motsatt riktning.

Fördjupning

Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen

Under fjolåret stod utrikes födda för 79 procent av jobbtillväxten i Sverige. Annorlunda uttryckt gick 75 000 av de 94 000 tillkomna jobben till utrikes födda. Inom vissa delar av arbetsmarknaden var dock utvecklingen särskilt tydlig. Utrikes födda svarade för omkring 90 procent av jobbtillväxten inom området utbildning, inom vården och omsorgen samt inom området privata tjänster som helhet. Inom industrin svarade utrikes födda för hela fjolårets jobbtillväxt. Därmed framgår det tydligt att utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen inom ett stort antal områden på arbetsmarknaden.

Sysselsättningen ökar bland utrikes födda

Under 2017 ökade antalet sysselsatta i åldrarna 16-64 år med 94 000 personer. Jobbtillväxten var utvecklingen särskilt positiv för utrikes födda och både arbetskraftsdeltagandet och sysselsättningsgraden ökade mycket tydligt. Sysselsättningsgraden ökade med mer än en procentenhet bland utrikes födda under 2017, en nästan dubbelt så hög takt som bland inrikes födda. Av den totala sysselsättningsökningen 2017 stod utrikes födda för 79 procent av jobbtillväxten, motsvarande 75 000 personer. Parallellt med den starka utvecklingen har tiden för nyanlända att komma i arbete förkortats påtagligt. Uppföljningar av etableringstiden för kommunmottagna flyktingar visar nu att nära hälften av de nyanlända är i arbete efter fem år.¹³ Detta är en tydlig förbättring jämfört med tidigare.

¹³ Se www.scb.se för mer information.

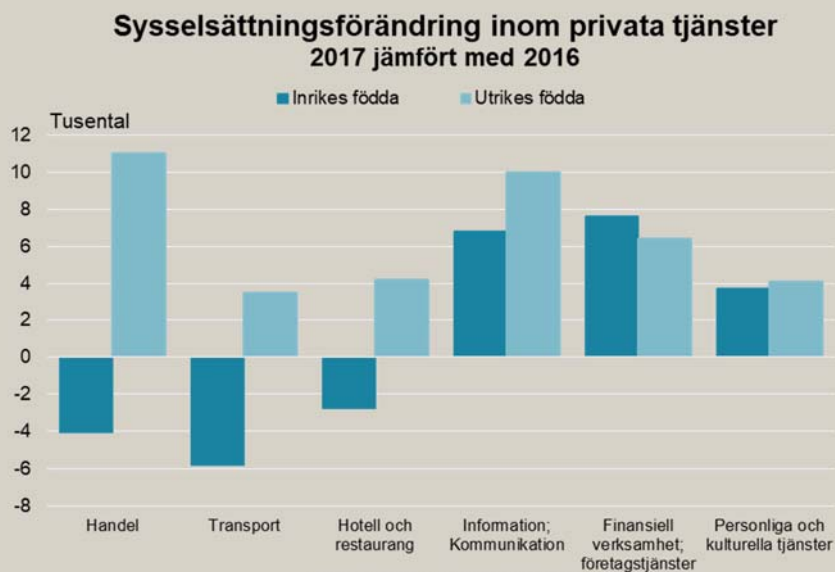
Utrikes födda svarar för hela sysselsättningstillväxten i flera näringsgrenar

En närmare granskning av hur sysselsättningstillväxten fördelar sig mellan inrikes och utrikes födda i olika näringsgrenar under 2017 visar att majoriteten av näringsgrenarna endast skulle haft små ökningar – eller i vissa fall en negativ utveckling – av antalet sysselsatta utan tillskottet av utrikes födda. Inom jord- och skogsbruk liksom inom industrin har hela sysselsättningstillväxten skett bland utrikes födda. Byggverksamheten visar en motsatt bild med en större sysselsättningstillväxt bland inrikes födda än bland utrikes födda under 2017.

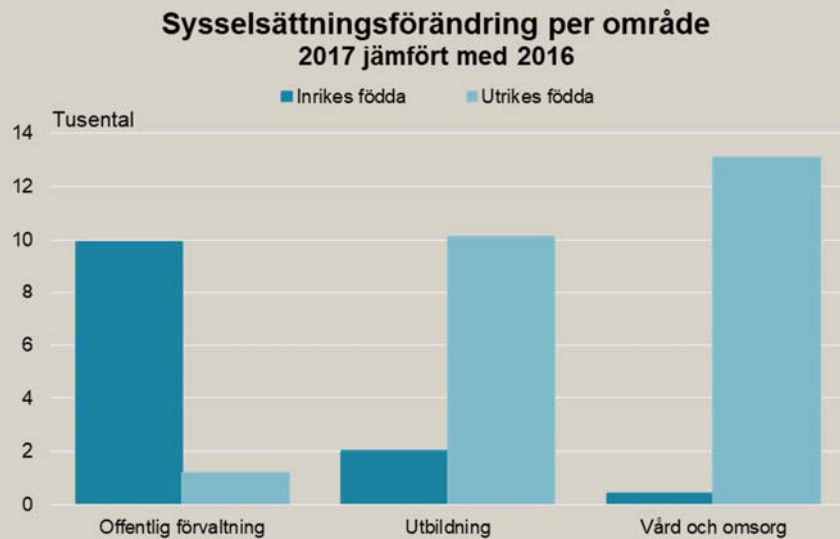
Källa: SCB, Arbetsförmedlingen

Inom området privata tjänster som helhet gick närmare 90 procent av de nya jobben under 2017 till utrikes födda. Inom handeln, hotell- och restaurangnäringen samt inom transportbranschen svarade emellertid utrikes födda för hela sysselsättningsökningen.

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen

Även inom skola, vård och omsorg svarade utrikes födda för den absoluta största delen, sammanlagt 90 procent, av sysselsättningstillväxten under 2017. Inom området offentlig förvaltning (som bland annat omfattar statliga myndigheter) svarade utrikes födda samtidigt för en betydligt mindre del av sysselsättningstillväxten, bara 11 procent.

Källa: SCB, Arbetsförmedlingen

Utrikes födda avgörande för utvecklingen på arbetsmarknaden

Tillskottet av utrikes födda i arbetskraften har varit centralt för de senaste årens mycket starka sysselsättningsutveckling. Detta gäller inte minst under 2017 då nästan åtta av tio nya jobb gick till utrikes födda. Inom många områden svarade utrikes födda då för hela ökningen av de nya jobben. Det betyder att utrikes födda varit avgörande för arbetskraftsförsörjningen inom flera områden.

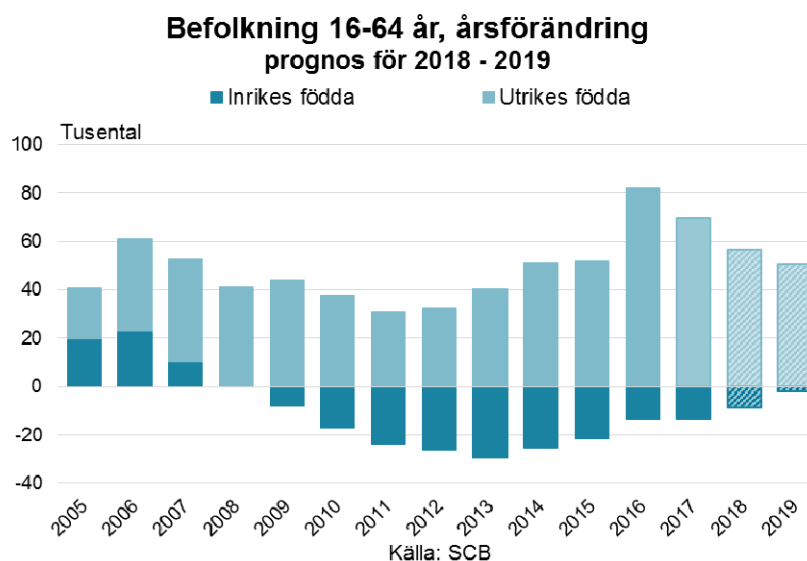
Då utrikes födda kommer att svara för hela befolkningstillväxten i åldrarna 16-64 år även under de närmaste åren kommer de även fortsättningsvis att vara avgörande för utvecklingen på arbetsmarknaden och därmed för arbetsgivarnas möjlighet att rekrytera.

Utbudet av arbetskraft

Sedan 2008 har hela tillskottet till befolkningen i yrkesaktiv ålder bestått av utrikes födda. De senaste årens arbetskraftsökningar är ett resultat av både en ökad befolkning i yrkesaktiva åldrar och av ett ökat arbetskraftsdeltagande. Under 2018 och 2019 väntas arbetskraften fortsätta att växa med ytterligare 141 000 personer samtidigt som arbetskraftsdeltagandet stiger till nära 85 procent. I princip hela ökningen av arbetskraften består av utrikes födda.

Befolkningen växer starkt

Under de senaste åren har den inrikes födda befolkningen i yrkesaktiv ålder, 16-64 år, kontinuerligt minskat från år till år. Den befolkningstillväxt som ändå har skett i yrkesaktiva åldrar har alltså helt bestått av utrikes födda. Utvecklingen är ett resultat av demografiska faktorer där inflödet av yngre inrikes födda till arbetskraften har varit mindre än utflödet av äldre, samtidigt som den utrikes födda befolkningen i yrkesaktiva åldrar har ökat. Enligt SCB:s senaste befolkningsprognos kommer den inrikes födda delen av befolkningen att fortsätta minska fram till år 2022. Detta innebär att utvecklingen på svensk arbetsmarknad under prognosperioden till stor del beror på hur väl utrikes födda etablerar sig på arbetsmarknaden.

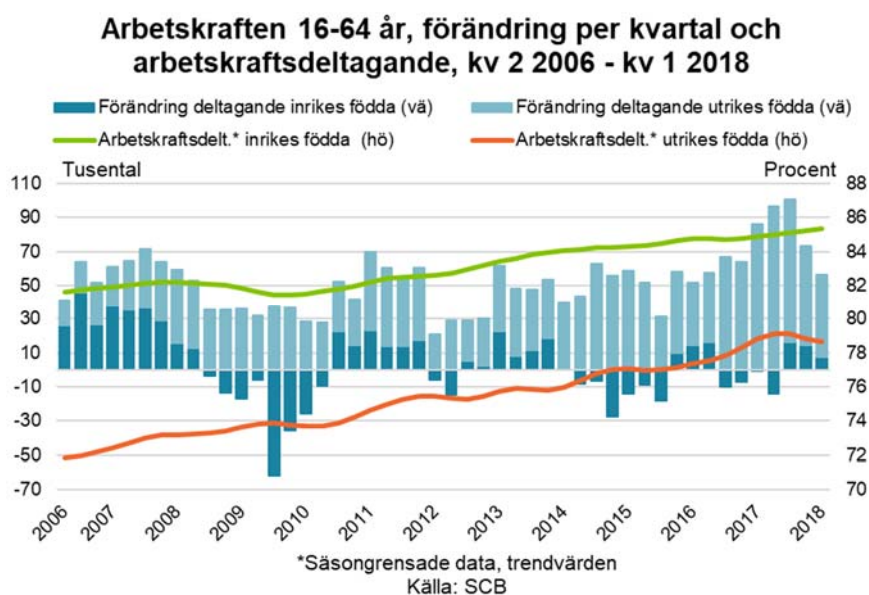
Sverige har det högsta arbetskraftsdeltagandet i EU

Under de senaste tio åren har arbetskraften i Sverige ökat med över 500 000 personer, motsvarande en ökningstakt på knappt 1 procent årligen. Sverige har det högsta arbetskraftsdeltagandet av samtliga EU-länder enligt Eurostat. Detta främst genom ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor, där Sverige skiljer sig markant från andra länder. Arbetskraftsdeltagandet i befolkningen (16-64 år) första kvartalet 2018 var 83 procent.

Det är dock förhållandevis stora skillnader mellan olika grupper, exempelvis mellan yngre och äldre samt mellan utrikes och inrikes födda. Dessutom finns ett visst gap mellan kvinnor och män. Arbetskraftsdeltagandet bland inrikes födda var 85 procent medan den bland

utrikes födda var 79 procent första kvartalet 2018.¹⁴ Skillnaderna är ännu större mellan utrikes respektive inrikes födda kvinnor och män – bland utrikes födda kvinnor är arbetskraftsdeltagandet 74 procent jämfört med 83 procent bland män. Bland inrikes födda är arbetskraftsdeltagandet 84 respektive 86 procent.

En anledning till att Sverige har högst arbetskraftsdeltagande i hela EU är just det höga deltagandet bland kvinnor. Arbetskraftsdeltagandet har dessutom fortsatt att öka bland inrikes födda kvinnor och män medan utvecklingen tillfälligt har avstannat främst bland utrikes födda män. Detta hänger samman med att utbildningsnivån bland nyanlända är förhållandevis låg vilket gör att de studerar en tid istället för att träda in i arbetskraften direkt. Många av de som står utanför arbetskraften bland utrikes födda befinner sig just i studier.

Mellan första kvartalet 2017 och 2018 ökade arbetskraften i Sverige med närmare 60 000 personer, motsvarande en ökningstakt på drygt 1 procent. Utrikes födda stod för hela 86 procent av arbetskraftsökningen. Bakom ligger befolkningsutvecklingen, där antalet utrikes födda ökar medan inrikes födda minskar i åldrarna 16-64 år.

Av alla personer i åldrarna 16-64 år är det drygt en miljon som inte deltar i arbetskraften. De vanligaste orsakerna till att stå utanför arbetskraften är studier (50 procent) och sjukdom (25 procent). Det finns dock vissa skillnader mellan kvinnor och män, exempelvis är det en något större andel av kvinnorna som är sjuka, 28 procent, jämfört med 22 procent av männen. Skillnaderna mellan inrikes och utrikes födda är mer påtagliga. Bland utrikes födda män är studier den vanligaste orsaken att stå utanför arbetskraften, 60 procent, medan motsvarande siffra bland utrikes födda kvinnor är 40 procent. Bland utrikes födda kvinnor är det vanligare att stå utanför arbetskraften på grund av hemarbete, 13 procent jämfört med 3 procent bland inrikes födda kvinnor.

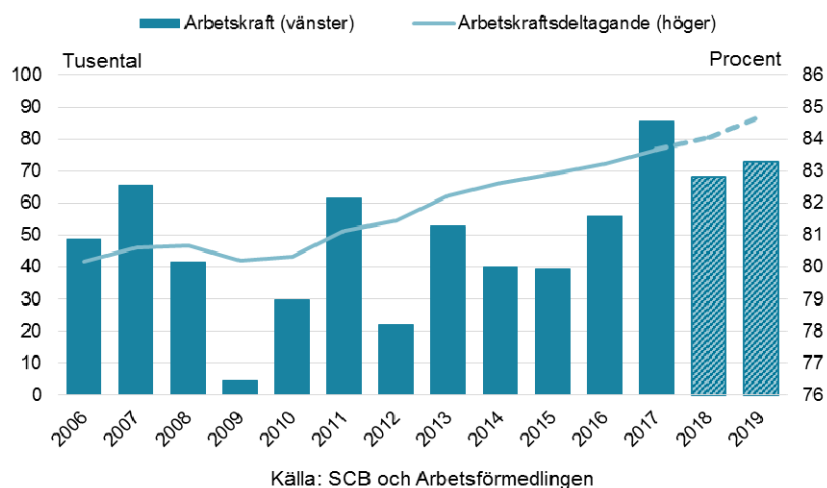
¹⁴ I åldersgruppen 15-74 år är arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda helt i nivå med arbetskraftsdeltagandet bland inrikes födda.

Antalet personer i arbetskraften ökar med 141 000 under prognosåren

Arbetsförmedlingen bedömer att arbetskraften ökar med 68 000 personer, motsvarande 1,3 procent under 2018 och med 73 000 motsvarande 1,4 procent under 2019. Det är en inbromsning mot föregående år som var mycket starkt som en effekt av de senare årens migration. Den nuvarande ökningen av arbetskraften drivs såväl av en växande utrikes född befolkning i åldrarna 16-64 år som av ett ökat arbetskraftsdeltagande bland både utrikes och inrikes födda. Mot slutet av prognosperioden har därmed arbetskraftsdeltagandet stigit med 1 procentenheter till höga 84,7 procent.

Under prognosåren ökar arbetskraftsdeltagandet främst bland utrikes födda, där det beräknas stiga med drygt tre procentenheter till 82,2 procent mot slutet av perioden. Detta är en nivå nära arbetskraftsdeltagandet bland inrikes födda, där det beräknas till 85,5 procent år 2019. Utrikes födda svarar i och med det för så gott som hela tillskottet av arbetskraften både år 2018 och 2019.

**Förändring av arbetskraft samt
arbetskraftsdeltagande, 16-64 år
prognos för 2018 - 2019**

Arbetsförmedlingen räknar således med en fortsatt tydlig ökning av såväl antalet personer i arbetskraften som av arbetskraftsdeltagandet under prognosperioden. Bakom bedömningen ligger främst en fortsatt stor befolkningsökning till följd av de senaste årens flyktinginvandring. Förhållandevis många av de som invandrat till Sverige under senare år är i yrkesverksamma åldrar och kommer att kliva in i arbetskraften under prognosåren.

Arbetslösa

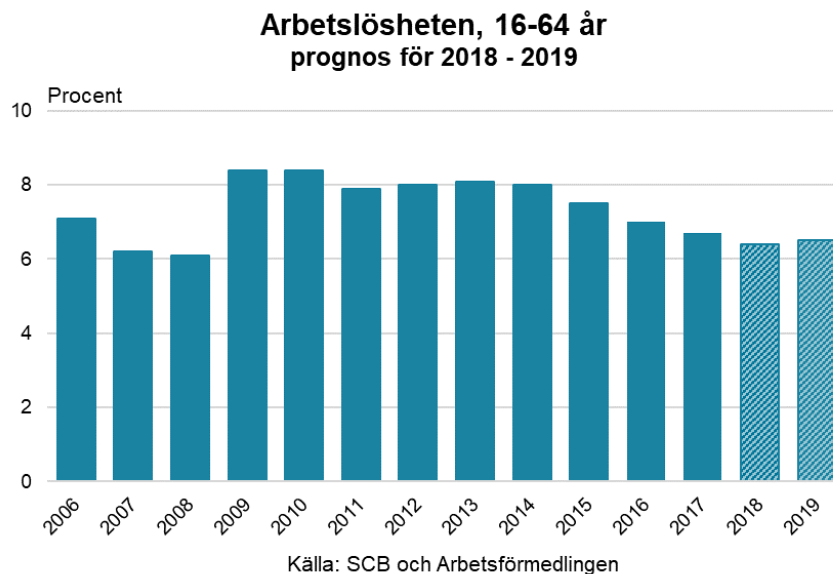
Under 2018 faller arbetslösheten från 6,7 till 6,4 procent. Men under nästa år förväntas arbetslöshetsnivån stiga svagt, till 6,5 procent. Utvecklingen hänger samman med en kombination av starkare arbetskraftstillskott i grupper som initialt står längre ifrån arbetsmarknaden samtidigt som jobbtillväxten försvagas något i takt med att konjunkturen går in i en mognare fas.

Små förändringar av arbetslösheten under prognosåren

Efter finanskrisen pendlade arbetslösheten i Sverige omkring 8 procent fram till och med 2014. Men under 2015 stärktes konjunkturen och arbetslösheten har därefter gradvis minskat. År 2017 var nivån 6,7 procent i åldrarna 16-64 år, jämfört med 7,0 procent året innan.

Arbetslösheten har fortsatt att minska under inledningen av 2018 – nedgången har dessutom tilltagit något sedan fjolåret. Första kvartalet 2018 var arbetslösheten 6,7 procent, vilket är 0,5 procentenheter lägre än ett år tidigare. Nivån är fortsatt något lägre bland kvinnor än bland män. Under första kvartalet 2018 var andelarna 6,5 respektive 6,9 procent.

För helåret 2018 beräknar Arbetsförmedlingen arbetslöshetsnivån till 6,4 procent, en minskning med 0,3 procentenheter jämfört med året innan. Under 2019 väntas bara mindre förändringar av arbetslösheten, då nivån beräknas till 6,5 procent.

Under 2018 minskar därmed antalet arbetslösa med 10 000 personer till 337 000 räknat som helårsgenomsnitt. Under 2019 ökar alltså antalet arbetslösa istället något, med 6 000 till 343 000. Utvecklingen förklaras delvis av ett starkare arbetskraftstillskott i grupper som initialt sett står längre ifrån arbetsmarknaden 2019, samtidigt som jobbtillväxten successivt försvagas något under prognosperioden.

För åldersgruppen 15-74 år, som utgör det internationellt jämförbara arbetslöshetsmåttet, beräknas arbetslösheten till 6,5 procent under 2018 och därefter till 6,6 procent år 2019.

Därmed fortsätter arbetslösheten att vara under de jämviktsnivåer – på omkring 7,5 procent – som beräknats av OECD för prognosåren.

Stora skillnader i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda

Arbetslösheten fortsätter att minska bland både inrikes och utrikes födda. Nedgången är dock alltså tydligt starkare bland inrikes födda än bland utrikes födda. Under första kvartalet 2018 föll arbetslösheten bland inrikes födda med 0,8 procentenheter till 4,1 procent. Hos utrikes födda var nedgången 0,2 procentenheter. Det gav en arbetslöshetsnivå på 15,7 procent.

Samtidigt är det fortsatt stora skillnader i arbetslöshet mellan olika grupper av utrikes födda. Arbetslösheten är alltså betydligt högre bland personer som är födda utanför Europa än bland övriga invandrare. Bland utomeuropeiskt födda personer var arbetslösheten 22,0 procent första kvartalet 2018, enligt AKU. Detta kan jämföras med 7,3 procent bland personer som är födda i Europa, men utanför Sverige.

Under 2018 och 2019 kommer allt fler utrikes födda att träda in i arbetskraften och som nämnts tidigare står de för i princip hela tillskottet av arbetskraften. Utvecklingen innebär att antalet arbetslösa utrikes födda stiger från 170 000 personer, eller 15,3 procent av arbetskraften år 2017 till 202 000 år 2019, vilket motsvarar en arbetslöshetsnivå på 16,2 procent. Samtidigt minskar arbetslösheten bland inrikes födda från 4,4 procent år 2017 till mycket låga 3,5 procent år 2019.

Befolkningsutvecklingen påverkar arbetslösheten

Samtidigt som *andelen* arbetslösa utrikes födda har minskat, har *antalet* arbetslösa utrikes födda ökat med drygt 4 000 personer, till 177 000 första kvartalet 2018. Utvecklingen sker parallellt med en fortsatt ökning av antalet sysselsatta utrikes födda. Första kvartalet ökade antalet sysselsatta utrikes födda med 45 000 personer. Bakom detta ligger en tydlig ökning av den utrikes födda befolkningen i yrkesaktiv ålder (16-64 år), samtidigt som arbetskraftsdeltagandet också ökar. Antalet arbetslösa inrikes födda minskade under första kvartalet 2018 med 9 000 personer, till 159 000. Bland inrikes födda ökade antalet sysselsatta samtidigt med 30 000 personer. Detta sker parallellt med att den inrikes födda befolkningen i yrkesaktiv ålder minskar något. Läs mer i avsnitten *Efterfrågan på arbetskraft* och *Utbudet av arbetskraft*.

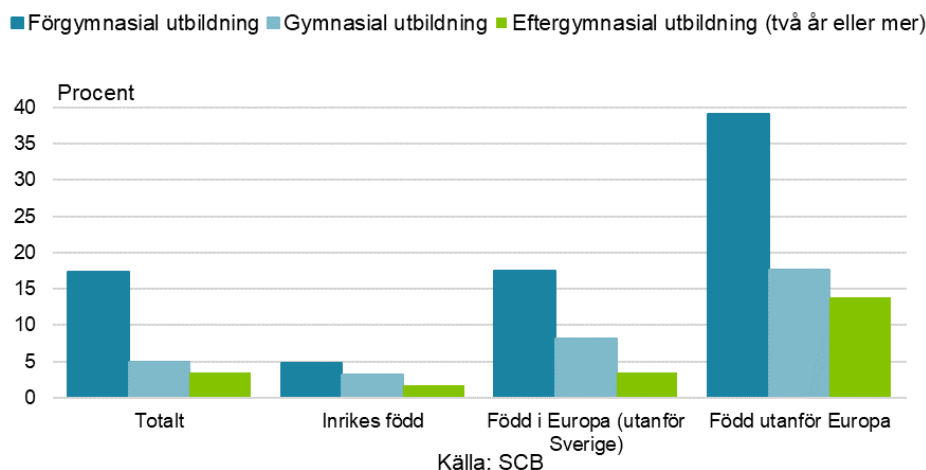
Arbetslösheten bland personer som saknar gymnasieutbildning är fyra gånger högre än bland övriga

Under det senaste decenniet har arbetslösheten successivt stigit bland personer som saknar en gymnasieutbildning. Första kvartalet 2018 var den 17,4 procent bland personer i åldrarna 25-64 år, en nivå som mer än fyra gånger högre än bland dem med minst en gymnasieutbildning i motsvarande åldrar bland vilka nivån var 4,2 procent. För tio år sedan, alltså vid första kvartalet 2008, var motsvarande arbetslöshetsnivåer 7,9 procent respektive 3,9 procent.

Personer med kort utbildning möter således en allt kärvare situation på arbetsmarknaden. Som beskrivits tidigare har arbetskraften blivit allt mer välutbildad vilket inneburit en hårdare konkurrens om jobben för dem med kortare utbildning.

Arbetslösheten är synnerligen hög bland utrikes födda som saknar en gymnasieutbildning, 33,7 procent i åldrarna 25-64 år jämfört med 4,8 procent bland inrikes födda i samma åldrar med motsvarande utbildning. Men även bland dem med längre utbildning är det mycket stora skillnader i arbetslöshet mellan inrikes och utrikes födda – och mellan olika grupper av utrikes födda. Skillnaderna mellan utomeuropeiskt födda och övriga utrikes födda är påtagliga för alla utbildningsnivåer.

Arbetslösheten 25-64 år efter utbildning, kv 1 2018

Bland inrikes födda 25-64 år med eftergymnasial utbildning (två år eller mer) var arbetslösheten mycket låga 1,9 procent första kvartalet 2018. Detta kan jämföras med 13,9 procent bland personer 25-64 år födda utanför Europa, en nivå som i sin tur är nästan fyra gånger så hög som bland personer som är födda i Europa men utanför Sverige där arbetslösheten var 3,5 procent i åldrarna 25-64 år.

Arbetslösheten bland ungdomar och äldre faller tydligt

Andelen arbetslösa fortsätter att minska i samtliga åldrar men mest har den minskat bland ungdomar 16-24 år och bland äldre 55-64 år. Sedan första kvartalet 2017 har arbetslösheten bland ungdomarna minskat med hela 1,6 procentenheter till 14,9 procent. Tilläggas bör att en betydande andel av alla arbetslösa ungdomar är heltidsstuderande. Första kvartalet var andelen 62 procent. Även bland personer i åldrarna 55-64 år steg såväl antalet sysselsatta som sysselsättningsgraden. Antalet sysselsatta steg med 23 000 medan befolkningen ökade med 7 000, vilket gav en ökning av sysselsättningsgraden med hela 1,5 procentenheter till 77,5 procent.

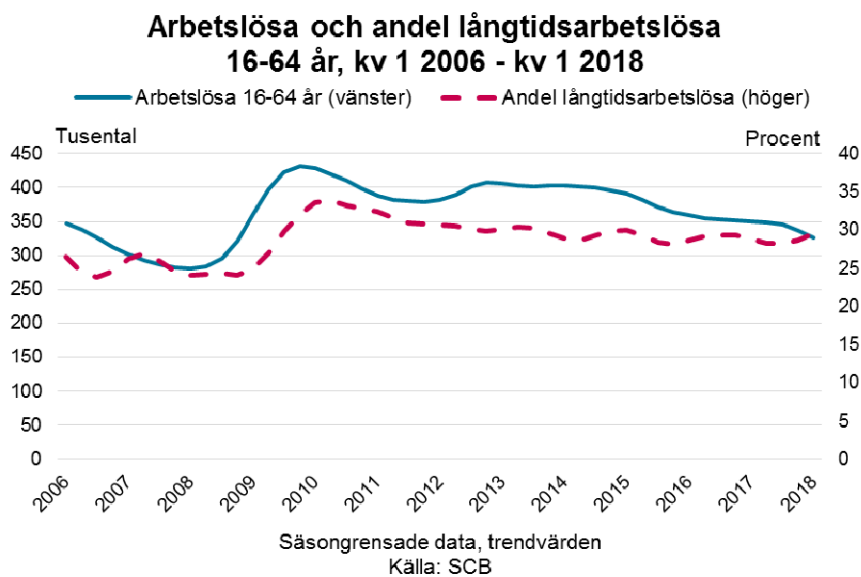
Bland personer i åldrarna 25-34 år och 35-54 år har arbetslösheten bara minskat marginellt sedan förra året, med 0,1 procentenhet i respektive ålderskategori. Första kvartalet 2018 var arbetslösheten i dessa två åldersgrupper 7,2 och 4,7 procent.

Att utvecklingen varierar något mellan olika åldersgrupper kan delvis förklaras av demografiska faktorer. Exempelvis fortsätter befolkningen att krympa i de yngre åldrarna (16-24 år), vilket förstärker den beskrivna utvecklingen. Samtidigt ökar befolkningen i de äldre

åldrarna, mest ökar den i åldrarna 25-34 år. Det innebär att det även sker ett tydligt arbetskraftstillskott dessa åldrar, vilket bidrar till att minskningen av arbetslösheten hålls tillbaka.

Fortsatt små förändringar av andelen långtidsarbetslösa

I samband med finanskrisen steg arbetslösheten kraftigt – mellan 2008 och 2010 ökade antalet arbetslösa (16-64 år) med över 120 000 personer, från 294 000 till 417 000. I spåren av detta ökade andelen långtidsarbetslösa (27 veckor eller mer) från 25 procent till 33 procent av alla arbetslösa.

Under åren därefter skedde en viss nedgång av långtidsarbetslösheten, men sedan 2012 har andelen stabiliserats på en nivå omkring 30 procent, vilket även var nivån vid första kvartalet 2018 (enligt säsongrensade trendvärden). Sedan 2012 har det alltså bara skett mindre förändringar av andelen långtidsarbetslösa, men en säsongrensad och trendsattad serie indikerar för närvarande en något ökande tendens.

Inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen

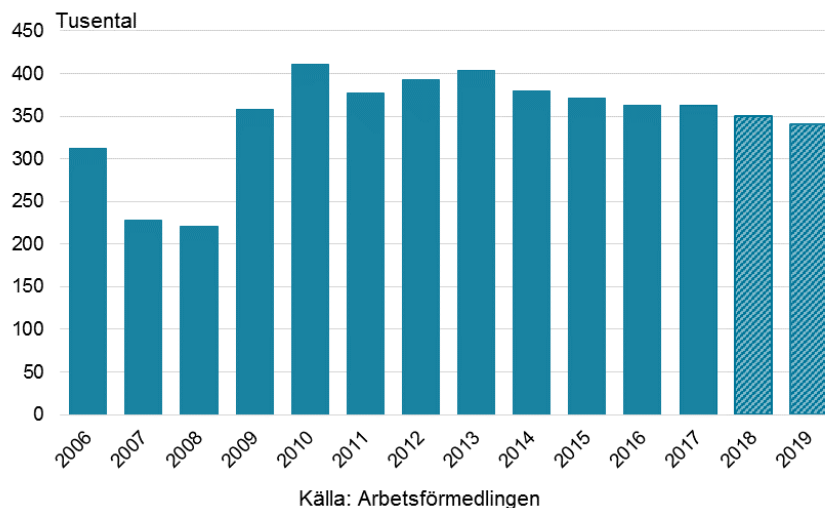
Under 2018 minskar antalet inskrivna arbetslösa med 14 000 till 349 000 personer. Detta är 8 000 färre än vad som bedömdes i föregående prognos. Bakom revideringen ligger dels ett lägre antal nyinskrivna arbetssökande, inte minst inom etableringsprogrammet, dels att antalet personer som övergått till arbete efter avslutad etableringsplan ökat. Under 2019 väntas antalet inskrivna arbetslösa minska ytterligare, till 340 000.

Antalet inskrivna arbetslösa minskar 2018 och 2019

Efter att ha minskat sedan slutet på 2013 började antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, åter att stiga under våren 2017. Under hösten började dock antalet att falla åter igen. Sammantaget blev antalet inskrivna arbetslösa i det närmaste oförändrat under 2017 jämfört med 2016 eller 363 000 personer.

Den fallande tendensen som startade hösten 2017 har tilltagit tydligt under inledningen av 2018. Under 2018 förväntas därför nu antalet inskrivna arbetslösa att falla mer än vad som tidigare beräknats. Uttryckt som genomsnitt för helåret 2018 beräknas antalet till 349 000 personer, en minskning med 14 000 jämfört med 2017. Nästa år väntas antalet att minska med ytterligare 9 000 personer till 340 000. Bakom denna bedömning ligger ett lägre inflöde av nya arbetssökande till Arbetsförmedlingen än vad som tidigare prognosticerats, inte minst till etableringsprogrammet. Dessutom har andelen personer som övergått till arbete efter avslutad etableringsplan stigit påtagligt under inledningen av 2018. Här kan extratjänsterna framhållas som en bidragande faktor.

**Inskrivna arbetslösa, 16-64 år
prognos för 2018 - 2019**

Antalet inskrivna arbetslösa fortsätter att minska tydligast bland personer som är födda i Sverige eller övriga Europa. För dessa minskar arbetslösheten oberoende av utbildningsnivå. Samtidigt minskar antalet med kortare utbildning både i befolkningen och i arbetskraften vad gäller personer födda i Sverige eller övriga Europa. Detta bidrar till att antalet inskrivna arbetslösa med kort utbildning sjunker för dessa grupper.

Under inledningen på 2018 har även inskrivna arbetslösa som är födda utanför Europa börjat falla, men enbart bland dem som har minst en gymnasieutbildning. Parallellt har dock det tidigare starka tillflödet av antalet inskrivna arbetslösa, som är födda utanför Europa och saknar en gymnasieutbildning, avtagit tydligt. I april 2018 ökade antalet med 1 000 personer, vilket kan jämföras med 12 000 för ett år sedan.

Arbetsförmedlingen bedömer nu att antalet inskrivna arbetslösa som är utrikes födda kommer att minska under prognosåren. Bakom detta ligger, som beskrivits tidigare, i första hand ett lägre antal nyinskrivna än vad som tidigare beräknats. Därtill väntas antalet personer som efter avslutad etableringsplan övergår till arbete med eller utan stöd att öka under prognosåren. Antalet inskrivna arbetslösa som är utrikes födda beräknas vara omkring 202 000 personer år 2019, att jämföra med 207 000 år 2017.

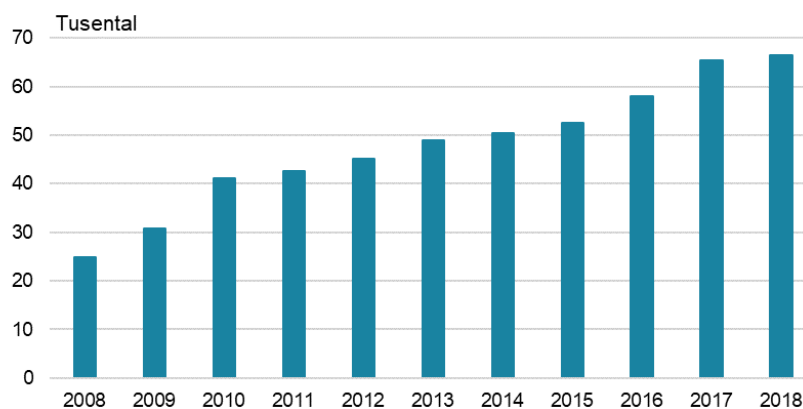
Parallellt väntas övriga inskrivna arbetslösa som är inrikes födda att fortsätta minska, om än i något lägre takt än under de senaste åren. Antalet beräknas till omkring 137 000 personer år 2019.

66 000 inskrivna arbetslösa saknar grundskoleutbildning

Såväl andelen som antalet inskrivna arbetslösa som saknar gymnasieutbildning har ökat successivt under ett antal år. Sedan 2008 har antalet mer än fördubblats, från 60 000 till omkring 125 000 i början 2018. Andelen som saknar gymnasieutbildning, av samtliga inskrivna arbetslösa, har därmed stigit från 29 till 35 procent.

Under de senaste åren har tillskottet av personer med förgymnasial utbildning till största del utgjorts av personer med en utbildning som är kortare än 9 (10) årig grundskola. Summeras perioden januari 2017 till april 2018 står denna grupp för hela tillskottet bland dem med förgymnasial utbildning. I slutet på april i år hade omkring 66 000, motsvarande 52 procent av de inskrivna arbetslösa med förgymnasial utbildning, en utbildning som var kortare än 9 (10) årig grundskola. En klar majoritet – 53 000 personer – av dessa var födda utanför Europa, många med en kort vistelsetid bakom sig i Sverige.

Inskrivna arbetslösa som saknar grundskoleutbildning 2008-2018*

Källa: Arbetsförmedlingen

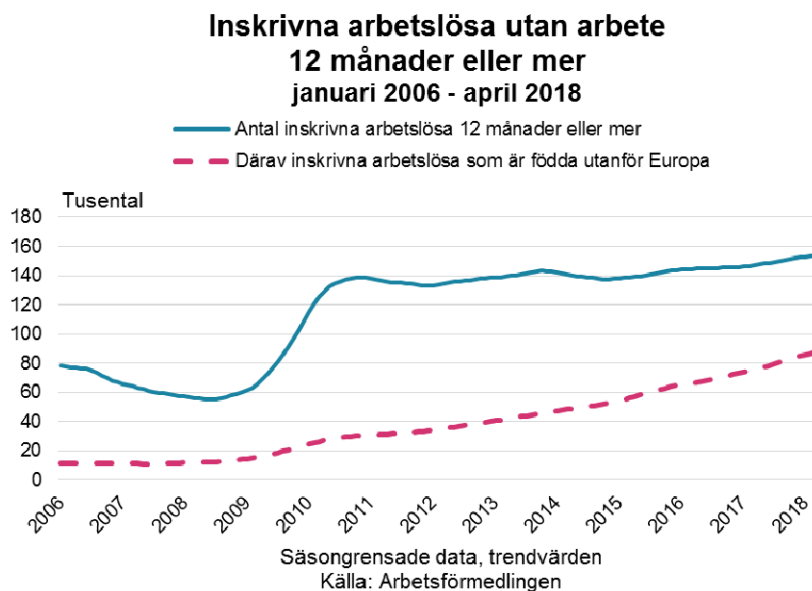
*Avser genomsnitt för perioden januari-april respektive år

Under prognosåren kommer inslaget av inskrivna arbetslösa som har en kort (förgymnasial) utbildning att vara fortsatt högt då arbetsmarknaden även framöver kommer att vara begränsad för dem med kort utbildning. Parallellt kommer antalet inskrivna arbetslösa med en längre utbildning fortsätta att minska i en högre takt än vad som är fallet bland dem med en kortare utbildning.

Fortsatt ökning av andelen inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete

I april 2018 var antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än 12 månader 153 000, en ökning med 4 000 personer på ett år. Parallellt har inskrivna arbetslösa med kortare tider utan arbete minskat med 18 000. I och med det har andelen inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete stigit ytterligare sedan förra året, från 41 till 44 procent. Över en längre tidshorisont är trenden mot ett ökat inslag av långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa än tydligare – under en tioårsperiod, sedan april 2008, har andelen ökat med 16 procentenheter.

Utvecklingen kan i hög grad förklaras av att sökandesammansättningen har förändrats mycket tydligt, så att en större andel av de inskrivna arbetslösa utgörs av personer som står längre från arbetsmarknaden. Vanligen beskriver Arbetsförmedlingen detta som att andelen inskrivna arbetslösa som har en *utsatt ställning på arbetsmarknaden* har ökat. Till inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden räknas de som saknar gymnasieutbildning, utomeuropeiskt födda, personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och arbetslösa 55-64 år. Se avsnittet *Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden* för en mer detaljerad beskrivning.

En gemensam nämnare för inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden är att de i genomsnitt löper en högre risk än andra att hamna i långvariga perioder

av arbetslöshet. Detta då utflödet till arbete är lägre i dessa grupper än bland övriga inskrivna arbetslösa.¹⁵ En följd av detta är att andelen inskrivna arbetslösa med långa tider utan arbete (12 månader eller mer) är tydligt högre bland dessa grupper.

En tydligt bidragande faktor bakom denna utveckling är att fler personer som är födda utanför Europa har långa tider utan arbete. Detta förklaras i sin tur delvis av fler deltagare inom etablering, vilket i normalfallet som längst pågår i 24 månader, har långa tider utan arbete. Jämfört med fjolåret har antalet inskrivna arbetslösa som är inom etablering och varit utan arbete i mer än 12 månader ökat med drygt 7 000 personer, till 33 000.

Det är dessutom en förhållandevis stor andel som efter att etableringsprogrammet avslutats fortsatt är inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen. Detta gör att antalet personer som är födda utanför Europa och inskrivna arbetslösa – men inte inom etablering – med långa tider utan arbete ökar. På ett år (april 2018 jämfört med april 2017) har antalet stigit med 3 000, till 54 000. Sammantaget utgör därmed personer som är födda utanför Europa mer än hälften, 57 procent, av de inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i mer än 12 månader.

Bland övriga inskrivna arbetslösa, det vill säga personer som är födda i Sverige eller övriga Europa och inte inskrivna i etableringsprogrammet, minskar samtidigt antalet med inskrivningstider på 12 månader eller mer. På ett år har antalet minskat med 6 000 personer.

Stabilt mönster att var tredje inskriven arbetslös har fått arbete efter ett år

En uppföljning av status i Arbetsförmedlingens register över arbetssökande efter ett år visar att var tredje inskriven arbetslös har gått till ett arbete. Detta mönster har varit stabilt under lång tid.¹⁶ Även de skillnader som återfinns mellan olika arbetssökande egenskaper tenderar att vara stabila.

Inskrivna arbetslösa med gymnasieutbildning eller med eftergymnasial utbildning uppvisar således fortsatt en påtagligt högre andel i arbete efter ett år än arbetssökande med kortare utbildning. Bland de inskrivna arbetslösa med längre utbildningar i april 2017 var andelen i arbete ett år senare 35 procent medan motsvarande andel bland personer med högst förgymnasial utbildning var 25 procent.

På samma sätt fortsätter inskrivna arbetslösa med en sammanhängande arbetslöshetstid på 12 månader eller mer att uppvisa lägre övergångar till arbete efter ett år (27 procent) jämfört med arbetssökande med kortare arbetslöshetstider (35 procent). För arbetssökande med utsatt ställning på arbetsmarknaden noterades samtidigt en nivå på 28 procent att jämföra med 44 procent för övriga inskrivna arbetslösa. Parallellt fortsätter inrikes födda att notera högre övergångar till arbete än utrikes födda – 37 respektive 28 procent. Delgruppen utomeuropeiskt födda – där många av de arbetssökande har en kort vistelsetid i landet och fortfarande återfinns inom etableringen – noterar samtidigt en omsättning till

¹⁵ Läs mer om detta i "Arbetsmarknadsrapport 2018", Arbetsförmedlingen 2018.

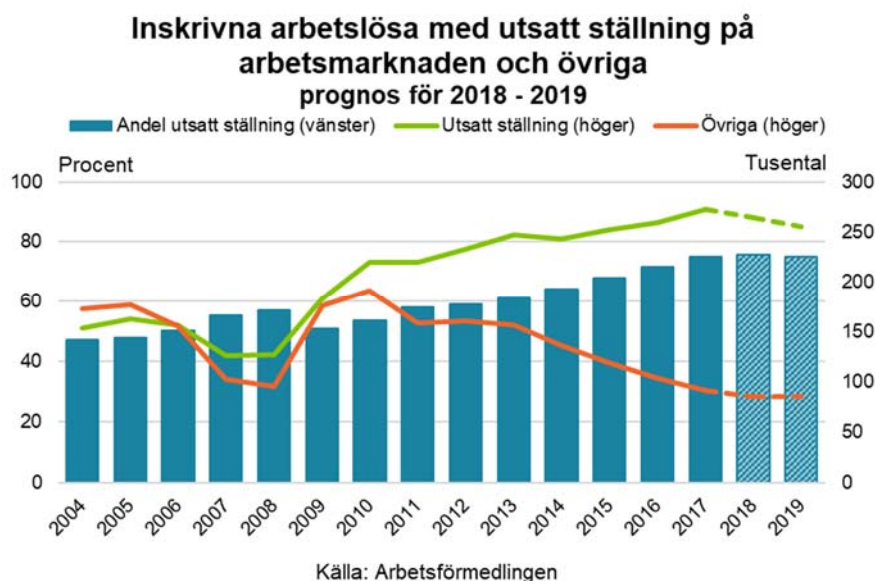
¹⁶ Läs mer i fördjupningsrutan "Var tredje inskriven arbetslös är i arbete efter ett år", Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2017, Arbetsförmedlingen 2017.

arbete på 27 procent. Män fortsätter även att redovisa en högre andel till arbete än kvinnor, 34 procent jämfört med 29 procent.

Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden

Arbetsförmedlingen följer sedan lång tid tillbaka utvecklingen av inskrivna arbetslösa uppdelat på inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden respektive övriga. Till inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden räknas, vilket nämdes tidigare, de som är födda utanför Europa, saknar fullständig gymnasieutbildning, har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga eller är 55 år eller äldre. Som beskrevs i föregående avsnitt är en gemensam nämnare för inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden att de i genomsnitt löper en högre risk än andra att hamna i långvariga perioder av arbetslöshet (även om det finns betydande variationer mellan individer).

Sedan april 2013 har antalet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden ökat från 247 000 till dagens 267 000 personer, parallellt har övriga inskrivna arbetslösa minskat från 154 000 till 83 000 personer. Det har således skett en mycket kraftig förändring av sammansättningen av de inskrivna arbetslösa de senaste fem åren, där både en större andel och ett större antal idag står längre från arbete.

Under 2018 och 2019 väntas antalet inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden sammanlagt successivt att minska. Räknat som årsgenomsnitt bedöms antalet till omkring 264 000 år 2018 och till 255 000 år 2019. Detta kan jämföras med 272 000 år 2017. I år fortsätter även övriga inskrivna arbetslösa att minska något, från 91 000 år 2017 till omkring 85 000 personer. Nästa år väntas bara mindre förändringar av antalet övriga inskrivna arbetslösa. Därmed kommer andelen inskrivna arbetslösa med utsatt ställning att vara omkring 75 procent under prognosåren.

Sex av tio med utsatt ställning på arbetsmarknaden är född utanför Europa

Den beskrivna utvecklingen kan dels förklaras av konjunkturella och strukturella orsaker, dels av ett antal arbetsmarknadspolitiska reformer, genom vilka antalet och andelen inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden ökat. Dessa förändringar har också inneburit att sammansättningen *inom* gruppen av inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden har förändrats påtagligt.

I takt med att antalet personer som är födda utanför Europa fortsätter att öka bland de inskrivna arbetslösa utgör de följaktligen också ett allt tydligare inslag bland de inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden. För tio år sedan karaktäriserades inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden av att de i hög grad saknade gymnasieutbildning. Då saknade 50 procent, eller 62 000, av de inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden en fullständig gymnasieutbildning medan 31 procent, eller 38 000 personer, var födda utanför Europa.

I april 2018 var mer än sex av tio, 167 000, inskrivna arbetslösa med utsatt ställning födda i ett land utanför Europa. Samtidigt utgör de som saknar en gymnasieutbildning alltjämt ett tydligt inslag bland inskrivna arbetslösa med utsatt ställning, eftersom en hög andel (närmare hälften eller 81 000 personer) av de som är födda utanför Europa har en kort utbildning. Vad gäller inskrivna arbetslösa som har en funktionsnedsättning och inskrivna arbetslösa 55-64 år har antalet varit förhållandevis stabilt under de senaste åren. I april i år uppgick antalen till 65 000 respektive 57 000 personer.

Regional utveckling

Under prognosperioden blir jobben fler i hela landet och antalet inskrivna arbetslösa blir samtidigt färre. Storstadsregioner och storstadsnära län får fortsatt störst del av jobbtillväxten, tack vare en större branschbredd och tydligare specialisering. En stor utmaning på många håll i landet är att attrahera arbetskraft för att säkra kompetensförsörjningen på de lokala arbetsmarknaderna.

Konjunkturen fortsatt stark och jobben blir fler i hela landet

En regional nedbrytning av Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar att arbetsgivarna är fortsatt optimistiska och tror på en ökad efterfrågan på varor och tjänster med några få undantag. En jämförelse med utgångspunkt i det historiska genomsnittet i respektive län visar att arbetsgivarnas förväntningar är starkare än normalt i princip i alla län. Samtidigt är anställningsplanerna fortsatt optimistiska i de allra flesta län.

I ett regionalt perspektiv väntas därmed tillväxten av nya jobb bli mycket bred. Under 2018 och 2019 väntas fler jobb i samtliga län, men i olika stor utsträckning. Det är fortsatt främst storstadsregioner och storstadsnära län som visar den relativt största sysselsättningstillväxten. Sysselsättningen ökar mest i Östergötlands, Västra Götalands, Stockholms, Skånes och Uppsala län. Detta kan kopplas till att de nya jobben i första hand fortsätter att växa fram inom privat och offentlig tjänstesektor, vilka är stora i dessa regioner. Dessutom visar arbetsmarknaderna i dessa län en större branschbredd och en tydligare specialisering än många andra län vilket bidrar till den goda jobbtillväxten.

Samtidigt blir jobbtillväxten svagare i län med en mer ensidig näringsstruktur. I de regioner där den privata tjänstesektorn är mindre är jobbtillväxten inom området offentliga tjänster därmed avgörande för sysselsättningstillväxten. Eftersom behoven är stora inom området offentliga tjänster bidrar det till att jobben fortsätter att bli fler i hela landet.

Bristen på utbildad arbetskraft ökar på bred front

Arbetsgivarnas svårigheter att hitta utbildad arbetskraft är stora i hela landet och bristen på kompetens hämmar sysselsättningstillväxten i ett brett regionalt perspektiv. De större städerna är expansiva med stark sysselsättningstillväxt och stor efterfrågan på arbetskraft. Det medför en bristsituation samtidigt som detta dränerar mindre kommuner på arbetskraft så att bristsituationer uppstår även där. Mindre städer och län har dessutom ofta redan problem vid ersättningsrekryteringar till följd av förhållandevis stora pensionsavgångar.

För att långsiktigt klara kompetensförsörjningen är det viktigt att det regionala utbildningsutbudet motsvarar behoven på den regionala arbetsmarknaden. Dessutom är det centralt att infrastruktur och pendlingsmöjligheter är väl utbyggda samt att tillgången på bostäder är god. Detta gäller i hela landet. I många regioner utgör även den svaga utvecklingen av arbetskraften en stor utmaning. Befolkningstillväxten i åldrarna 16-64 år är som starkast i Stockholms län, där också jobbtillväxten är som störst, men under de senare åren är det bara Hallands och Uppsala län som har haft en växande befolkning i dessa åldrar vad gäller inrikes födda. Således består hela nettotillskottet till arbetskraften av utrikes födda

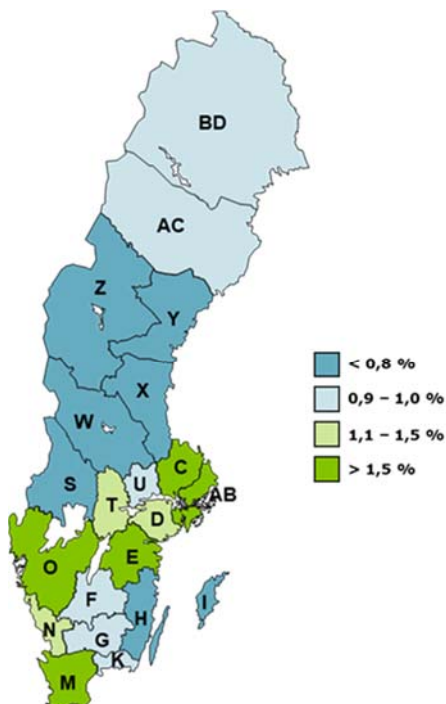
på de allra flesta håll i landet. Med anledning av det kraftiga flyttnettot till storstadsregionerna bland utrikes födda innebär det en stor utmaning att behålla den utrikes födda arbetskraften i de mindre länen och i glesbygd för att säkra kompetensförsörjningen.

Andelen inskrivna arbetslösa blir lägre i samtliga län

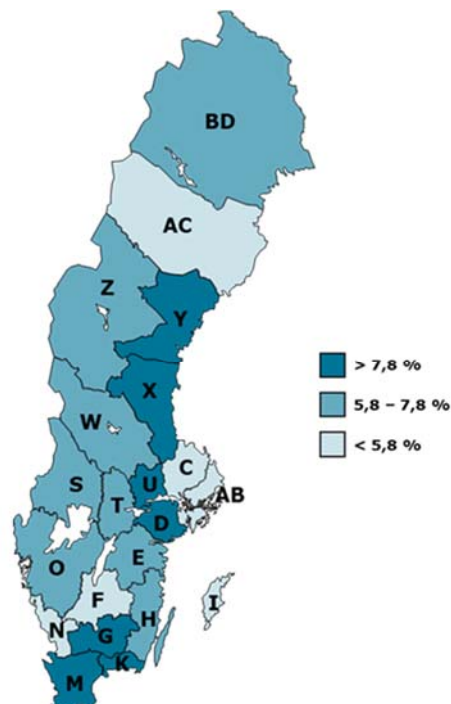
Under prognosperioden blir jobben fler i hela landet och andelen inskrivna arbetslösa minskar i samtliga län. I dagsläget har Uppsala, Stockholms och Hallands län lägst arbetslöshet. I sällskap av Västerbottens län bedöms dessa län även i slutet av prognosperioden vara de regioner med lägst arbetslöshet, runt 5,5 procent. Högst arbetslöshet har i dagsläget Gävleborgs, Södermanlands och Blekinge län. Även i slutet av prognosperioden bedöms dessa tre län ligga i topp i sällskap av Skåne. Blekinge och Gävleborgs län bedöms ha allra högst arbetslöshet med 9,1 procent. Det betyder samtidigt att inget län kommer att ha en arbetslöshet över tio procent i slutet av prognosperioden – vilket flera län länge haft.

Störst skillnad i arbetslöshetsnivåer mellan länen är det bland utrikes födda och bland personer med kort utbildning, där Stockholm i båda fallen visar lägst arbetslöshet och Gävleborg visar högst. Även för ungdomar är skillnaderna mellan länen relativt stora, där Stockholm återigen visar lägst medan det i Blekinge är högst arbetslöshet. Minst skillnad mellan länen är det bland personer med eftergymnasial utbildning och det hänger samman med den stora bristen på utbildad arbetskraft som är utbredd i hela landet. För mer information om utvecklingen på de regionala arbetsmarknaderna se respektive länsprognos på arbetsformedlingen.se/prognoser.

Prognos för förändringen av antalet sysselsatta 16-64 år, kv 4 2019 jämfört med kv 4 2018

Prognos för andelen* inskrivna arbetslösa 16-64 år, kv 4 2019

*Andel av den registerbaserade arbetskraften

Utmaningarna på arbetsmarknaden

Trots en fortsatt stark efterfrågan på arbetskraft är utmaningarna på arbetsmarknaden alltför stora. Fortsatt många arbetslösa har en svagare position på arbetsmarknaden, vilket innebär att obalansen mellan vad arbetsgivarna efterfrågar och de arbetssökandes kompetenser fortsätter att vara stor. Det försvårar matchningen på arbetsmarknaden och ökar risken för långtidsarbetslöshet.

Tre tydliga utmaningar på arbetsmarknaden 2018 och 2019

Den långvarigt starka efterfrågan på arbetskraft har inneburit att antalet arbetslösa med utbildning och efterfrågade kompetenser fortsatt att minska. Under prognosåren vänta antalet arbetssökande med utbildning och efterfrågade kompetenser sjunka till den lägsta nivån sedan början av 2000-talet.

Samtidigt visar vår undersökning att både offentliga och privata arbetsgivare planerar för fler anställda, men också att det går allt trögare för dem att finna den arbetskraft de söker. Rekryteringsproblemen är fortsatt utbredda bland såväl privata som offentliga arbetsgivare och de anger att den begränsade tillgången på utbildad arbetskraft redan idag utgör ett tydligt hinder för expansion och fler anställda. Den allt knappare tillgången på utbildad arbetskraft bedöms fortsätta hålla tillbaka arbetsgivarnas möjlighet att växa både i år och nästa år.

Parallellt med detta står en betydande andel, tre av fyra, inskrivna arbetslösa långt från arbetsmarknaden – en andel som bara väntas förändras i mindre utsträckning under prognosåren. Därmed kommer även andelen långtidsarbetslösa bland de inskrivna arbetslösa vara fortsatt stor under 2018 och 2019. Sammansättningen av arbetslösheten – där många har kort utbildning – ställer därför stora krav på hela samhället.

Arbetsmarknadspolitiken behöver stöd från bland annat utbildnings-, social-, bostads- och näringspolitiken. Arbetsförmedlingen behöver även i högre grad samverka med andra aktörer, såväl olika typer av organisationer som offentliga och privata verksamheter.

Mot denna bakgrund går det att konstatera att arbetsmarknaden står inför tre tydliga utmaningar under 2018 och 2019:

- Bristen på kompetens som försvårar matchningen på arbetsmarknaden
- Förbättra utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden och öka sysselsättningen bland de med kort utbildning
- Motverka långtidsarbetslösheten

Kompetensbristen gör matchningen svårare

Bristen på utbildad arbetskraft är fortsatt hög såväl inom näringslivet som bland de offentliga arbetsgivarnas verksamheter. Bilden av en utbredd brist på arbetskraft inom näringslivet bekräftas även av Konjunkturinstitutets barometerundersökningar. Hos både privata och offentliga arbetsgivare är bristen på arbetskraft betydligt över de historiska genomsnittet. Detta innebär att matchningen på arbetsmarknaden blir en allt svårare utmaning.

Som nämnts tidigare hämmar bristen på arbetskraft i dagsläget sysselsättningsutvecklingen inom flera områden på arbetsmarknaden. Tillgången till utbildad arbetskraft är en angelägen fråga på både kort och lång sikt. Den avgör inte bara möjligheten att uppnå en bra och effektiv matchning på arbetsmarknaden utan påverkar även förutsättningarna för den ekonomiska tillväxten.

Utbildningsväsendet har en huvudroll för arbetskraftsförsörjningen. Inom många bristyrken är det huvudsakliga problemet ett för lågt tillskott av nya utbildade från utbildningssystemet. Många yrken är inte attraktiva bland ungdomar vilket lett till för få sökande till många utbildningar. Detta gäller inte minst flera yrkesutbildningar inom gymnasieskolan men även ett antal utbildningar på eftergymnasial nivå. För att motverka bristen på arbetskraft verkar Arbetsförmedlingen för att fler arbetssökande skall påbörja olika yrkesutbildningar.¹⁷

Situationen förvärras dessutom av den fortsatt höga andel ungdomar som inte fullföljer sina gymnasiestudier. För att uppnå en bättre genomströmning är det därför centralt med tillräckligt stöd för ungdomar redan under de tidigare skolorn. En annan viktig åtgärd är att fortsätta stärka arbetet inom vägledning.

Satsningen på mer än 100 000 nya utbildningsplatser inom kommunal vuxenutbildning, folkhögskola samt universitet och högskola är strategiskt viktig för att underlätta arbetskraftsförsörjningen. Dessa utbildningsplatser innebär betydligt bättre förutsättningar för att fler ska kunna vidareutbilda sig, vilket medför ett betydelsefullt tillskott av efterfrågad arbetskraft till de lediga jobben framöver.

Det kommer dock att ta tid innan regeringens utbildningssatsning får full effekt. Vägen från utbildning till arbete är lång för många arbetslösa varvid det ofta krävs fleråriga utbildningar. Det kan även finnas flaskhalsar inom utbildningsväsendet som bromsar utbyggnaden av vuxenutbildningen. Både tillgången på lokaler och på lärare riskerar att hämma satsningen. Därtill torde både den mycket varierande studiebakgrunden och tidigare vanan av studier innebära utmaningar för utbildningsanordnarna. Det kommer även att behövas mer studie- och yrkesvägledning, inte bara i kommunens regi utan även inom Arbetsförmedlingen.

Även arbetsgivarna har ett stort ansvar för den framtida arbetskraftsförsörjningen. Fler arbetsgivare måste justera sina krav vid rekryteringar för att säkra sin bemanning. Arbetsgivarna måste också arbeta betydligt mera aktivt för att göra branscher och yrken mer attraktiva. Rekryteringsläget är särskilt svårt inom de offentliga verksamheternas kärn-

¹⁷ Se exempelvis "Var finns jobben?", Arbetsförmedlingen 2018.

områden – skolan, sjukvården och omsorgen. På sikt finns det stora risker att viktiga delar av den offentliga servicen försämras betydligt på grund av det besvärliga rekryteringsläget.

Fortsatt begränsad arbetsmarknad för personer med kort utbildning

Utvecklingen är stark för många grupper på arbetsmarknaden. Bland inrikes födda är andelen sysselsatta mycket hög och arbetslösheten den lägsta på mycket lång tid. De lediga arbetskraftsresurserna finns därmed i huvudsak bland utrikes födda. Detta visas bland annat genom att huvuddelen av den ökade sysselsättningen faller på utrikes födda. Utan de senaste årens tillskott av utrikes födda till arbetskraften skulle tillväxten av nya jobb varit lägre och bristen på utbildad arbetskraft högre. Som beskrivits i tidigare avsnitt har tillskottet av utrikes födda varit avgörande för utvecklingen inom flera områden på arbetsmarknaden. För att möjliggöra en fortsatt god ökning av sysselsättningen inom många näringsgrenar behöver således etableringen av nyanlända vara så effektiv som möjligt.

Den ökade sysselsättningen kommer dock inte alla utrikes födda till del. Bland de utrikes födda svarar personer med gymnasieutbildning eller högre för så gott som hela ökningen av sysselsättningen. Som beskrivits i tidigare avsnitt är en hög andel av de med kort utbildning arbetslösa eller står utanför arbetskraften. Det besvärligaste sysselsättningsläget återfinns bland utrikes födda kvinnor. För utrikes födda kvinnor med kort utbildning är var sysselsättningsgraden i fjol endast 33 procent. För utrikes födda män var den samtidigt 48 procent. För utrikes födda med kort utbildning förbättras sysselsättningsgraden inte nämnvärt beroende på vistelsetid i landet utan den kvarstår på en låg nivå även om personerna vistats i landet under mycket lång tid.

Tillsammans med kommunerna har Arbetsförmedlingen en stor utmaning att öka övergången till reguljär utbildning bland de arbetssökande. Det gäller inte minst för personer som är inom etablering, där många har en kort utbildning. Det har därför införts en utbildningsplikt för nyanlända inom etablering.

Samtidigt kommer inte alla med kort utbildning att ha förutsättningar att studera. Behovet av jobb för personer med kort utbildning blir därför fortsatt stort de kommande åren. För arbetslösa som inte har förutsättningar att genomgå en längre utbildning är subventionerade anställningar en viktig väg för att komma in på arbetsmarknaden. Sammanslagningen av flera av Arbetsförmedlingens anställningsstöd till ett, introduktionsjobben, är ett steg som kommer att underlätta för fler att ta del av subventionerade anställningar. Parallellt med detta finns det även ett behov av att det skapas fler reguljära jobb med lägre utbildningskrav och att trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden sänks.

Risk för ökad långtidsarbetslöshet

Antalet inskrivna arbetslösa som varit utan arbete i minst 12 månader fortsätter att stiga. I slutet på april uppgick antalet långtidsarbetslösa till 153 000 personer, vilket är cirka 4 000 fler än vid samma tidpunkt i fjol. Arbetslösa som varit utan arbete mer än ett år utgjorde därmed 44 procent av samtliga inskrivna arbetslösa. Detta är tre procentenheter högre andel jämfört med i fjol. Utvecklingen förklaras av den förändrade sammansättningen av inskrivna arbetslösa, vilken beskrivits i tidigare avsnitt. Den förändrade sammansättningen

av arbetslösheten förklaras såväl av konjunkturella som strukturella orsaker, men också av ett antal arbetsmarknadspolitiska reformer.

Bland inskrivna arbetslösa som har en utsatt ställning på arbetsmarknaden har antalet långtidsarbetslösa stigit gradvis ända sedan 2006. Den gruppen stod i slutet av april 2018 för hela 87 procent av samtliga långtidsarbetslösa. Slutsatsen är att långtidsarbetslöshetens utveckling nästan helt och hållet sammanhänger med förändringen av antalet inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Långtidsarbetslösheten är således begränsad bland övriga inskrivna arbetslösa.

Allra tydligast är uppgången av antalet långtidsarbetslösa bland inskrivna arbetslösa som är födda utanför Europa och bland inskrivna arbetslösa med kort utbildning. En stor andel av de långtidsarbetslösa som är födda utanför Europa befinner sig i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag, vilket vanligtvis pågår 24 månader.

En stor del – eller var tredje inom gruppen arbetslösa med utsatt ställning – skrevs in första gången på Arbetsförmedlingen för mer än tio år sedan. Av dessa saknar cirka 70 procent gymnasieutbildning eller har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Dessa personer som skrevs in första gången för mer än tio år sedan står för knappt 40 procent av långtidsarbetslösheten och sätts gränsen vid sex år sedan första inskrivningsdag så utgör den gruppen halva långtidsarbetslösheten.

För att hålla tillbaka långtidsarbetslösheten krävs en kombination av olika insatser. Det handlar dels om utbildning, dels om olika former av subventionerade anställningar. Både privata och offentliga arbetsgivare behöver också fortsätta att anpassa sina krav vid rekryteringar. Såväl Arbetsförmedlingen som andra aktörer på arbetsmarknaden behöver också samverka i högre grad. Detta infattar såväl olika typer av organisationer som offentliga och privata verksamheter.

Bilagor

Bilaga 1. Metod och urval.....	72
Bilaga 2. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.....	75
Bilaga 3. Kodförklaring till länsbokstäverna.....	77
Bilaga 4. Förteckning över fördjupningar	78

Bilaga 1. Metod och urval

Historik och syfte

Arbetsförmedlingen har gjort prognoser sedan 1960-talet och arbetssättet har utvecklats kontinuerligt sedan dess. Den nuvarande metodiken infördes i mitten av 1990-talet och samtidigt infördes ett enhetligt intervjuformulär. Därefter har vissa intervjufrågor utvecklats, antalet frågor utökats något samt urvalsdesignen förändrats.

Huvudsyftet med Arbetsförmedlingens prognosarbete är att ge myndigheten detaljerad kunskap om läget och framtidsutsikterna på arbetsmarknaden, vilket är viktigt för förmedlingens arbete med vägledning. Prognosarbetet stöder på så sätt Arbetsförmedlingens kärnuppgift som är att matcha arbetssökande mot arbetsgivarnas rekryteringsbehov, samtidigt som det också stärker myndighetens relationer med arbetsgivarna. Arbetsförmedlingens kontakter med de lokala arbetsgivarna underlättar även förmedlingens arbete med grupper med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Det sammanställda materialet är därtill ett viktigt underlag för planeringen av verksamheten på såväl lokal som central nivå. Ytterligare ett viktigt syfte med Arbetsförmedlingens prognoser är att informera och påverka externa aktörer. Vår förhoppning är att prognosarbetet ska skapa förutsättningar för en bättre fungerande arbetsmarknad.

Parallellt med att Arbetsförmedlingen publicerar sina nationella arbetsmarknadsutsikter presenteras även 21 regionala prognoser. Läs mer om Arbetsförmedlingens prognosverksamhet och ta del av våra prognoser på www.arbetsformedlingen.se/prognoser

Metod och undersökningens genomförande

Utgångspunkten för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett stort antal privata och offentliga arbetsgivare. Intervjuerna görs av arbetsförmedlare och svaren inhämtas i dialog med arbetsgivarna vid ett besök eller per telefon.

Frågorna handlar bland annat om arbetsgivarnas bedömning om efterfrågan på varor och tjänster. Vidare ställs frågor om företagens kapacitetsutnyttjande, antal anställda, rekryteringsbehov, arbetskraftsbrist, bristyrken samt löneutveckling. På motsvarande sätt får de offentliga arbetsgivarna frågor om utvecklingen av sin verksamhet samt om eventuell övertalighet. Uppgifterna inhämtas under sekretesskydd enligt SFS 2009:400 (Offentlighets- och sekretesslagen) 28 kap 12§. Arbetsgivarna har ingen juridiskt bindande skyldighet att delta i Arbetsförmedlingens undersökning.

Prognosarbetet involverar hela Arbetsförmedlingens organisation, det vill säga såväl de lokala förmedlingskontoren som centralt placerade funktioner i myndigheten. Arbetsförmedlingen publicerar två prognoser per år, en på våren och en på hösten.

Resultaten av intervjuundersökningen utgör den viktigaste basen för prognosbedömningarna. En analys och sannolikhetsbedömning av svaren görs dock även på grundval av statistik och andra faktorer som påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden. De prognossiffror som presenteras är således Arbetsförmedlingens egna slutsatser om den förväntade utvecklingen på arbetsmarknaden och i ekonomin. Där inte annat anges avser samtliga analyser och prognoser av arbetslösheten, sysselsättningen och arbetskraften åldersgruppen 16-64 år.

Urval och svarsfrekvenser

Basen för Arbetsförmedlingens prognoser är intervjuer med ett representativt urval av arbetsställen¹⁸ hämtade från Statistiska centralbyråns (SCB) företagsregister. Från och med 2013 avser urvalen arbetsställen med minst fem anställda. För arbetsställen med fler än 100 anställda är undersökningen en totalundersökning. Urvalet är stratifierat utifrån näringsgren (enligt SNI 2007, se nedan), arbetsställestorlek¹⁹ och region. Samma urval används normalt i ett år (två prognostillfällen) innan det byts ut mot ett nytt. Urvalet är anslutet till SCB:s Samu-system.

Deltagandet i Arbetsförmedlingens intervjuundersökning är generellt mycket högre än i liknande undersökningar, dels genom att frågorna ställs vid ett personligt möte eller via telefon, dels tack vare Arbetsförmedlingens redan upparbetade kontakter med arbetsgivarna. För att vara en urvalsundersökning är antalet intervjuade arbetsställen mycket stort vilket gör att tillförlitligheten totalt sett bedöms som god. I den nu aktuella undersökningen består urvalet av 13 400 arbetsställen. I vårens undersökning uppgick svarsfrekvensen till 81 procent.

Arbetsförmedlingen intervjuar även representanter för olika verksamhetsområden i landets samtliga kommuner och landsting. Det sker också intervjuer med ett urval statliga arbetsgivare. I vårens undersökning uppgick Arbetsförmedlingens urval av offentliga arbetsgivare till närmare 2 400. Svarsfrekvensen för de offentliga verksamheterna var 91 procent.

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator

Arbetsförmedlingens efterfrågeindikator visar arbetsgivarnas förväntningar på efterfrågeutvecklingen. Indikatorn bygger på underlag från Arbetsförmedlingens intervjuundersökning och presenteras för näringsgrenarna industri, byggverksamhet och privata tjänster samt för det totala näringslivet. Indikatorn visar arbetsgivarnas svar på frågan om efterfrågeförväntningarna de kommande sex månaderna. Arbetsgivarnas bedömningar sammanställs till netttotal.

Undersökningen på våren genomförs under andra kvartalet och höstundersökningen under fjärde kvartalet. Värden för första och tredje kvartalet tas fram med hjälp av linjär interpolering. Därefter säsongrensas netttotalen med X12-Arima för att sedan standardiseras så att medelvärdet blir 0 och standardavvikelsen 1. I ett sista steg transformeras tidsserien till en serie med medelvärde 100 och standardavvikelse 10.

Tolkningen av efterfrågeindikatorn blir således att värden över 100 visar ett starkare förväntningsläge än normalt och värden över 110 ett mycket starkare förväntningsläge än normalt. På motsvarande sätt visar värden under 100 på ett svagare förväntningsläge än normalt och värden under 90 på ett mycket svagare förväntningsläge än normalt.

¹⁸ Med arbetsställe avses ett företags lokala arbetsplats.

¹⁹ Urvalet är fördelat på följande storleksklasser: 5-9, 10-19, 20-49, 50-99 samt 100- anställda.

Näringsgrensindelning

Utgångspunkten för branschbeskrivningarna i Arbetsförmedlingens prognosarbete är indelningen i SCB:s arbetskraftsundersökningar (AKU), baserat på SNI 2007 enligt grov nivå.

Näringsgren	SNI 2007-kod
Jord- och skogsbruk	01-03
Industri	05-33, 35-39
därav övrig tillverkning, exkl. utvinning, energi och miljö	05-24, 31-32
därav tillverkning av verkstadsvärar	25-30, 33
Byggverksamhet	41-43
Handel	45-47
Transport	49-53
Hotell och restaurang	55-56
Information och kommunikation	58-63
Finansiell verksamhet och företagstjänster	64-82
Offentlig förvaltning	84, 99
Utbildning	85
Vård och omsorg	86-88
Personliga och kulturella tjänster	90-98

För gruppen privata tjänster i vår redovisning har vi aggregerat näringsgrenarna (1) handel, (2) transport, (3) hotell och restaurang, (4) information och kommunikation, (5) finansiell verksamhet och företagstjänster samt (6) personliga och kulturella tjänster. För gruppen offentliga tjänster har vi på motsvarande sätt summerat näringsgrenarna (1) offentlig förvaltning, (2) utbildning samt (3) vård och omsorg. Det bör betonas att denna indelning av offentliga tjänster inte skiljer mellan offentliga och privata utförare.

Bilaga 2. Om Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik

Uppgifterna i Arbetsförmedlingens vecko- och månadsstatistik hämtas ur det operativa förmedlingssystemet vid Arbetsförmedlingen. *Sökandestatistiken* omfattar personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen uppdelade på öppet arbetslösa och deltagare i olika arbetsmarknadspolitiska program. *Platsstatistiken* omfattar rekryteringsbehov som arbetsgivare anmält direkt till Arbetsförmedlingen, främst via självservicesystemet Annonsera Direkt eller som direktöverförda platser. *Varselstatistiken* omfattar de driftsinskränkningar som omfattas av Lag (1974:13) om vissa anställningsfrämjande åtgärder, den så kallade främjandelagen. Varje vardag går uppgifter från det operativa förmedlingssystemet till händelsedatabasen där den senast inlagda uppgiften lagras. Uppgifterna ligger till grund för såväl vecko- som månadsstatistiken.

Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik ska inte förväxlas med den officiella arbetsmarknadsstatistiken som tillhandahålls av Statistiska centralbyrån (SCB). SCB:s uppgifter om bland annat sysselsättning, arbetslöshet och arbetskraften utgår från månatliga arbetskraftsundersökningar (AKU). Vid jämförelser med statistik från andra länder ska alltid SCB:s officiella arbetsmarknadsstatistik användas. Till följd av olika definitioner och metoder för uppgiftsinsamling redovisar AKU och Arbetsförmedlingens registerbaserade verksamhetsstatistik inte samma antal arbetslösa. Skillnaden är störst under sommarmånaderna. Alla som redovisas som arbetslösa i AKU är inte inskrivna på Arbetsförmedlingen och alla som är inskrivna på Arbetsförmedlingen är inte arbetslösa i AKU. SCB har publicerat flera studier som jämför nivå och sammansättning av arbetslösheten enligt respektive källa.

I denna rapport är analyser och beskrivningar av utvecklingen för arbetssökande som är inskrivna på Arbetsförmedlingen baserade på gruppen inskrivna arbetslösa. Denna grupp utgörs av summan av antalet öppet arbetslösa och antalet sökande i program med aktivitetsstöd. Gruppen inskrivna arbetslösa innehåller de kategorier av arbetssökande som bäst illustrerar den konjunkturrelaterade utvecklingen på arbetsmarknaden.

- *Öppet arbetslösa* är arbetssökande är inskrivna på en arbetsförmedling, är utan arbete, som aktivt söker och omgående kan tillträda ett arbete samt inte deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program.
- *Sökande i program med aktivitetsstöd* deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program där aktivitetsstöd är den sammanfattande benämningen på den ersättning som deltagarna i programmen erhåller.

Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden

Inskrivna arbetslösa med utsatt ställning på arbetsmarknaden innefattar följande grupper:

- Inskrivna arbetslösa med endast förgymnasial utbildning
- Inskrivna arbetslösa med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Inskrivna arbetslösa utomeuropeiskt födda
- Inskrivna arbetslösa i åldrarna 55-64 år

De tal som presenteras avseende inskrivna arbetslösa med utsatt ställning är rensade från dubbelräkningar. Det innebär att en arbetssökande, som i praktiken kan ingå i flera av delgrupperna med utsatt ställning, endast räknas en gång.

Definitionen av inskrivna arbetslösa med utsatt ställning grundas på respektive delgrupps arbetslöshetsmönster. Två kriterier har använts för att definiera vilka kategorier av arbetslösa som ingår i begreppet:

- Arbetslöshetens nivå
- Arbetslöshetstiden

Dessa två kriterier ger en god bild av vilka grupper som generellt sett har betydligt svårare än andra arbetssökande att nå en fast förankring på arbetsmarknaden.

Det är dock viktigt att understryka att de individuella förutsättningarna skiljer sig åt inom gruppen med utsatt ställning på arbetsmarknaden. Att tillhöra en eller flera av delgrupperna behöver alltså inte för den enskilde innebära att man har svårt att finna ett arbete, även om gruppen som helhet har en mer utsatt ställning på arbetsmarknaden jämfört med personer som inte tillhör någon av delgrupperna. I statistiska sammanhang är det dock en klar fördel att utgå ifrån aggregerade grupper för att spegla utvecklingen för arbetssökande som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Registerbaserad arbetskraft bas för den relativa arbetslösheten

I Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik används en registerbaserad arbetskraft som bas för redovisningen av den relativa arbetslösheten. Statistiska centralbyrån (SCB), som står för den officiella arbetslöshetsstatistiken, relaterar däremot arbetslösheten till AKU-undersökningarnas arbetskraft. SCB:s uppgifter om arbetskraftens storlek har nackdelen att de inte är möjliga att bryta ner på lokal nivå eller på mindre grupper av arbetssökande. Därmed har Arbetsförmedlingen valt att redovisa inskrivna arbetslösa som andel av den registerbaserade arbetskraften.

Den registerbaserade arbetskraften består av två delar:

- Den förvärvsarbetande nattbefolkningen (enligt SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik, RAMS) som består av alla som bor i en kommun och som jobbar i kommunen eller som pendlar till ett jobb i en annan kommun.
- Inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen, det vill säga summan av öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd.

Uppgiften om antalet förvärvsarbetande avser november månad senast tillgängligt år, medan uppgiften om antalet arbetssökande uppdateras varje månad.

Bilaga 3. Kodförklaring till länsbokstäverna

Länsbokstav	Län
AB	Stockholm
C	Uppsala
D	Södermanland
E	Östergötland
F	Jönköping
G	Kronoberg
H	Kalmar
I	Gotland
K	Blekinge
M	Skåne
N	Halland
O	Västra Götaland
S	Värmland
T	Örebro
U	Västmanland
W	Dalarna
X	Gävleborg
Y	Västernorrland
Z	Jämtland
AC	Västerbotten
BD	Norrbotten

Bilaga 4. Förteckning över fördjupningar

Våren 2018

- Var jobbar personer utan gymnasieutbildning?
- Utrikes födda är nödvändiga för arbetskraftsförsörjningen

Hösten 2017

- Utrikes födda i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik respektive i AKU
- Var tredje inskriven arbetslös är i arbete efter ett år

Våren 2017

- Har den stigande bristen på arbetskraft påverkat löneökningarna?
- Hur har den stigande bristen på arbetskraft påverkat arbetsgivarna?

Hösten 2016

- Långsiktig strukturförändring på arbetsmarknaden
- Vad är enkla jobb?
- Utbud och efterfrågan på arbetskraft i den digitala eran

Våren 2016

- Långtidsarbetslösa
- Globalisering och behov av arbetskraft

Hösten 2015

- Arbetsmarknad och arbetslöshet i ett internationellt perspektiv
- Tillväxt och regional utveckling
- Utmornordiska akademiker på svensk arbetsmarknad
- Bostadsfrågan – en analys av situationen i Stockholms län
- Utmornordiska akademiker i bristyrken
- Utbildningssammansättning i ett regionalt perspektiv

Våren 2015

- Är nyanmällda lediga platser ett bra mått för att mäta efterfrågan på arbetskraft?
- Inträdet på arbetsmarknaden för utmornordiskt födda
- Behövs fortsatt hög nettoinvandring?
- Utbildningssammansättningen på svensk arbetsmarknad

Hösten 2014

- Rekryteringsutvecklingen 2008-2014
- Får akademikerna arbete i nivå med sin utbildning?
- Störst chans till arbete på rätt nivå i större orter

Våren 2014

- Är arbetslösheten ett bra mått?
- Sysselsättningsutvecklingen 2013 och 2014
- Långtidsarbetslöshetens utveckling

Hösten 2013

- Arbetsgivarnas bedömning fem år framåt i tiden
- Nettoinvandringens utväxling till arbetskraft och sysselsättning
- Lediga resurser på arbetsmarknaden
- Jobbchanser för olika grupper av arbetssökande

Våren 2013

- Svensk arbetsmarknad i ett internationellt perspektiv
- En analys av utrikes födda
- Övergångar till arbete för personer i utsatta grupper

Hösten 2012

- Äldre på arbetsmarknaden
- Lufttransporter
- Nettoinvandringen högre än förväntat
- Hur har det gått för dem som var långtidsarbetslösa 2007?

Våren 2012

- Nyanmällda platser – ett mått på efterfrågan på arbetskraft
- Arbetsmarknaden för utomeuropeiskt födda med eftergymnasial utbildning
- Beskrivning av nettoinflyttning i olika regioner fördelat på utbildning, ålder, kön

Hösten 2011

- Ökad arbetskraftsinvandring
- De unga på arbetsmarknaden
- Nya mått på arbetslösheten
- Förändringar i Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik och dess effekter på regionala skillnader

Våren 2011

- Rekryteringarna vanligen drygt 1 miljon
- Sysselsättningsgradens utveckling fördelat på kön
- Omsättning till arbete och reguljär utbildning bland deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin samt jobbgarantin för ungdomar

Hösten 2010

- Nystartsjobb
- Arbetslivsintroduktion
- Prognostisering av arbetsmarknaden med hjälp av profilering av arbetssökande
- Utökat ansvar för Arbetsförmedlingen från december 2010

Våren 2010

- Hur fångar AKU upp deltagare i programmen?
- Arbetsmarknadspolitiska program
- Prognostisering av arbetsmarknaden med hjälp av profilering av arbetssökande

Hösten 2009

- Uppsägningar och arbetslöshet efter de stora varslen september - april 2008-2009
- Ungdomsarbetslöshet – en statistisk synvill
- Arbetsgivarnas möjligheter att underlätta etableringen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Våren 2009

- Ferieplatser
- Uppföljning av varslen från hösten 2008
- Jobb och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar

Rapporten *Arbetsmarknadsutsikterna* publiceras två gånger per år och är en del av Arbetsförmedlingens prognosverksamhet. Förutom prognoser för landet som helhet publicerar Arbetsförmedlingen även regionala arbetsmarknadsutsikter. På vår webbplats arbetsformedlingen.se/prognoser finns alla våra prognoser samt mer information om vårt prognosarbete.

På vår webbplats finns också *Yrkeskompassen*. Där beskrivs jobbmöjligheterna på kort och på lång sikt för närmare 200 olika yrken. Se arbetsformedlingen.se/yrkeskompassen.

I rapporten *Var finns jobben?* presenteras en sammanfattning av yrkesprognoserna på riksnivå. I broschyren *Jobbmöjligheter*, som publiceras länsvis, presenteras yrkesprognoser på regional nivå.

På vår webbplats finns även *Yrkesguiden* och *Yrken A-Ö* som innehåller detaljerade beskrivningar av ett stort antal yrken – också sådana som inte ingår i *Yrkeskompassen*.

Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm
Telefon 0771-60 00 00
www.arbetsformedlingen.se